

SCRISORI CATRE
ROMANII
DIN AMERICA

1921-24

Nicolae Iorga

membrul Academiei Române.

TIPOGRAFIA ZIARULUI "AMERICA"

5705 Detroit Avenue

CLEVELAND, OHIO, S. U. A.

SCRISORI CATRE
ROMANII
DIN AMERICA

1922-23

Nicolae Iorga

membrul Academiei Române.

TIPOGRAFIA ZIARULUI "AMERICA"

5705 Detroit Avenue

CLEVELAND, OHIO, S. U. A.

DL. NICOLAE IORGA

Bun venit celor care au avut
să pot găsi în mine un informator
sincer și să fac reserve pentru lucrurile
din Republica noastră și să iertăm face
la articolele mele de un an și jumătate
și să înțelegem și să știm - să al-
turi în cântecul de la.

Doresc să fie utile în starea
de suflet în care eu trăiesc și-am scris.

N. Torga

CUVÂNT ÎNAINTE.

DE ASTĂZI încep o colaborație urmată la ziarul D-voastre în care nu odată am aflat mângăiere pentru atâtea stări rele din patria noastră a tuturor pe care peste nouă mări și nouă țeri o ducem în inimile noastre.

Imi pare bine că vă pot vorbi atât de des și nu e de nevoie să adaug că vorba mea va fi totdeauna deschisă și hotărîtă, fără să țin samă de dușmanii și chiar de prietenii cari aici sunt dar acolo n'au ce căuta.

Cel d'întâiu lucru pe care mă simt dator să vi-l spun e acesta: România, "România Mare", întemeiată după atâtea așteptare și cu așa de mari jertfe, nu e atât de rea cum li place multora să creadă și cum cred alții fără să li placă.

Nu suntem un popor stricat într'o țară ruinată, căroră să nu li rămâie altceva decât să li se cânte pogribania și să se facă pomeni pentru sufletele lor.

Trecutul dincoace de Carpați a fost **al unor stăpâni de robi**, iar dincolo de Carpați **al unor robi la stăpân**.

De aici, peste stricăciunea de praf răscolit și de sânge amestecat cu noroiu al zilei de astăzi, păcatele noastre: la unii autoritarismul care pradă cu credința că e dreptul lui, pe moșia lui, peste oamenii lui, iar, de alta, plecăciunea umilă către acela care poate da ceva, ôri imitația apucăturilor celui care ține gârbaciul în mână.

Dar afară de aceasta în casa omului celui mic, casă curată ca un păhar din mâna cinstitei gospodine, câtă muncă, dragoste și credință, câtă suferință tăcută și câtă supunere la voia lui Dumnezeu!

Cu atâtea se pot face minuni. Și pentru aceasta se cere un lucru încă: să fim, să ne simțim **oameni liberi**.

D-voastră căpătați acolo această conștiință. De ni-ați aduce-o aici!

Mai mare dar nu ni se poate face.

O ANIVERSARE

REI ANI s'au împlinit dela liberarea Ardealului sau, mai bine, a mulțimilor de țerani români cari de o mie o sută de ani erau, cu sufletul și chiar cu trupul, robi la un neam aspru și nemilostiv.

Ce mare și sfânt lucru! Cine ar fi putut crede că atât de repede se va destrăma un regat pe care-l apăra cu strășnicie naționalismul furios al unui popor însuflețit de o nebună iubire de sine, de o ură fără margini sau de un adânc dispreț față de alte neamuri! Ce ar fi crezut oare un Român din acele părți umilite și apăsate, dacă a doua zi după alegerile făcute cu pușca sau în mijlocul războiului, când femeii nevinovate se istoviau în închiscarea trădătorilor, iar soții, frații, fiii lor pieriau în pustiul rusesc pentru mândria Habsburgilor și bucuria Ungurilor, ar fi căpătat solia că în curînd copiii vor merge la școala românească fără nicio piedecă, judecățile se vor face în limba poporului, cârmuitorii se vor înțelege în același graiu cu cârmuiții, iar pe oficiile publice vulturul României unite va lua locul coroanei cu crucea strîmbă!

Totuși atât de rece a trecut această aniversare! În București uitată, în Ardeal aproape nebăgată în samă.

Într'aceasta poartă vină sărăcia grea a unora, asaltul la hogății ușor căpătate al celorlalți, dar și o cârmuire în care, trebuie s'o spunem sus și tare, și în auzul altor neamuri, **românul n'a dat, pe departe, ce are mai bun și mai cinstit.**

Așa fiind, nu e motiv să desuădăjduim. Puteau s'o facă Ungurii, cari în curs de atâtea veacuri, iar, dela noua trezire la viață a Statului lor, de atâtea decenii, scosese ră la luptă pe cei mai destoinici ai lor și nu putuseră da decât aceleași rătăcirii și aceleași greșeli. Cu noi nu e așa. Ceia ce se vede acum — și nu place — arată că nu e încă vremea acelora cari au contribuit în adevăr să facă această mare și frumoasă patrie. Când va veni acea vreme, toate vor fi altfel. Căci suntem un popor deștept și blând.

Cine vrea să vie mai repede acest ceas, să adauge credința și devotamentul pentru reforma morală, cari prea mult au lipsit până acum.

CÂT PREȚUIEȘTE ȚARA NOASTRĂ

CUM câteva săptămâni m'am întors din Apus.

După încântătoarea Italie, veșnic nouă în frumuseța ei pretutindeni, "în cer și pe pământ", am trecut o zi și o noapte prin Croația alipită azi la Iugoslavia. Un câmp ca alt câmp, o pădure ca altă pădure, un sat ca alt sat, un oraș după potrivea altui oraș. Ai zice că toate s'au făcut, nu pe încetul, an de an și veac de veac, așa cum au vrut împrejurările, ci că s'a dat o poruncă de la Viena ori de la Budapesta ca toate să se alcătuiască după un singur tipar, iar camenii s'au supus și au făcut. Iar, dacă știi puțină istorie, îți dai samă că așa a și fost.

Prin Banatul nostru încă se vedea că porunca a hotărît multe lucruri. Românul n'a fost lăsat slobod să facă după placul lui, așa cum îi e lăsată mintea dela fire. Invățat, sfătuit, muștruluit, ghiontit de droaia dregătorilor nemți și unguri, a fost adus să-și rînduiască locuința, gospodăria, ogorul în același chip ca și vecinul, Șvab, Ungur și ce-or mai fi alții pe acolo.

De cum am trecut însă vechiul munte de hotar pe care L. ândria grănicerilor scrisese mare în piatră "România", era altfel. Vedeai o țară care la fiecare pas îți ieșia înainte cu o surprindere și mai totdeauna cu o surprindere plăcută. Fiecare voia să arăte că are o socoteală și o aplecare a lui, iar toți se țineau în rînduielele pe care le făcuseră nu cu planuri străine, ci după datina cea veche.

Ce măiestru se amesteca pădurea cu câmpul. Ce potrivit răsăriau copacii la hotarele lanurilor. Când se ivia satul, așezat totdeauna unde era mai frumos, trebuia să te uiți la fiecare căsuță, bogată ori săracă, pentru că aveai prilej să prinzi, pe lângă ce se află la oricare, încă un lucru de nimic care o făcea să nu samene cu niciuna dintre vecine. Și, în locul bisericii croațești, totdeauna aceiași, cu turnul înfipt înaintea unei groase zidării albe, aici bisericuța bătrână cu șindrila coperișului și chipurile de sfinți întinse pe pereți părea că e în stare să cheme și altfel decât prin sunetul clopotului pe săteni la casa lui Dumnezeu, care e și casa lor cea mare.

Era în Novembre, va să zică. Moșia cea mare a boierului se împărțise prin lege. Dar nu toți țeranii își aveau moșioara lor hotărnicită. Totuși mai pretutindeni se răsturnase brazda neagră, pe care cele d'întâiu ploi rodnice cădeau ca o binecuvântare. Se aștepta încetarea lor pentru sămănat. Și pe drumurile muiate treceau încet carăle, și din ele fluturau vălurile albe ca zăpada ale femeilor.

Trăiți, fraților, într'o țară măreață, care a mântuit lumea de jugul nemțesc și care caută să-i hotărască astăzi cărările păcii. Ea vă dă pâne pentru muncă, dar vă dă și lumină și vă dă putința de a vedea unde ajunge omul luminat prin bună înțelegere cu semenii săi. Acolo sunt orașe care parcă vreau să salte în ceruri cu zidirea lor îndrăzneată. Mașinile vâjje de jur împrejur, înlocuind truda brațelor noastre. Mari și mândre lucruri, dar, când, seara, vă prinde dorul de o țară bătrână, veche și mică, și chiar după tot ce i-a adaus vitejia fiilor ei —, să nu vă fie rușine de lacrima de dor pe care veți fi vărsat-o: **ea o merită.**

AMERICA, CONȘTIINȚA LUMII ÎNTREGI

DE RÎND în istoria lumii deosebite neamuri au cuprins în ele conștiința lumii despre drepturile și datoriile fiecărei țeri și fiecărui neam. Nu totdeauna au fost națiile cele mai mari, ci acelea care au știut să despartă în judecata lor interesele proprii de interesele omenirii și să se gândească în clipele mari numai la acesta din urmă.

Astăzi, după ce ochii oamenilor au privit în alte părți ca să vadă cum se înfățișează fiecare într'o socoteală fără părtinire și fără greș, ei țințesc America, țara în care vă aflați voi, fraților, și căpătați cinstit răsplata ostanelilor voastre cinstite.

De sigur și Statele Unite ale Americii au avut zile când lucrau pentru scopuri care erau numai ale lor, și atunci, în loc ca ele să judece pe alții, au fost judecate ele de alții.

Ieri însă împărțășirea Americanilor la războiul cel mare a plecat de la cele mai curate motive; pământul nu trebuie să fie al unuia singur care să ție pe ceilalți supt călcâiul sângerat al biruinței sale nedrepte. Și la ceasul când nădejdea celor mai tari în credință începea să se clatine, libertatea mondială a fost scăpată de soldatul american — ce zic eu? — de cetățeanul american, fiindcă luptătorul nu era o fabricație a casarmii, ci un om liber înfruntând moartea ca să nu ajungă sclavi alți oameni liberi.

După biruință fiecare a luat ce i-s'a căzut. Statele Unite n'au voit nimic, n'au cerut nimic, n'au primit nimic.

Aceasta, mai mult decât marele merit avut în războiu, îi creiază astăzi o situație cum n'o mai are nici-un Stat pe lume.

Conferința de la Washington e privită astfel de popoarele care, și dacă au învins, sufăr ca și învinșii, cum odată creștinătatea privia soboarele ecumenice din care era să se aleagă voia lui Dumnezeu.

Va răsări de acolo un nou Crez? Îl așteptăm.

CARTEA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE

A SĂ ajungă până la D-voastră, scrisoarea întrebuințată aproape o lună. Lungă cale și multă pierdere de vreme. Până să aveți în mână rîndurile mele, multe lucruri care erau nouă când le însemnasem pe hârtie au ajuns învechite, și atâtea judecăți chiar s'au putut schimba odată cu învățăturile pe care le-a adus vremea în cursul ei.

De aceia de azi innainte o să caut a vă vorbi tot mai des de lucrurile care nu se învechesc.

Și acestea sînt, în rîndul întăiu, cele care privesc comoara noastră cea mai scumpă, cultura românească.

Încep prin a vă spune că **aceasta cultură se primejduiește**,

Nu numai pentru că mulți i-au pierdut înțelesul și cred că a serie nu însemnează a spune omului ceia ce înțelege și-i poate fi de folos, ci a înșira vorbe goale care, cu cât ar fi mai neobișnuite și mai nepotrivite între ele, cu atîta ar dovedi un mai mare talent. Ci și pentru al motiv.

Cu schimbările în toată viața economică venite după războiu, cu încetinirea producției la noi și de jur împrejurul nostru, cu greutatea drumurilor, cu scumpetea vieții, care cere și lefi tot mai mari, cu tot marea neînțelegere a datoriei ce au camenii de a se uni pentru o muncă frățească, și **materia cărții ca și lucrul cărții s'au urcat la preț așa de mult, încât lumea mai săracă abia de poate ajunge la dânsa.**

Ce se cumpăra innainte, cu tipar frumos, dându-se doi-trei lei, se prețuiește astăzi **inezcit**. Și, dacă sînt oameni cari câștigă și ei în proporție, se află și de aceia, mai ales printre funcționari, căroră Statul nu li poate crește veniturile decât până la o anume măsură, cari nu pot face o asemenea cheltuială, ba une ori n'au cu ce lua măcar manualele de învățătură ale copiilor lor.

După cât de mare e România acum, nici pe departe nu se face deverul ce s'ar cădea în librării, care și ele sînt prea puți-

ne, au o conducere proastă și nu știu sfătui îndestul pe cine li calcă pragul.

Și ce urât e tiparul cel nou, față de cel de 'nainte războiului, spre care se uitau uneori cu admirație străinii! Proastă hârtie, cerneală slabă ori prea groasă, literă cum dă Dumnezeu, paginație greșită... De multe ori ți-e și scârbă de cum iei în mână cartea!

Dar ce frumos e tipărit Calendarul d-voastră, pe care mi-ați făcut plăcerea să mi-l trimeteți! De mult n'am văzut o velină așa de bună, o literă așa de curată și clișee atât de bine executate.

Atunci iată la ce m'am gândit.

De ce nu s'ar face **acolo** o bibliotecă populară de format mic, cu litere mărunte, care să cuprindă, din fiecare scriitor român cu faimă, paginile lui cele mai frumoase? Transportul, dacă s'ar alege cu îngrijire hârtia, care să fie tare, dar ușoară, n'ar costa așa de mult, dat fiind formatul.

Ni le-ați trimete, nu cu prețul în dolari care le-ar face să fie peste putința de cumpărare a celor mai mulți, ci cu un preț care nici pe d-voastră să nu vă împovăreze, nici pe noi să nu ne îndepărteze.

Mare lucru ați face prin acesta. Și, cum adesea, când vezi prin biserici de sate lucruri frumoase și scumpe, ți se spune că e un dar al Românilor din America, astfel numele lor s'ar pomeni, recunoscător, în fiecare dată când ochiul s'ar putea bucura, după o lungă întrerupere, de priveliștea cărții frumoase, care să îmbie s'o deschiză.

CRIZA POLITICĂ DIN ROMÂNIA

I. MOTIVELE: TRECUTUL.

EȚI FI AFLAT și D-voastră despre neizbutirea tratativelor ce urmau între partidul național din Ardeal, partidul liberal și partidul naționalist-democrat pentru alcătuirea unui guvern de colaborare în care știința, experiența și priceperea unuia ajutându-se cu a celorlalți, să putem scoate la mal țara vânturată de furtuni strașnice pe marea tulbure a vremilor noastre.

Așa e, nu s'a putut ajunge la capăt până în clipa în care vă scriu. Dar, pentru că asupra motivelor se spun multe de toate după interesul fiecăruia, ba chiar numai din ușurătate de minte și din dorința de a înjosi pe alții, mă simț dator să vă arăt de ce România, măcar până în ziua de 24 Novembre, când scriu, n'a putut să aibă Ministeriul pe care-l cere: al oamenilor cinstiți și pricepuți lucrînd pentru binele țerii amenințate.

Până mai ieri se știa că Statul român, în vechile lui hotare, e lăsat de Dumnezeu să fie cărmuit pe rînd, după trecere de câțiva ani de zile, une ori chiar numai de câteva luni, prin cele două partide, pe care Dumnezeu le-a lăsat să-și treacă reciproc puterea: partidul liberal, și mai vechiu și mai tare, al cărui merit netăgăduit și al cărui extraordinar noroc a fost să se afle la cârmă când s'au făcut cele mai mari acte din istoria noastră contemporană, și partidul conservator, unii din vechea boierime, alții dintre cărturarii ambițioși care avea mai puține fapte de însemnătate în trecutul său.

Regele Carol avea un meșteșug deosebit să însemne clipa când unii nu mai erau de ținut în fruntea trebilor și deci trebuiau înlocuiți, fără multă bătaie de cap, cu ceilalți.

D. Take Ionescu, cu toată priceperea sa în atâtea lucruri, n'a putut să schimbe acest sistem; a încercat să facă un partid nou, din oameni vechi și, pe urmă, încredințându-se că nu se poate, a întrebuintat războiul ca să se împace cu ceilalți conservatori și să ajungă șeful tuturor.

Războiul însă a schimbat această stare de lucruri.

Întâiu că în țerile alipite erau câțiva oameni cari făceau de

mult politică românească și cari, după ce au dat României pământurile acelea frumoase și bogate, nu înțelegeau să între în slujba partidelor celor două din Vechiul Regat, mulțămindu-se doar cu mângâierea unor locuri de miniștri și de parlamentari fără trecere. Dacă în Bucovina nu se aflau alcătuiri prea tari, ci numai persoane cu vază, dacă Basarabia începând abia o viață românească, se zbate să-și afle drumurile sigure și căpeteniile vrednice, partidul național din Ardeal e prea vechiu, prea tare, prea mândru de trecutul său ca să se închine, ca să capituleze înaintea căpeteniilor politice care ar dori să-l înghită în formațiunile lor.

Aceasta face o greutate.

Alta vine din răscolirea poporului prin războiu. Lupta a purtat-o omul cel mic și sărac, și el își dă seamă de aceasta. Soldatul întors la vatră a văzut multe și s'a deprins să judece, să aleagă. Cum s'a simțit aceasta, îndată s'au aflat mușterii pentru dânsul, care, prin reforma electorală, ține toată țara în mână. "Țerănism" de multe feluri i se îmbie, și, oricât de nesigure și de netrainice ar fi cele dintâiu alcătuiri, ele află prieteni prin sate. Și astfel o nouă greutate se aruncă în cumpănă.

În altă scrisoare vă voi spune ce n'a făcut până acuma nația și ce a încercat Coroana ca să se poată îndrepta o stare de lucruri nesuferită. Pentru aceasta însă trebuie să trecem de partid, care e la suprafață, și să cercetăm lucrurile mai în adânc.

II. MOTIVELE: PRESENTUL.

Când s'a făcut fericita unire a Vechiului Regat cu provinciile până atunci robite, am avut credința că ele se vor amesteca puternic în viața noastră politică și-i vor da un alt caracter, legal și moral, pe care nu l-a avut până atunci.

Mă răzimam pentru aceasta pe multe temeieri: suferința care învață minte pe om, bucuria rodnică a izbăvirii de supt jugul străin, conștiința că din clipa libertății pleacă, trebuie să plece o viață nouă și supt alte raporturi, supt toate raporturile. Și, apoi, Ardelenii aduceau legătura lor cu Biserica, idealismul pe care, oricum, aceasta îl mijlocește, Bucoveninii deprinderea cu o administrație, dacă nu totdeauna onestă, dar exactă și cu simț de răspundere, iar Basarabeni, ieșiți dintr'o revoluție socială pe care ei o deviaseră rațional, acea iubire puternică pentru dreptul ceșăteanului care e poate singurul rezultat bun al oricărei revoluții.

Și n'a fost așa. Din nenorocire n'a fost așa.

N'a fost așa pentru că mulțimile, din neajunsul stăpânirii străine, n'aveau cultura trebuitoare pentru a se lumina. Dar și pentru altceva: robia deprinde cu ascultarea pe omul din popor și cine a ascultat de străin poate să asculte pe urmă și pe cel rău ca și pe cel bun din însuși poporul său. Doar dacă, precum s'a întâmplat, cel ce a ieșit de supt jugul cotropitorului se așteptă ca, îndată, pe vremuri cumplite ca acestea, rîurile să ducă lapte în loc de apă și, de nu se întâmplă lucrul acesta, se desgustă de însăși libertatea națională și, nemulțămît cu orice guvern, întinde urechea la cel care aduce făgăduielile mai mari și mai cu neputință de realizat.

Iar conducătorii, în multe ȋasuri, rămași fără controlul mulțimilor, au judecat că, după zilele negre, cele luminoase trebuie să aducă despăgubiri mari și strălucite despăgubiri, așa de pe o zi pe alta pentru cei cari "au luptat", ba chiar pentru cei cari n'au lucrat.

În privința aceasta oamenii, mult mai încercați, din vechiul Regat erau acolo, gata să-i prindă.

Pe conducători cu ispita împărțirii la Guvern — dulcea ȋneru; cineva din Ardeal cerea partidului național să facă așa încât **totdeauna** să fie la putere — și, pentru unii, cu cealaltă ȋspită, a îmbogățirii năprasnice. S'au schimbat atȃția de pe o zi pe alta: profesorul modest, avocatul sărac au luat apucăturile celor ce și-au făcut prin înșelăciune și speculă o avere din războiu.

Pe săteni i-au căpătat ori prin acești conducători, ori de-a dreptul. Și anume iată cum:

Țăranul ajunsese pretutîndeni scump lucru. Fiecare se prăpădia de dorul lui. Dar, pentru că un grup de oameni, naționaliștii-democrații, vorbiseră o viață ȋntregă de o nouă viață liberă pentru sătean, câți-va din cei cari avuseră legături strânse cu noi, dl I. Mihalache de pildă, s'au format ȋndată după ȋncetarea luptelor pe front în partid țărănesc. Dar ȋndată toți fugarii din vechile partide ale Romȃniei "oligarhice" s'au dat peste cap, făcȃndu-se țerȃniști. Ba chiar și trădătorii de țară în războiu s'au cocoțat în fruntea partidului celui nou.

Acuma, după ce se vede ce i-a lipsit ca **nație** ca să se ȋnoiască Romȃnia: la popor **cultura**, la conducători **caracterul**, să vedem cum a ȋncercat **coroana** să deslege greutatea.

NEVOIA DE ASOCIAȚIE

ÎN HAOSUL vieții noastre publice simțim astăzi mai mult decât pe vremurile ticiute de 'nainte cât de mult ni lipsește spiritul de asociație.

Nu vorbesc de acel spirit care face pe Românul tânăr sau bătrân, din Vechiul Regat sau, vai!, din provinciile alipite, să alerge la clubul politic mai chiabur pentru a se vedea pus în pâne ori pentru a i se făgădui că va avea "ceva" neapărat, atunci când partidul va ajunge la putere. Cî înțeleg tocmai spiritul acela de unire a cetățenilor în grupe de profesiuni, de credințe, de tendinți morale, care ar sta în calea încercărilor, așa de dăunătoare, de a face ca țara întreagă să robească la câțiva oameni, cari au știut să facă bandă în jurul lor și s'o ție prin exploatarea Statului.

De jur împrejurul nostru sânt asemenea întovărășiri. Chiar la vecinii din Balcani, la cari, dacă n'avem forma cea mai nouă din Apus, s'au prăbușit din vechea viață creștină anume obiceiuri de bresle care s'au putut desvolta în timpurile moderne și folosesc așa de mult vieții publice.

La noi, încercările care se fac n'au nici soliditate, nici dăinuire. Ici și colo vezi câte o firmă care va dispărea după câțava trecere de vreme. La solemnități răsar frumoase steaguri, pe care nu le mai vezi cu alt prilej. Cutare ori cutare e foarte mândru că e președinte, vicepreședinte, secretar, chiar membru în comitet la cutare societate, de care n'a auzit nimeni, fiindcă n'a făcut nimic. Și el se folosește de acest titlu pentru ca, la alegeri, să meargă din politician în politician să-i ofere forțele populare grupate în jurul lui. Se mai întâmplă prea adesea, ca acei cari stau în fruntea societăților să se încurce în socotelile lor, —afacerea ajungând la parchet sau respectivii fiind, pur și simplu, "dați dracului", după obiceiul național, și, împreună cu dâșii, societatea însăși.

Și ce greu îți vine când la anume ocazii nu poți spune străinului venit pentru o cercetare în ce parte se poate duce ca să găsească pe oameni strânși împreună pentru lucruri folositoare categoriei din care fac parte și, prin aceasta, țerii înseși!

Până și în Ardeal, în Bucovina, nici comparație nu poate fi

între ce dau Românii pe terenul societăților și ce se poate vedea la toate națiile conlocuitoare.

La d-voastră e altceva. Ați venit într'o țară unde, de două veacuri, societățile înflorese. V'ați găsit puțini în mijlocul unui ocean de oameni cari vorbesc altă limbă, cari au alte obiceiuri. Țara d-voastră era așa de departe, încât pare că s'ar fi confundat cu tot ce avea în valurile mării nesfârșite. Și v'ați strâns împreună în societăți care sunt **mari și folosite-are realități**. O știu prin darurile care vin de acolo, o știu prin frumoasele foi ce susțineți, o știu prin cărțile care li se adaugă.

Cei mai mulți vă întoarceți acasă. Și atunci legătura care vă ținea se rupe și împrejurările sunt cu totul altele, ajungeți fiecare iarăși bietul Român răzleț, de care oricine poate să-și bată joc, numai să aibă un dram de putere în mâinile lui.

Aceste rînduri sunt scrise însă ca să vă îndemne să n'o faceți.

Ați fost, într'o țară de cetățeni, sprijinită pe asociații libere, o forță prin unirea d-voastră; deveniți, acasă, o forță nouă prin altă întovărășire locală, profesională, culturală, ca să creați, și aici, ce ni trebuie mai mult astăzi — și ce n'avem —: **prin asociațiile libere, o țară de cetățeni**.

OPERA CULTURALĂ A PRINTULUI CAROL

PRIȚUL CAROL al României a deprins din frageda copilărie dragostea pentru cartea românească, prin care singură se va putea asigura acestui popor un viitor mai bun, fiindcă, oricât de luminoasă ar fi făclia ce se pune în mâinile omului neștiutor, ea se stânge în atingere cu mâinile lui.

Multe lucruri se schimbă zi cu zi, dar ceia ce a intrat odată în sufletul omului, în adâncul inimii lui, aceia rămâne pe o viață întregă și nu e faptă în care să nu se simtă înrîurirea puterii care zace acolo.

Sfătuit bine, moștenitorul românesc s'a gândit că nu poate fi mai folositoare și mai de cinste faptă decât sprijinirea și mai ales răspândirea scrierilor în limba noastră. Alții în starea lui își cheltuiesc vremea cu trufii și zădărnicii; el a socotit că atâta vreme cât trebile Statului nu-i sânt pe mână, cel mai potrivit lucru este să caute a lumina pe aceia la a căror bună cărmuire va trebui să ajute.

Fundația Prințului, care a căpătat prin votul Camerelor dreptul de a funcționa, are în vedere deci tipărirea de cărți bune, dar și înfățișarea acelor care înainte de aceasta sau pe alături de dânsle au fost alcătuite. Și astfel, prin grija d-lui Mugur, unul din ajutătorii operei, s'au și făcut liste de tipăriturile bune care urmează a fi trimise oriunde poate răsbate buna propovăduire. Până acum mi-se spune că s'au și trimis mii de cărți și că ele sânt primite cu drag pretutindenea.

S'a mai luat hotărîrea, la care de mult se gândise și Liga — dar Statul nu i-a primit cererea — de a face depozite prin gări, în chioșcuri anume. Până acum în Vechiul Regat chioșcurile cuprindeau tot felul de zădărnicii și chiar de ticăloșii, iar în provinciile alipite numai scrieri în limbi străine.

Multe porniri bune venite de la particulari n'au fost sprijinite de Stat cu nimica, ba chiar combătute cu patimă. Acum, când un prinț le iese asupra-și, Statul nu se va mai putea împotrivi.

Dacă va face numai atâta, și încă va fi mai bine ca până acum.

ORAȘELE ROMÂNIEI MARI ȘI ROMÂNII

CEI mai mulți dintre Românii veniți pentru câștig în harnica și dreapta Americă, odată ce au adunat o sumă oarecare de bani, nu se mai împotrivesc, ca până atunci, strașnicului dor de acasă, ei se întorc, cu multe cheltuieli și primejdii multe, în locul de naștere și de petrecere odinioară. De cele mai multe ori, în sate.

Am văzut pe unii din acești Americani, la Săliștea Ardealului, ca și în cutare sat din fundul Gorjului. Sânt oameni înstăriți, curați, disciplinați la lucru, cu un simț deosebit al demnității lor personale și plini de înțelegere pentru dreptate. Ceilalți săteni se uită la ei adesea cu jînd și rîvnesc la agonisita lor. Iar administrația, dacă e rea, cel puțin față de aceste firi mai tari nu-și face de cap.

Bun lucru să se așeze din nou în sate Românii cari peste Oceanul cel mare au învățat atâtea lucruri, trupești și sufletești, care nu se prea întâmpină pe la noi! Dar, cu toată dragostea pe care ei o datoresc celor între cari au văzut lumina și au petrecut atâția ani dulci din viața lor, mai bine ar fi pentru țară și pentru neam **dacă s'ar așeza la oraș.**

Aici locul vostru e foarte mic, chiar și în Moldova, d'apoi în ținuturile care au fost supt stăpânire străină și cârmuitorii au adus cu diuumul lume din toate părțile! Românul, unde nu poate fi "boier" și întru cât nu e funcționar, stă la margene, în suburbii sau mahalale, ca vai de capul lui: nici târgoveț, nici țeran, și nebăgat în samă, ba adesea chiar batjocurit de toată lumea.

Pentru cinstea noastră, aceasta nu mai poate merge!

Pentru a concura cu cel de altă nație, om cult și destoinic, ce a fost ajutat de mult, trebuie cineva cu mintea limpede și brațul tare. Și nimeni n'ar putea-o face mai bine decât cel întors din America, stăpân pe un meșteșug sau priceput la comerț.

Veniți la orașe, fraților, și redați-le neamului nostru, care pe unele nu le-a avut niciodată, iar pe altele de mult le-a pierdut.

IN CE STĂ MÂNTUIREA.

CÂND seriu acestea, la 19 Ianuar 1922, țara e în primjdie să primească un nou regim politic, al cărui scop mărturisit este acela de a face ca **totul să se plece înaintea voinței ministeriale**, iar țara însăși, privită ca nedestoinică și nepricepută, să se miște numai atâta cât i s'a spune și cât i s'a îngădui.

O asemenea stare de lucruri ne jighește adânc pe noi, cești de aice, și chiar pe cei din Vechiul Regat cari atâta vreme am fost deprinși cu o stăpânire de partid venind peste altă stăpânire de partid schimbându-se toate până ce am ajuns de toate s'au stricat. Ce 'ți fi simțind d-voastră când aflați că după atâta suferință și jertfă, în ciuda speranțelor celor mai îndreptățite, ne întoarcem tot la ce era mai rău din datinile unui trecut de robie și că, în loc să ne înfrățim în aceeași libertate, Români din țara veche, Ardelenii, Basarabeni, Bucovinenii, ne îndușmănim în aceeași tiranie!

Vorba e: dacă așa stau lucrurile — și așa stau, din nenorocire — ce putem face pentru ca și această mare și bună țară să se așeze în rîndul acelor care în lumina veacului se bucură de tot ce poate să asigure libertatea cetățenească?

E un singur mijloc: **cultura**.

Dar nu cultura pe care o știm în de ajuns pentru că ne-am trudit s'o primim fără să avem vre-un folos real dela dânsa: cultura de cărți, de foi, de buchi, cultura pentru titluri și pentru carieră, cultura pentru câștig și trufie, ci cultura cea mare, bună și folositoare: **cultura pentru noi înșine**.

Aceiași cultură mai deprinde pe om cu ideia că **nimeni dintre noi nu înseamnă ceva prin el însuși, ci însemnăm fiecare ceva în legătură cu cei de o samă cu noi, în nația, în societatea, în clasa și în breasla noastră**. Ea face pe om, din aprigul individualist, lacom și crud, pe care l-a născut natura, o ființă socială, înțelegătoare pentru alte interese decât ale lui și capabilă

de a-și da sama că basa pe care stăm toți e aceea a unei satisfacții echitabile a dreptului fiecăruia.

Când vom fi așa, nimeni nu-și va putea bate joc de noi. În ultimul sat cel mai smerit țeran va putea spune și celui mai dârz din stăpânitori că în afară de ce spune legea el nu e dator nimănui decât cu ce voiește el singur, dar va ști în același timp tot ce are dreptul de a voi fără să jignească interesul obștesc, resumat, înălțat și glorificat în noțiunea patriei.

Până atunci veți avea dela noi știri ca aceea a noii robii în care am intrat azi.

MUSEE ȘI CULTURĂ.

M CETIT cu interes îndemnul ce se făcea Românilor din Cleveland din partea direcției Museului de Arte de a cerceta colecțiile adunate între zidurile lui. Și mi-a părut bine când am văzut pe urmă că redacția recomandă cu o deosebită înțelegere și cu multă căldură și trimeterea copiilor la Museul local.

În adevăr un minunat mijloc de învățatură! Cartea spune în slove pe care numai oamenii cu închipuire le pot preface în adevăruri ca acelea văzute și pipăite. Museul însă spune tot aceea **în lucrurile înseși**. Mult gust și multă știință, multă iubire de oameni, de sufletul omenesc, care e lucrul de căpetenie, au trebuit pentru ca toate acele comori să se strângă din locuri adesea foarte depărtate și să se înfățișeze în acea strînsă legătură, prin care ele pot ajunge un învățământ, un mare și folositor învățământ.

Veți fi băgat de samă însă că în aceste colecții care cuprind lucruri de natură, de istorie și de artă de unde nici nu crezi, noi, Românii, lipsim cu totul. Și se înțelege de ce: călători cari să vie la noi din dorința de a ne cunoaște au fost prea puțini, și, **în loc ca noi să-i înlocuim, dăruind ceia ce putem aduce fiecare, trecem printre aceste comori fără să ne gândim că avem și noi un rost pe lume și că pretutindenea acest rost trebuie să se vadă.**

Dar nu e vremea pierdută ca să îndeplinim acesta lipsă.

Dăunăzi rugam — adevărat că fără folos până acum — pe Ardeleni și Bucovineni să strângă ceva pentru ca la Museul Trocadero din Paris, unde sunt numai niște vechi zdrențe prăfuite, și la Museele elvețiene din Geneva, unde nu e nimic de spre noi, să se formeze o bună colecție de lucruri românești: țesături, cusături, săpături în lemn, olărie, cărți vechi, tablouri.

Același lucru îl recomand și Românilor din America. Într'un oraș unde sânt mii dintre ai noștri nu se poate ca România și poporul românesc să nu fie reprezentați prin nimic. Înțe-

leg dacă n'am avea — și încă sânt popoare, ca Ungurii și Bulgarii cari, luând pe furiș dela alții, se fac că au ce n'au avut niciodată —, dar, când avem, să creadă Americanii că Românii vin de cine știe ce sălbătăcie goală de orice grijă a artei și lipsită de orice trecut istoric —, nu se poate.

Cine sosește din nou să aducă prinosul lui. Cine e așezat de mult să caute în lucrurile casei lui în străinătate pentru a vedea de ce se poate desface: chiar dacă i-ar plăcea o cămașă, o broboadă, o fotă, încă s'o dea Museului, fiindcă întorcându-se acasă poate afla sau își poate face altele. Să se ceară chiar trimiterea prin poștă a unor obiecte pe care fără sfială le-am putea înfățișa străinilor.

Să nu uite nimeni că, dacă acasă la dânsul oricine trebuie să fie un cetățean deplin, dincolo de hotare datoria oricui trebuie să fie de a se preface într'un aprins propagandist.

CERTE ÎNTRE ROMÂNI.

SE CEARTĂ de o bucată de vreme Românii din Vechiul Regat cu frații lor cari au ajuns prin fericitul rezultat al războiului supt același steag cu dâșii.

Bine înțeles, nu se ceartă toți. Dar dintr'o parte și din alta, în legătură și cu luptele politice care ne îndușmănesc peste orice măsură și peste orice cuviință, câte unul dela București se supără și-i răspunde altul de peste munți.

O bucată de vreme a fost numai vorba de așa-numitul "regionalism". Adecă liberalii și averescanii nu îngăduiau Românilor din celelalte provincii să-și aducă aminte că atâta vreme ei și-au căutat singuri de rosturile lor naționale și că, oricum, mai fiind și alte nații pe acolo, tot oamenii din partea locului ar ști mai bine să se înțeleagă cu dânsele. Iar ca răspuns li s'a dat, într'o formă cam prea tare, formula că Ardealul trebuie să fie al Ardelenilor.

Iată însă că pe urmă chestia a ajuns să fie discutată și altfel. Se va fi spus dela București că tot cei de aici sunt mai pricepuți când e vorba de rosturi politice. În Ardeal s'a înțeles că e vorba de pricepere și destoinicie în orice. Și s'au scos înainte atunci, din partea cealaltă, toate drepturile pe care Ardelenii le au față de Românii de dincoace de munți: în politică, în economie, în școli, în literatură.

Eu cred că ar fi fost mult mai bine ca noi din România Veche să lăudăm pe Ardeleni, arătând tot ce li datorim — și li datorim fără îndoială atâtea din începuturile vieții noastre conștiente —, iar, la rândul lor, Ardelenii să descopere și să proclame tot ce de aici a venit peste Carpați ca să asigure ființa neamului nostru acolo și să-i dea mijloacele trebuitoare pentru a se desvolta, împotriva dușmăniei prigonitoare a stăpânilor de odinioară. Noi să fi vorbit de școlile Blajului, iar ei să ni amintească de călugării moldoveni cu manuscriptele în traistă. Noi să pomenim pe Samuil Clain, pe Gheorghe Șincai, pe Petru Maior, iar ei să ni scoată înaintea pe Voevozii moldoveni și munteni cari au făcut mănăstiri și au așezat episcopi la Vad pe

Someș, la Geogagiu în mijlocul Ardealului, pe Mihai Viteazul întemeietorul celei d'întâi Mitropolii românești în chiar capitala Ardealului. Și tot așa să fi ajuns până la ajutorul pe care ni l-am putut schimba în chiar timpurile noastre.

Căci cine cunoaște viața neamului nostru știe un lucru: n'a mai fost popor care, împărțit în mai multe țeri, supt stăpâni osebiți, să fi avut o viață mai strâns legată peste toate hotarele decât neamul nostru. Aceasta a fost puterea noastră în trecut, aceasta este astăzi mândria noastră.

Dacă astăzi am trage hotare de neprietenie între Românii de o parte și cei de altă parte, n'ar protesta numai cele mai esențiale interese de azi, ci și toate amintirile noastre din trecut.

O CARTE PE CARE N'O AVEȚI ȘI UNA PE CARE N'O AVEM.

NU ODATĂ i s'a fi întâmplat oricărui Român trăind în străinătate să întâmpine oameni de treabă cari, aflând din ce țară vine și din ce popor face parte, să-i fi spus câte lucruri prăpăstioase despre acea țară și despre acel popor. Omul firește răspunde din ce știe, și, dacă despre locul lui poate spune atâtea a cătării, nu e tot așa când e vorba de alte locuri pe care nu le-a cercetat, și mai ales când se ating chestii de trecut, de istorie, în care prea mulți cred că trebuie să fii "specialist" ca să răspunzi cuminte.

Cât stai între ai tăi, mai merge — deși nici acolo nu s'ar cădea să meargă —, dar, îndată ce ai luat drumul pribegiei, în bagajul dumitale trebuie să se afle tot ceia ce este esențial cu privire la pământul și la sângele dumitale. Dacă nu credeți, faceți-vă a vedea ce e supt acest raport la represintanții altor patrii și altor națiuni. Puțini dacă nu vor fi în stare să îndrepte pe loc știrile greșite care s'ar da despre ce se atinge de dânșii.

Cum însă cultura noastră, deși veche, nu s'a întins prea mult în timpurile mai nouă, **cele ce nu se știu, să se învețe! Și anume prin carte.**

Va fi scump și acolo tiparul, dar nu va fi așa de mult încât să nu puteți tipări **un fel de mică biblie a românității**, în care să se afle tot ce e mai esențial despre dânsa. Culeasă din mai multe cărți, bogat ilustrată, frumos tipărită, ea ar trebui să se afle în fiecare casă românească și, în ceasurile grele ale dorului ascuns, în ea să se afle mângâierea, iar, față de disprețul nedrept care poate lovi pe cel înstrăinat, în paginile ei să se găsească îndemnul și îmbărbătarea. Copiii siliți a crește supt alte ceruri și a căror soartă poate e să rămâie pentru totdeauna departe de țerna în care zac oasele înaintașilor lor, să-și oprească măcar ochii, în cei d'întăiu ani, care prind mai adânci învățăturile, asupra rîndurilor în care li se spune de unde vin și care e sângele ce li curge în vine.

Dar, dacă Românii de peste Ocean nu au o carte indispensa-

bilă pentru viața lor morală, noi cei de aici am dori să avem una pe care ni-ar trimite-o ei.

Puțini din clasa noastră intelectuală au văzut America. Și câte lucruri neîntemeiate nu li s'au spus despre dânsa! Despre spiritul îngust materialist din Statele Unite — și ce minunate Universități au, ce publicații splendide trimet în lume! —, despre curentele rele în viața politică, despre o democrație nesănătoasă pe care ai noștri cred că trebuie s'o admire și s'o admită fiindcă ni-o aduc oameni cari s'au împărțit în viața politică americană. Nu s'a apucat unul din aceștia să ni spuie, că o revoluție în România se apropie, că Abraham Lincoln s'a găsit în cutare om de partid și că el dorește doar să nu fie măceluri la marea schimbare!

Faceți-ne o carte despre America adevărată, despre pământul ei, despre agricultura ei, despre fabricile ei, despre viața din orașe, despre așezăminte, partide și curente de idei, dați-i o ilustrație aleasă și veți fi adus un mare serviciu democrației noastre începătoare, care nu trebuie să se înșele în căutarea modelelor.

GREȘALA ARDELENILOR.

UPT Guvernul Brătianu, așezat de Rege să facă rînduială — și eu sunt dintre acei cari cred că și altfel se putea “face rînduială”, ba încă și mai bine, dar fiecare poate să-și păstreze părerea lui — se vor face alegeri pentru un nou Parlament, căci, odată cu “stăpînirea” cea nouă, Camerele d-lui Avereseu, croite după gustul d-sale, s’au disolvat.*

Sunt în discuții acuma lucruri mari și grele pentru lămurirea cărora nu este destulă minte în toată Țara Românească. Ori ce pas se va face trebuie pornit cu cea mai bună socoteală. Prea am rămas în urma altor oameni prin ușurătatea și spiritul de dușmănie de care am fost stăpâniți. E păcat mare că vor așa să steie în astfel de vremi la un loc pe care, cu toată voia bună și încrederea într’însul, nu poate să-l acopere.

Alegătorii au mai mult decât ori când țara în mână și ar fi fost de dorit ca legea electorală să nu li puie înainte liste de partid, cu bun și rău laolaltă, ci nume respicate de oameni cunoscuți.

Dar, cum nu s’a votat încă o lege pentru țara întregă, Ardealul a rămas cu sistemul cel vechiu al votării pe nume, și astfel ceiace nu se mai poate aici rămâne cu puțință acolo. Da, în Ardeal mai poate spune alegătorul: dintre toți acești oameni, unul pe care-l vreau eu e acela al cărui buletin îl am în mână.*

Dar iată că nici de acolo nu poate veni alegerea omului pentru singurile lui merite și pentru vrednicia lui singură.

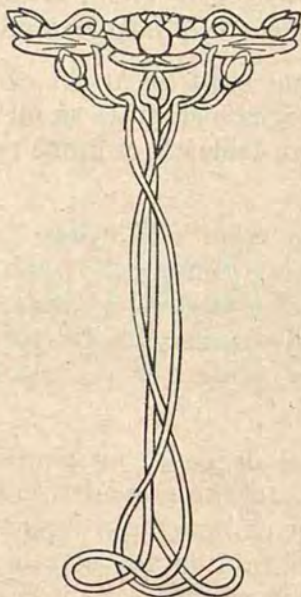
În adevăr, în loc ca lumea din Ardeal să rămâie laolaltă, ca o cetățuie națională față de alte cetățui naționale care încă nu ni-au dat și nu arată că voiesc a ni da cheile lor, și ca o cetățuie morală, idealistă, față de o viață politică în care s’au încuibat prea multe rele, aproape dela început Ardealul s’a despărțit în partide după cele din vechiul regat, rămâind Partidul Național numai cu o parte din aderenții lui.

Se luptă astfel în alegerile de față și liberalii — cari s’au

sporit mult de când puterea e în mâinile partidului — și prietenii de-ai generalului Averescu — cari tot mai cred că ceiace-a fost se mai poate întoarce — și țerăniștii. **Rău fac cu toții.**

Rău fac, întâiu pentru că rup tunică fără cusătură a unității naționale dincolo de munți. Al doilea pentru că odată cu numele cel nou aduc în părțile acele obiceiuri de dincoace care până atunci nu erau cunoscute. Dar, când e vorba de războiu dela o clasă la alta — și mai sunt pe acolo și socialiști — fac răul cel mai mare, pentru că **ideia națională s'a sprijinit acolo totdeauna pe masele poporului dela sate, iar a-l învăța pe acesta că el e țeran ca și țeranul ungur, sas, rus și că datoria lui e să lupte cu "domnii", de orice neam ar fi, e o crimă. Și crima aceasta se face astăzi.**

O CĂSĂTORIE PRINCIARĂ.

PRINCIPIESA Mărioara a României s'a logodit cu Alexandru, regele Serbiei.

Legătura aceasta de familie ce se pregătește între Domnul nostru și tânărul suveran eroinic care, trecând prin zilele cele mai grele ale poporului său, a avut nestrămutata mulțămire de a-l vedea că se ridică mai puternic din mormântul unde-l aruncaseră dușmanii, n'a fost privită de toți în același fel.

În Serbia chiar vor fi fost de sigur glasuri dușmane nouă căroră nu li place ca în locul unei uri hrănite îndelung în chip meșteșugit să se stabilească între cele două neamuri relații normale de conviețuire pașnică, din care cu vremea să poată face la loc caldă prietenie ce era înainte de a-se ivi chestia Banatului. La noi din mai multe locuri s'a ridicat din nou această chestie, dureroasă, firește, și pentru că un număr foarte însemnat de Români, și dintre cei mai întăriți, dintre cei mai deștepți au rămas supt stăpânirea străină, și pentru că — trebuie s'o spunem — această stăpânire, chiar alături de cea ungurească de pe vremuri, s'a dovedit foarte grea, încercând a smulge fraților noștri nenorociți comorile sufletești ale nației lor și a-i preface în Sârbi, ca toți Sârbii.

Dar nu numai despre latura aceasta trebuie să privim lucrurile, dacă este să ne dăm seama de toate urmările pe care trebuie să le aibă această căsătorie.

Noi prea mult ne închipuim că Ungurii au murit odată cu Ungaria medievală, desfăcută în bucăți naționale prin rezultatul marelui războiu. Dar ei n'au murit și nici nu vreau să moară, — iar noi nu le dorim o soartă ca aceasta, deși în rîndul întâiu, avem datoria să ne gândim la viața și la dezvoltarea noastră. Și odată ce n'au murit și nu vor muri, sufletul dintr'înșii, care este cel vechiu, îi îndeamnă să facă orice, să amestece cerul și pământul ca să se 'ntoarcă la ceiace au fost. Ba încă ei nici nu cred că trecutul s'a **isprăvit** și scriu și mai departe autorităților din "provinciile ocupate" și trec pe funcționarii

de acolo ca și cum și astăzi, s'ar afla în ființă regatul sfintei coroane a regelui celui sfânt.

Așa fiind peste orice discuții de hotare între acei cari au moștenit statul cel vechiu maghiar este covârșitoarea grijă a apărării tuturor împotriva duhului sălbatec de răsbunare care se sbate în aproape orice suflet unguresc.

A nu vedea aceasta, a nu-și da sama, că aici e datoria cea mare a ceasului de față și că pentru a o indeplini trebuie, nu numai tratate și convenții, ci și o stare sufletească potrivită între români și sîrbi, e una din greșelile acelea care se plătesc cu vârf și îndesat.

DIN MIJLOCUL SĂTENILOR NOȘTRI

Ă ÎNTORC de la un drum de câteva zile în Moldova-de-Sus. La Iași am stat în legătură și cu buna lume românească din mahalale, atât de doritoare de o cultură pe care până acum nu i-a îmbiat-o nimeni din cei mari și tari, în schimbarea lor la putere, și cari erau așa de încântați când la “Ateneul popular” din Tătărași cântau coruri alcătuite dintre ei și se rostiau către dânșii cuvinte de îndemnare, pe care simțiai că le sorb cu nesaț. La Botoșani erau, la o întrunire, mai mulți săteni, amestecați însă cu public dela oraș, așa încât adunarea nu se putea zice că era stăpânită de dânșii. La Pașcani, unde e un nod de căi ferate, ascultătorii conferinței pe care am ținut-o erau muncitori, și aceia pe cari anume oameni îi batjocuresc zicându-li “bolshevici” și “anarhiști” arătau cei mai bucuroși de a se lămuri asupra lucrurilor ce privesc, nu numai breasla fiecăruia, ci și țara întreagă, și nu voiu uita bunătatea cu care m’au ascultat un ceas întreg, fără să fi avut a li spune cine știe ce lucruri mari. Dar la Dorohoiu și la Fălticeni erau aproape numai țerani, veniți să se lămurească asupra votului în alegerile apropiate, care nu e pentru dânșii — am văzut-o și de data aceasta —, un prilej de câștig păcătos, ci chestie de conștiință cinstită.

Și într’un județ și în celălalt este o lume sătească de toată frumuseța: oameni mari, vânjoși adesea, cu pletele pe umeri, totdeauna cu căutătura deschisă, bună, care-ți scormonește în inimă. Veniau pe vreme de viscol peste întinderile acoperite cu omăt — zăpadă, dar în Moldova așa-i zicem: omăt. Drumul pe sama lor, pe sama lor și hrana. Aceia dintre d-voastră cari au trăit în vechea Ungarie știu că acolo “corteșii” candidaților aduc pe alegători pe cheltuiala acestui și-i țin la han din banii lui. Aici nici vorbă de așa ceva. S’ar privi necinstit omul căruia ai căuta să-i dai un ban, iar, dacă vre-un nărăvit întinde butoiul de vin sau rachiu la drum, câte cineva poate să ieie din băutura, dar numai ca să-i facă plăcere “oaspetelui”; cât despre cugetul lui, acela e al lui. Când unul din cuvântători a întrebat dacă este în adunare cineva care să fi fost plătit, a

trecut de la un capăt la altul al sălii o undă de mânie.

Așa sânt ei.

Și cu ce drag ascultă când au simțit că au înaintea lor pe cineva care în adevăr li e cu priință! Li se luminează ochii, și une ori peste luciul lor trece o ceață de lacrimi. Înțeleg de glumă până nici n'ai apucat a o rosti întregă; cu sănătosul rîs al minților istețe în trupuri zdravene se amestecă și câte un răspuns care e totdeauna la locul lui. Dacă se ivește câte-un pretențios contra ei, îl lasă să vorbească, dar simți că nu-i sperie, că nu li impune. Până te-ai despărțit de dâșii la gară, ei te întovărășesc credincioși și modești, prinzând fiecare câte ceva din vorbele celui care li-a câștigat încrederea ca să ducă acasă, precum se face cu bucațica de nafură culeasă în biserică.

E bun votul uniwersal? — căci, dacă e **drept** ori ba, nu încape îndoială: doar pe spatele tuturor se face politica! Uneori ai zice că nu, după exemplele ce întâlnești tocmai unde ar mai fi ceva "cultură", dar, când ajungi la **aceștia**, trebuie să spui neapărat; e bun azi și, cu deosebire, **va fi și mai bun mâne**.

ALEGERI ?

OȘTA între mine și dumneavoastră merge cu întârzieri mari. Astfel, când vă vor ajunge aceste rânduri despre cum s'au făcut alegerile pentru adunările menite a da țerii unite noua Constituție, veți fi știind de mult biruința partidului liberal, adecă a unui mic grup de oameni cari în Camera trecută n'aveau nici zece reprezentanți, și înfrîngerea silințelor cinstite de a da țerii în sfârșit libertatea de care atâția au dorit, și au murit fără s'o vadă.

Scriu după "înfrîngerea" dela Senat a opoziției și n'aș putea spune că rezultatul m'a descurajat, dar am simțit de sigur o adâncă scârbă văzând cum pe acest nenorocit pământ al lui Dumnezeu care e România totdeauna nedreptatea învinge și sila culege roadele sălbătăciei sale.

Niciun mijloc n'a fost cruțat pentru a face pe alegători să voteze cu Guvernul. Intreaga administrație a fost pusă la lucru și jandarmii împiedecau fără rușine pe candidați dela orice legături directe cu alegătorii, distrugând și mijloacele scrise ale propagandei. "Propaganda" însăși era socotită ca echivalentă cu "atacul contra Guvernului" și pedepsită cu arestarea imediată, de care om trebuia să fii ca să scapi, și nu fără oarecare osteneală.

Păcatul cel mare nu e că s'au ales unii și nu alții, ci acela că încă odată și cu atâta brutalitate, s'a lovit în speranțele acestui popor că măcar prin jertfele fără număr și fără nume ale războiului el a ieșit din robia lui faraon și poate să vadă mult așteptatul pământ al făgăduinții.

Aceste speranțe sânt însă așa de îndărătнице, încât vor dăinui și mai departe. Mâne de la alții decât cei de ieri se va cere o mântuire de care e setoasă mulțimea. Și după o nouă patimă ea va aștepta încă pe Mesia liberatorul și izbăviera din sclăvia de atâtea veacuri.

Dar parlamentul ales astfel nu va avea nici măcar autoritatea unor camere ordinare, necum a unei constituante. Oricând i

se vor putea arunca în față silniciile din care s'a născut, ca încă o fabricație pe lângă atâtea altele care s'au succedat, și aceasta tocmai în vremea când numai prin adevăr și sinceritate se pot pune baze trainice României viitoare.

Ce păcat că acela care e în fruntea Guvernului n'a înțeles aceste lucruri elementare! Căci orice om politic din clipa de față ar putea pricepe atâta lucru: **că sufletele popoarelor în mișcare către tot mai multă libertate, acelea au să moștenească lumea.** Și cine zăbovește pe al neamului său, aduce cea mai mare răgubă țerii sale.

AMINTIREA CĂRȚII.

STRĂBĂTÂND, cu prilejul alegerilor, țara cea veche de la un capăt la altul, am avut ici și colo, bucuria de a întâlni oameni cari-mi arătau numere din urmă ale foii mele “Neamul Românesc,” cum s’ar înfățișa niște dovezi sfinte de credință nezguduită, și alții cari se mândriau că mă cunosc din “Neamul Românesc pentru popor.”

Am văzut și acuma cât de temeinică e pentru săteanul nostru amintirea cărții ori revistei care i-a trecut prin mână. E ca și copilul care, cât o trăi, n’o să uite scrierile care i-au încântat și fermecat cei d’întâiu ani, cu sufletul deschis către orice învățătură și către orice frumuseță.

La orașe se cetește mult și fără alegere. Se cetește repede și fără atenție. Mai ales se cetește fără încredere, și cărții cetite și autorului ei nu i se păstrează mai multă recunoștință decât celui care a învățit mașina la cinematograf ca să treacă scenele supt ochii spectatorilor. Se îndreaptă cetățenii după interese adesea, după conștiința une ori, dar faptele lor nu sînt aproape de loc stăpânite de cetirile pe care le-au făcut. In aceste alegeri am constatat că și cea mai stăruitoare și mai călduroasă propagandă prin gazete folosește prea puțin pentru crearea sau combaterea “curentelor”.

La sătean cartea păstrează totdeauna ceva din amintirea Bibliei Sfinte.

Aceasta însă ni impune tuturora cele mai mari și mai grele datorii față de dânsul. Slova noastră înaintea ACESTOR cetitori ajunge ceva de mare răspundere și de cea mai înaltă conștiință.

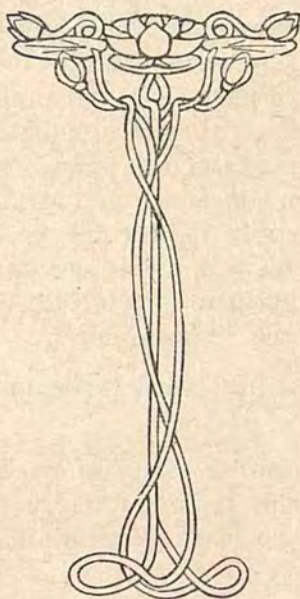
Odată ce știm că săteanul FACE COMOARĂ din ce se află în cărți, aceste cărți trebuie să fie temeiul cugetării și lamura inimii noastre. E păcat să vorbim în vînt acestor oameni, sau și mai greu păcat să-i facem a crede minciuni ori lucruri necercetate serios, să-i ispitim cu câte răutăți pot umbla prin gândul unui om pe care cultura mai mult l-a nebunit decât l-a suptiat.

Dar mai ales, odată ce poate folosi așa de mult cetitul, lă-

sând atât de trainice urme, nu trebuie să ne mulțămim cu certificatul de patru, cinci clase primare, dincolo de care omul n'are ocazie să deschidă o singură carte, ci să căutăm a întrebuița dorința și puțința cetitorului sătesc de a strânge învățăturile pentru a face din el un om în stare de a se conduce singur prin greutățile și peste primejdiile vieții.

Vi le spun acestea ca să vă bucurați că în sufletele fraților rămași în țară e ogor bun pentru semințele curate, pe care vom ști să le eufundăm în brazda deschisă pentru ca o mândră sămănătură de viitor să se ridice pe locurile astăzi încă aproape sterpe.

POPORUL ARE VOINȚĂ

A CAPĂTUL unei grele lupte electorale care n'a dat rezultatele pe care le doriām nu vă voiu trimite numai povestea silniciilor petrecute, a batjocurilor răspândite, după vechi obiceiuri "fanariote" asupra unui popor blând și bun, vrednic de toată iubirea și capabil de toată înaintarea, și în domeniul politicei, în care abia de-a ajuns să fie amestecat și el cu adevărat. Mai bine-mi place, ca în toate aceste răvașe care vin, cu lungă călătorie, din patria atât de depărtată, să vă aduc o veste de bucurie. Și aceasta e că, indiferent dacă i-au stat ori ba piedeci în cale, dacă a fost ori ba vrednic s'o biruie, acest popor, pe care prea mult timp l-au crezut cu toții născut ca să servească, oricând, oricui, are o voință, că ține la dânsa și că e în stare, bun ostaș și în timp de pace, să risce și să pătimească pentru ce e voința lui.

Deunăzi aveam în fața mea pe una din victimele prigonirilor electorale. Țeranul doljean învinețit de bătaie și cu urechea ruptă fusese în războiu, sergent și înaintase plutonier în lupta contra Ungurilor; avea Virtutea Militară pe piept și înfățișa ordinul de zi prin care i se recunoscuse isprava împotriva dușmanului străin. Ca să voteze cum nu era hotărîrea lui, i se oferise cinci sute de lei și doi boi. Iar el a petrecut cu cei cinci sute de lei, s'a lipsit de amândoi boii vânzării și a declarat că el nu se cîntește din credința lui. Să-l cîmoare, n'o face. Și mai că erau să-l cîmoare, dar nici el nu s'a lăsat. Stâlcit, a plecat la drum, s'a înfățișat la mine, a făcut pără la Ministeriu și a mers să arăte Prințului Carol rana cea nouă adausă la glorioasele lui răni căpătate supt steag.

De la un capăt la altul al țerii am întîlnit oameni ca dînsul. Nu-i poate îndoi nicio voință omenească. Credința lor nu țî-o spun prin cuvinte, prin fapte o dovedesc. Ei sînt bucueroși de suferința pe care o îndură ca să vădească și așa că li-

bertatea luptătoare s'a trezit și în sufletele lor mult timp apă-
sate, înnăbușite.

Vorbia nu știu cine de "războiul civil" pe care l-ar fi dorit. Pe acela nu-l avem și nici nu l-om avea, căci de pe urma acestor zguduiri nimic bun nu se alege. Dar un alt războiu a pornit, războiu în care sângele, când se varsă, nu vine din partea unor răsculați, ci e răspândit de nărăviții obijduitori, războiul paș-
nic, dar neconținut, îndărătnic în tăcerea lui, al unui neam în-
treg pentru libertățile sale, pentru o viață civilă demnă și de
rasa lui și de vremea în care trăim.

Deocamdată el n'are șefii cari să se devoteze luminării și
prin aceasta conducerii lui. Ambițioșii și aventurierii îi dau
târcoale și-l înșeală. Când alți șefi vor veni, atunci biruința
lui, și pe acest teren, va uimi lumea.

NAȚIONALITĂȚILE SE PLANG . . .

A FĂCUT zgomot și la noi năprasna aceia răsgândită în America despre chinurile la care ar fi supuse anume persoane la noi, și cine știe ce mare mincinos, care părea că iese cu povestea lui cu tot dintr'o fantazie a lui Mark Twain, știa să spuie lămurit cum se răstignesc și se ard oamenii în sălbateca Românie. Și poate să se fi găsit și suflete miloase care să creadă că la noi așa e obiceiul: nu trece o zi fără să se spintece un om pe Calea Victoriei la București și fără ca ucigașii să-l mănânce fript ca să li ție de saț până 'n seară.

Cine o fi având interes să spuie asemenea prăpăstii, invocând și anume articole care nu le cuprind și a căror violență, uneori îndreptățită, se lămurește și printr'un temperament mai vioiu și mai bucuros de harță? Oricât ar crede socialismul de pretutindeni că face un mare bine oamenilor îndârjindu-i pe unii împotriva altora, pe când **lucrul folositor este să cobori și în sufletul omului celui mai rău convingerea că n'are dreptate în faptele lui**, nu-mi închipuiesc că asemenea născociri ar veni de la credincioșii învățăturilor apostolului Marx. Căci, dacă ar fi printre noi căpcăuni ca răstignitorii de mai sus, **poporul întreg, cu socialiști cu tot, s'ar dovedi ca una din cele mai inferioare rase din omenire.**

Rămân atunci represintanții din America ai naționalităților.

Au dreptate ori ba în ura lor și în calomniile pe care le stârnește și le răspândește cu patimă această ură?

Alegerile care abia s'au isprăvit au putut s'o arate mai bine.

Sașii au căpătat la 200, 000 de oameni zece locuri în Parlament. Nici Guvernul, cu care s'au înțeles după un vechiu obicei de oportunism, nici partidul național din Ardeal, cu care n'au voit să se înțeleagă, n'au opus contra-candidați.

E adevărat că Ungurii nu vor fi represințați mai de loc. E o mare greșeală a Guvernului, care a abuzat de prescripția legii electorale care îngăduie președintelui unei alegeri să pri-

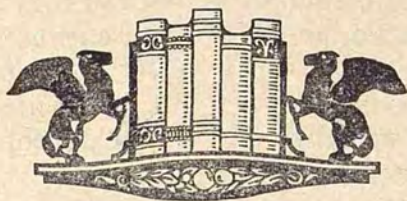

mească ori să refuze o candidatură. În unele cercuri refuzul a fost total lipsit de sens. În altele s'a invocat, cu oarecare greutate formală, că acei candidați nu voiseră, din sistem sau din întâmplare, să fie înseriși în listele electorale, cum cere legea.

În orice cas, e un lucru regretabil. Numai cât el cade exclusiv în sarcina organelor guvernamentale. Opoziția întreagă a desaprobat o asemenea atitudine, și ea a cerut repararea nedreptății săvârșite. Toată opinia publică s'a unit în reprobare. Iar, dacă Ungurii au fost loviți prin aceste măsuri, n'au fost ca Unguri, ci **lăcomia unui guvern impopular de a câștiga cât mai multe locuri ca să-i asigure o majoritate în parlament.**

Nu, în România nimeni nu e urît, nici nedreptățit pentru nația căreia-i aparține. Cu atât mai puțin se îndreaptă pasiuni populare contra cetățenilor de altă limbă. Defectele noastre sînt mari, dar nu sînt acestea.

Fiecare, și acolo, are datoria s'o spuie.

RĂSPUNS LA O SCRISOARE PUBLICĂ

MI S'A trimes din America, drept răspuns la invitația mea de a se da lucruri românești, care fac cinste țerii și neamului nostru, o scrisoare tipărită în care sînt poftit eu să trimet acolo tot ce poate dovedi că în România, care ar fi o țară blăstămată, locuită de oameni sălbateci peste măsură, se pun oamenii pe cruce, se spintecă femeile, seucid copiii și câte alte grozavii pot trece prin închipuirea unor suflete bolnave. Dacă în adevăr s'ar fi petrecut aceste ticăloșii, ca n'aș avea datoria să trimet dovezi în America, pentru a răscoli acolo sufletele împotriva neamului nostru întreg, vinovați și nevinovați laolaltă, dar și eu și oricare alt Român am avea datoria, pe de o parte, să urmărim în țară pedepsirea faptelor rele acum și împiedecarea lor pentru viitor, iar, pe de alta, împiedecarea încercărilor de a se întrebuița aceste casuri izolate contra României înseși și a poporului român.

Numai cât aceste lucruri nu s'au întâmplat.

S'a întâmplat poate altceva: oameni grosolani din poliție vor fi maltratată sau și chinuit alte ființi omenești pe care puteau să-i cerceteze pentru greșelile lor, dar nu să-i supuie la înjosiri și la suferințe. Fără să le fi văzut cu ochii săi, un fost-deputat socialist a scris în ziarul "Aurora" din București, ziar care nu e privit ca martor sigur de adevăr, a povestit aceste lucruri pe care apoi le-a cules foaia americană, fără a se gândi dacă știrile sînt adevărate ori ba.

Atâta a fost și nimic mai mult. Nu e țară pe lume unde toți dregătorii să fie oameni de treabă. Mai ales după războiu s'au strecurat și mai mulți oameni răi în toate rosturile oficiale. Cum li se spune că bolșevicii amenință țara și ei au datoria s'o apere, și strecoară păcatele mai ușor decât pe vremuri. Basarabia unde se spune că s'au petrecut lucruri urâte, nu e un raiu, dar mai sânt țeri care nu se scaldă în fericire. Și totuși nimeni nu spune că toți acei cari le locuiesc sînt mîncători de oameni.

Același lucru și cu România. Noi o iubim întâiu fiindcă e țara noastră, iar pe urmă numai fiindcă e bună.

ȘCOALA DE VIAȚĂ.

IN BANII pe cari ni i-au trimes în două rînduri, adunându-se, dolar de dolar, dela cei muncitori și săraci ai poporului românese trecut peste Marea cea mare pentru a-și căștiga în sudoarea frunții pâinea de toate zilele, m'am hotărît să fac la Vălenii-de-Munte o școală ce fete.

Și, pentru că d-voastră mai mult ca oricari, aveți dreptul să știți ce fel va fi, la timpul său, această școală, vă arăt liniile de căpetenie de care mă voiu călăuzi în alcătuirea ei.

Eu cred că școlile, așa cum sînt azi, și la noi ca și în alte țeri, și în cele mai înnaintate dau înnainte de toate forme, cu care lumea s'a deprins a se mulțami. Te trudești în copilărie și în cei d'intâi ani de tinereță atâția ani de zile, de ți se pare că nu se mai mântuie ucenicia, iar la capăt cu ce te alegi? Cu vorbe frumoase, cu amintiri fără folos, cu greutăți care te vor apăsa în viață, în loc să te facă mai zdravăn, dar mai sprinten pe căile ei.

Aș vrea altă învățătură: **Asupra lucrurilor.** Inaintea florilor despre flori, înnaintea stelelor despre stele, înnaintea omului despre om, înnaintea urmelor văzute ale trecutului despre trecut. Realitățile din afară să se prefacă în realitățile dinnăuntru tău, cu sau fără ajutorul slovei scrise. **Viață din viață.**

Mai așteptăm noi până ce școala, încărcată de atîtea zdrențe vechi, scumpe și putrede, va părăsi datinile ei cele vechi. Dar în casă, pe alături, s'ar putea face cât de puțin pentru a îndrepta și întregi învățămîntul zădarnic al formelor. Și aceasta o poate face numai femeia.

Și de-aceia voiu aduce la Vălenii-de-Munte, în mijlocul unei frumoase naturi, în largul aier curat adus pe valea Teleajinului, zece, douăsprezece fete care și-ar fi isprăvit liceul. Și le-aș face să cunoască ceia ce până atunci li-a fost ascuns în foi de carte scrise cu litere negre. Științi naturale, istorie, literatură, artă li s'ar preda. Și anume nu amestecând o oară dintr'o materie cu o oară din altă materie, de să se zăpăcească mintea, ci fiecare materie să-și aibă un număr de săptămâni încheiate numai ei, de să nu se uite niciodată ceia ce, în chip liber, fără note, fără pedepse, s'ar fi căștigat așa.

Nu e o simplă închipuire, ci nădăjduiesc să pot dovedi în curînd că e o faptă nouă binefăcătoare pentru cultura noastră.

ROMÂNIA LA GENOVA.

LA GENOVA s'au adunat reprezentanții tuturor țărilor care sânt interesate ca starea de războiu economic să nu fie veșnică, după războiul celălalt și că, orice ar crede, după cumplita luptă, cei ce s'au apărat numai despre aceia cari i-au atacat, să se poată întinde peste hotare legăturile care odinioară făceau cu puțință o viață de relativă mulțămire pentru o mare parte măcar a omenirii.

Sînt acolo Români, sînt Unguri, sînt Ruși și sînt Bulgari, pe lângă Germanii cari pînă acuma nu ne-au despăgubit de tot ce am păgubit și am pierdut de pe urma lor.

Nimănui n'avem să-i cerem nimic decît plata răului care ni s'a făcut, în măsura foarte slabă pe care o prevăd tratatele. Granițele noastre nu le-am tăiat noi cu sabia noastră, după placul nostru; ele sânt în firea însăși a lucrurilor, și **noi sântem vinovați de un singur lucru: Că am răbdat și am așteptat prea mult.** Dincolo de ele nu voim în această clipă nimic care ar putea primejdui din nou pacea lumii. Dar nici din aceste graniți n'avem de dat înapoi nimic nimănui.

Veacuri întregi mii și mii de Români au răbdat robie supt Faraonii atâtor neamuri. Răscumpărarea au plătit-o cu sângele lor: al celor ce luptau supt steagul românesc ca și al celor cari supt steagul dușmanului își plăteau toate păcatele ce le-or fi făcut părinții lor, — și ajunge.

Să nu-și întindă nimeni ghiara la pămîntul românesc! Ar fi în zădar: **Avem în mâni fierul care a dovedit că poate să taie.** Dar n'am voi să-l întrebuițăm nici azi, cum, dacă se cercetează toată istoria noastră, n'am voit-o niciodată.

CICERIN NE INSULTĂ.

INTRE cei cari au venit la Genoa să puie la cale mijloacele prin care din nou un neam ar putea să steie alături de altul, sînt și Rușii. Au venit o grămadă, în vagoane bine păzite, ca să fie apărați, se vede, de răzbunarea, cu puțință, a “burghesilor” pe ai căror tovarăși i-au torturat și măcelărit. Apoi, din tren, s’au coborît zîmbind și glumind aceia cari prin neomenia lor fără păreche în istoria lumii au pus supt pămînt milioane din frații lor cari n’aveau altă vină decît că au alte păreri politice decît ale lor.

Și îndată ce s’au instalat la masa comisiunii din care fac parte, aceia cari au nevoie de mila lumii pe care au batjocurit-o și amenințat-o cu omoruri și ruine, au început a vorbi de “țara cea mai mare din Europa” care e Rusia și au aruncat în obraz represintantului României că el nu poate sta alături cu oameni cari vorbesc în numele țerii ce a “răpit” Basarabia.

După robia de o sută de ani a fraților noștri dintre Prut și Nistru, cu ASTFEL de oameni avem să ne întîlnim.

N’am făcut Rușilor niciodată vre-un rău. Când oștile lor s’au bătut cu Turcii ca să ajungă la Constantinopol, pe-aici au trecut și din rodul sudorilor noastre s’au hrănit, iar ca plată am primit mai mult palme pe obraz. Când li-a venit bine prilejul, ni-au luat, la 1812, jumătate de Moldova și n’au avut nicio grijă de dânsa decît doar că au vrut să facă Ruși cu de-a sila din bieții Români cari nu doriau decît să-și trăiască și mai departe viața lor de trudă așa cum au apucat-o din moși și strămoși.

Am înnăbușit pe vremea războiului durerea noastră pentru Basarabia. Dar Rusia răpăreață s’a sfărîmat, și Basarabia însăși a venit la noi, cum vine mielul sîngerat la țarcul oilor, când a scăpat ca prin minune din ghiara lupului. Noi ne-am sfiit întîiu să primim acest dar al lui Dumnezeu care cra vechea noastră moșie, și numai într’un târziu am primit pămîntul acesta scump prin voia însăși a oamenilor de pe dânsul.

Va fi nevoie cîndva să-l apărăm cu toate puterile noastre, vom face-o! Dar pe lângă dânsule vom avea ceva care plătește cît dânsule: **Conștiința lumii că dreptatea e de partea noastră.**

CUVÂNTAREA UNUI UNGUR

PE CÎND o anume presă, dușmană nouă, umple lumea, mai ales acolo, în America, de știri despre sălbătăcia cu care, vezi Doamne, noi, ca Stat și ca popor, am trata naționalitățile ce se află între hotarele României Mari, un glas s'a ridicat în Camera Deputaților pentru a înfățișa lucrurile așa cum sînt.

Acel glas e al d-lui Bernady, primar într'un oraș secuiesc și singurul represintant al unghurimii ardelenice.

D. Bernady știe bine de ce n'are lîngă el mai mulți frați de sînge și, în forma potrivită cu blîndeța sa naturală, cu cultura ce a primit și educația de care a avut parte, a și spus-o. De fapt, guvernul liberal, în setea sa de-a avea cît mai mulți ciraci în Cameră, a lovit nu numai în partidele de opoziție, dar și în naționalitățile care n'au voit să se înțeleagă cu dînsul. Astfel, pe cînd Sașii au destui dintre ai lor între deputați și senatori, Ungurii, ca și, de-almintrelea Șvabii, Rutenii din Bucovina, naționalitățile din Basarabia, abia l-au putut strecura, în condiții cu totul speciale, pe d. Bernady.

Deputatul unghur și-a arătat, firește, dorința ca asemenea lucruri să nu se mai întîmple, trebuind buna înțelegere dintre neamurile pe care marele războiu le-a adus să trăiască de-acum înnainte supt stîagul românesc. Dar el a făcut o declarație de cea mai mare importanță, pe care Românii americani ar trebui s'o răspîndească larg în cercurile de-acolo care-și mai închipuie că mai sîntem un fel de căpcauni întrați printr'o năvălire de barbari ca să mîncăm de vii pe oamenii culți ce i-am aflat acolo.

El a recunoscut că s'a stabilit în Ardeal o situație care nu se poate schimba. Că așa cereau nevoile geografice înseși. Că într'acolo se îndrumau de mult lucrurile prin mersul lor fatal. Că așa va fi pentru că așa trebuie să fie. Că din aceasta va ieși totuși un bine și pentru națiile conlocuitoare cu Românii care-și pot urma acuma drumul hotărît de soartă.

Asemenea idei trebuie să pătrundă în mintea naționalităților, ajutînd silințele acelora cari, ca mine — cum am spus-o, spre mulțămirea d-lui Bernady însuși și în discursul la Mesaj — doare numai **desvoltarea națională proprie a compatrioților noștri de altă ființă etnică**. Deocamdată e mare lucru că fără nicio protestare ele și-au găsit o manifestare publică și solemnă.

NEAM CUMINTE.

AM CERCEȚAT acum în urmă, pentru o conferință pe care mi-a cerut-o Școala Politehnică din Timișoara, părțile bănățene, unde nu fusesem de multă vreme, și anume nu din întâmplare, ci ca să nu se creadă că și eu aș voi să fac ca atâția alții cari cred că țerile alipite sînt un miel de pradă în care oricine face politică de partid ar voi să-și înfigă colții.

Mă așteptam — o spun limpede — ca, așa cum scriu gazetele care n'au altă treabă decât să se spurce, să găsească oameni cari se gîndesc numai la "șefii" lor politici, cari pentru aceea au rupt toate legăturile dintre dânșii, așa de scumpe pentru neam, și cari se urăsc de moarte, neputîndu-se întîlni nicăiri. Imi era groază de a vedea o asemenea ticăloasă priveliște.

Și n'a fost așa.

Și la Timișoara și la Lugoj, unde m'am oprit pe o zi, am regăsit pe vechii mei prieteni, împruținați de vreme, și pe o samă de oameni cari nu-mi erau cunoscuți personal, și ei cu toții, mari și mici, bătrâni și tineri, de un partid și de alt partid, au putut veni să mă întîmpine, au putut asculta conferințele mele, în care n'a fost vorba de desbinările noastre decât pentru a învedera răul ce fac când trec dincolo de fireasca întrecere dintre partide patriotice. Au stat la masă împreună, și glasurile li s'au amestecat în aceiași bună tovarășie frățească.

În ce privește pe săteni, i-am văzut în Capitala Banatului, cum îi știam odinioară, lângă preoții lor, cari mi s'au părut că păstrează buna înțelegere din trecut, și nici din partea mea nici din partea lor n'a fost niciun gînd de a se tulbura această sfîntă putință a muncii împreună.

Așa e în Banat. Să vedem ce-o fi și în Ardeal.

Dar cred că și acolo sfaturile rele și îndemnurile veninoase n'au putut tulbura ce avem noi astăzi mai scump: hotărîrea de a luera harnic, umăr-la umăr, a unui popor care și-a recăpătat, după atîtea veacuri de trudă, vechiul său pămînt.

ADUNAREA “LIGEI CULTURALE.”

REI DIN cele mai frumoase zile din viața mea le-am petrecut dăunăzi la Argeș, în Scaunul cel vechiu de Domnie al celor cari au întemeiat Domnia cea nouă pentru “toată Țara-Românească” acum șase sute de ani și cari și-au lăsat faima, isprava și sfințele moaște pe aceste locuri unde orice Român poate să afle încredere în puterile sale și în viitorul neamului său.

Mă aducea acolo Congresul Ligei Culturale, societatea care peste treizeci de ani a vorbit Românilor de patria lor întregă, de legăturile dintre toți fiii aceluiași neam, de datoria pe care o aveam de-a aduce toate jertfele numai să ajungem acolo ca nimeni din acest neam al nostru să nu rămâie în greaua robie străină. După războiu ea predică două lucruri: întâiu, să ne gândim la înălțarea prin învățătură a acelora dintre noi cari până acuma n’au avut parte de dânsa și, al doilea, să nu tulburăm prin lupte înviersunate de clase, prin învrăjbi de la un ținut la altul, prin pățima unui partid contra celuilalt, această unitate odată dobândită.

Data aceasta am avut mulțămirea să auzim cuvinte de hotărîre și de încredere din toate acele ținuturi: și din Ardeal, și din Banat, și din Basarabia, amenințată și acuma de Ruși, și chiar din Macedonia, în numele căreia a vorbit istețul și talentatul om de bine care e d. Nicolae Bațaria.

Urmând poftirii noastre, au venit și fruntașii Sașilor și Șvabilor. Li s’a făcut toată cinstea cuvenită, și ei au mulțămît în cuvinte calde, ieșite din inimă. Ne-am îngrijit să legăm relații culturale și mai strînse cu ei, între ziare, între reviste, între așezăminte. Și cred că s’au pus temelii solide pentru putința înfrățitorului lucru — împreună.

Nu uitasem nici pe Unguri. Deputatul lor Bernady mi-a răspuns că numai boala-l oprește de-a veni la Argeș, dar că se va îngriji ca la viitorul congres și maghiarimea să fie reprezentată ca să se găsească mijloace sufletești pentru împiedecarea urilor zădarnice.

S’a dovedit și la Argeș că toți fiii patriei pot conlucra în numele luminii — și aceasta este o faptă însemnată.

PRIN BANATUL SÎRBESC.

AM STRĂBĂTUT din nou, ziua, partea bănăţeană dintre Cărpeneş şi Tisa pe care hotărîrea Conferinţei de pace a dat-o vecinilor şi aliaţilor noştri Sîrbi, de cari ne leagă astăzi şi o căsătorie princiară.

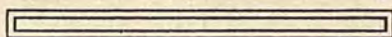
N'am văzut niciodată un pămînt de o aşa putere de roadă. Pe locurile acoperite cu smârcuri odinioară cărmuirea austriacă, ajutată de coloniştii pe cari i-a adus din toate neamurile— şi Francesi, Italieni, Spanioli, cari şi-au pierdut graiul în mijlocul Şvabilor, — au făcut o ţarină fără păreche, netedă, întinzându-se pînă în capătul zării. Mijloace de-a o uda şi în mijlocul secetei celei mai neiertătoare nu lipsesc. Şi astfel totul e, nu ca un ogor, oricât de bine îngrijit, în orice ţară, ci ca o grădină de verdeturi, a cărei frumuseţe te uimeşte.

Pe acest pămînt însă nu se află numai Sîrbi, ei foarte mulţi Şvabi şi mai ales **sute de mii din ai noştri**.

Ce viaţă duc ei nu e nevoie să mai spun. Mulţi dintre cărmuitorii Serbiei fac greşeala de a crede că poţi trece cu sila de la o naţie la alta de azi pînă mâne. Şi lucrează după acest crez nenorocit. Înţelegem ce poate ieşi dintr'însul.

Întru cât se împotrivesc ai noştri la asemenea măsuri nedrepte n'aş putea spune. Parecă ar fi căzut o perdea de fier la graniţa cea nouă şi dincolo de dânsa nu ştim ce se petrece. Mă îndoiesc că foile noastre răsbat pînă acolo. Dar sînt sigur că asemenea oameni trecuţi prin multe încercări nu-şi uită de naţia lor şi că atunci când, precum dorim, se vor lumina anume minţi la Belgrad, ei vor putea fi în acelaşi timp credincioşi cetăţeni ai noii lor patrii şi fii iubitori ai neamului lor.

Dar cine poate, să nu-i uite nici el!

SOCOTELI ÎNCURCATE.

MINISTRUL de Finanțe al României, d. Vintilă Brătianu, a plecat la Paris să descurce o parte din haosul financiar fără nume al țerii, haos care adusese o atît de mare scădere a valutei, încât azi dinarul sîrbesc se cumpără cu doi lei și până și pentru cumpărături în Bulgaria s'a văzut la București nevoia de a da un plus de valută banului învinșilor de peste Dunăre.

Haosul acesta e datorit multor pricini. Dar în cele d'întâi rînduri acelu neajuns pe care ministrul s'a dus să-l dreagă; anume neconținutei răspîndiri fără nicio socoteală a bonurilor de tesaur, aruncate și uitate odată cu nesocotita lor aruncare.

Sistemul—dacă sistem i se poate zice—a început de mult și, dacă un Guvern liberal îl drege astăzi, el nu face decât să îndrepte ceia ce alt Guvern liberal sau măcar condus de liberali a stricat. Pe vremea războiului, când, se vede, unii oameni credeau că această biată țară eroică nu se va mai drege nici odată și fiecare trebuie să tragă pentru sine o halca sîngerată din trupul ei, s'a pornit risipa de iscălituri, asemenea cu ale unui băiat de familie bună care-și face rîs de creditul părintelui său. Apoi alții au urmat. Pe vremea Guvernului Avereseu era o beție de bonuri, și s'a văzut un negustor evreu, prieten al primului ministru, mergînd în Italia cu puteri depline ca să neguțeze cum s'o pricepe el, bonuri garantate cu cinstea României.

Acuma asemenea bonuri nu se mai pot da, fiindcă—nici nu le-ar primi nimeni. Dar nu e vorba numai de atît, ci și de altceva, puțintel mai greu. Anume de **răscumpărarea celor vechi**, după ce măcar până la oarecare măsură—căci nu era nici un borderou cunoscut al lor—li s'a făcut sama.

Ce se va da în loc? Rentă de Stat? Și în ce condiții? Această rămîne s'o hotărască d. Vintilă Brătianu și s'o facă a se primi de creditori.

Și-ar plăti așa o parte din marele păcat pe care și l-a luat pe suflet și d-sa pentru alegerile sălbatice.

AMERICA DE-O PARTE.

CONFERRINȚA dela Genoa s'a isprăvit. Se pune în vedere o nouă discuție la Haga. Aici ar fi să se hotărască lucrurile rusești, atât de încurcate încât nu se vede omul care, în Rusia chiar sau în afară de Rusia, li-ar putea da de capăt. Căci, de sigur, cu tot exemplul—de altfel așa de rău!—al tratatelor din Viena, nu informația ad-hoc și curajul în oportunism al unor diplomați. în uniformă poate face rînduială în ce au stricat și au încurcat popoarele ieșite din albia lor.

În acest zbucium al omenirii întregi, care nu știe de ce să se prindă ca să ajungă la mal, America se ține de-o parte. Nu s'a dus la Genoa, nu arată dorința de a vedea prea de aproape ce se petrece la Haga. Nemulțămită cu "imperialismul" unuia și altuia, marea republică a Statelor Unite așteaptă ca națiile care, după dânsa, au pornit pe căi rătăcite să-și vie în simțiri pentru ca pe urmă să-și deschidă gura și—punga.

Noi, cari privim din Europa sfâșiată și nenorocită, credem că aceasta e o **politică greșită**.

Învinșii nu se lasă, nu se pot lăsa. Cu Germania în frunte, **ei se pregătesc de noul războiu**, pe care-l vor face îndată ce li va sta prin puțință. Dar acest războiu va urmări **aceleași scopuri ca și cel din 1914-18**, cu nesfârșit mai multă ură pe deasupra. Între aceste scopuri însă este și acela al **Stăpînirii Oceanelor**.

Pentru ca să împiedece monopolizarea lor de către Germani au început Americanii războiul,—și au izbutit. Cu politica pe care o fac astăzi vor trebui să-și atribuie numai lor ceia ce în rîndurile d'întâiu asupra lor se va răsfrînge când steagul cu pajura lui Wilhelm al II-lea va pluti stăpân în tot largul mărilor, mâne.

ROMÂNII ȘI DINASTIA LOR.

TIMP de mai multe săptămâni, princessa Elisabeta a României, ajunsă prin căsătorie soția moștenitorului Greciei, s'a zbatut între viață și moarte. A trecut prin neînchipuite chinuri și au fost momente când nimeni nu credea că ar putea să mai scape.

În tot acest timp s'a văzut în țara noastră o compătimire generală, o jale care a stăpânit și sufletele acelor care erau mai puțin deprinși a simți cu familia domnitoare. Și din punct de vedere omenesc era frumos să se vadă cum aceiași simțire pentru marea suferință a unei nevinovate femei tinere care-și căpătase boala îngrijind de soldații greci pe frontul, năpădit de boli, al Asiei Mici, putea să unească oameni cari se deosebesc în cele mai multe privinți. Din punct de vedere politic faptul acesta, despre care s'a mai vorbit la timpul său, e însă și mai însemnat.

Între învinuirile pe care ni le-au adus și urmează a ni le aduce străinii este și aceia că **noi nu ne mișcăm de nimic**. Răposata regină Elisaveta, care niciodată n'a ajuns să pătrundă cu adevărat în sufletul acestui neam, s'a și plâns odată, într'o scriere a ei, că nu e cu putință să emoționezi ori să uimești pe un Român, așa cum băgase de samă că se poate oricând cu un German, de pildă. Și e adevărat că nu ne batem cu pumnii în piept, că nu ne zbuciumăm, că nu strigăm "Ura" și "Trăiască" în calea prinților noștri. Așa ni e firea, cum a lăsat-o Dumnezeu.

Dar iată că în Germania milioanelor de "Hoch" la toate părăzile Wilhelm, "Împărat și Rege", e trimes la primblare în Olanda fiindcă, zeu nemțesc, n'a putut birui pentru Nemții lui. De atunci, dacă un partid nu l-a uitat fiindcă se poate servi de el pentru scopurile lui, cea mai mare parte din Germania nu-i poartă nicio grijă. Iar la noi, nesimțitorii, o princessă înstrăniată prin căsătorie, se îmbolnăvește greu și țara se cutremură pentru copila noastră a tuturor, cum peste câteva zile țara era să se miște de bucuria surorii sale Maria, ajunsă regină a Sîrbilor.

Fiindcă **Semnele se învață, dar Simțirea e din naștere.**

O PIERDERE A NEAMULUI NOSTRU: MOARTEA LUI TAKE IONESCU.

DUPĂ o boală grea, tocmai când se vorbea de însănătoșarea lui apropiată, în care însuși credea cu tărie, s'a stins la șezeci și trei de ani, pe cari nu-i arăta trupește și încă mai puțin în hărnicia gândului său, în dorința de fapte, Take Ionescu.

Pentru mulți Români numele lui trezește numai amintiri din vechea politică românească pe care el, bun, primitiv, bogat în iertări, nu era în stare s'o înfrâneze și s'o pedepsească. Pentru alții el era cuvântătorul totdeauna gata să apere cu o strânsă logică ideile partidului său, acțiunea Guvernului din care făcea parte. Pentru atîția el e propovăduitorul acelei legături cu Aliații care ni-a dat puțința, după atît de grele suferinți, să ne găsim cei mai mulți Români în același Stat.

Este adevăr în fiecare din aceste judecăți, dar nu adevărul întreg asupra acestei fericite naturi omenești căreia de cele mai multe ori soarta i-a ieșit zîmbitoare în cale și după moarte i-a acoperit sicriul cu florile depuse de regii și de puternicii pămîntului.

El a fost înaintea de orice un Român isteț și vioiu, văzând lucrurile cum sînt și căutând să-și servească țara cu toate mijloacele pe care le avea la îndemână. Nu era politica grea cu scadențe lungi; îndeplinirea fără zăbavă a binelui, care se putea, aceia-l preocupa pe dînsul. Și rare ori a fost un om politic care să cunoască așa de deplin, până în cele mai mici amănunte, oamenii și lucrurile, dela dînsul de acasă și de oriunde în străinătate se putea trezi interes și se putea cere sprijin pentru țara lui și neamul lui.

Nu vroia să arate ce nu era. Nu-și da aiere. Nu se înveșmînta în haine de întunerec și nu-și lipia hârtie poleită pe umeri ca să se creadă că e un înger cu aripi de lumină. Se înfățișa cum îl făcuse firea. În oratoria noastră măreață și găunoasă, el a adus naturaleța, în legăturile cu prietenii ca și cu dușmanii o sinceritate necunoscută până la el. "Nu pot să

mint, căci mă prinde oricine'', îmi spunea în ultimele timpuri ale vieții lui.

Era, prin atât de multele lui însușiri, și mai ales după anii de pribegie în 1917-19, **un om din apus**, ca idei și ca fel de a se purta. În Apus era cunoscut și prețuit. Și dacă în alte privinți va putea fi înlocuit, Românii nu vor găsi multă vreme pe cineva care să aducă țerii lor atâta încredere și simpatie.

POLITICA OMORULUI.

LN CÂTEVA zile s'a primit vestea că doi tineri au omorît înaintea casei lui pe Sir Henry Wilson, mareșal al oștirilor britanice, și niște necunoscuți au străbătut cu schije de granată și cu gloanțe de revolver trupul celui mai isteț financiar al Germaniei republicane, Walter Rathenau.

Nu pentru întâia oară se găsesc oameni cari cred că li e îngăduit să lămurească o stare de lucruri politică prin ucide-rea protivnicului adevărat ori închipuit al cauzei lor. Unii dintre ucigași scapă, alții, cei mai mulți, își ispășesc păcatele, plătind cu viața lor pentru viața pe care au luat-o victimei alese de dânșii. Se face zgomot în jurul faptei pe care au săvârșit-o și numele lor rămâne între ale celor cari n'au găsit alt mijloc de "îndreptare" într'o societate decât vărsarea de sânge.

Numărul celor cari au acest trist curaj e mai mare în vremele turbure când un val de nebunie înneacă simțirile cele bune ale camenilor și-i răspinge în urmă până la vremea barbară când suliița și măciuca hotărau neînțelegerile de orice fel între unul și altul. Nu e de mirare că astăzi, când totul se amestecă și se întunecă, mâna asasinilor se face mai cutezătoare.

Cei ce fac astfel uită însă că nu e cauză vrednică de a trăi care să fie legată numai de acel nemernic și trecător lucru care e viața unui om. După ce lespeda din mănăstirea de la Westminster a acoperit trupul mareșalului ucis, vor mai fi Irlandezi cari să creadă că țara lor n'are nevoie să fie o republică națională pentru a trăi fericită. Și după ce poarta cavoului se va închide asupra rămășițelor zdrobite ale lui Rathenau vor mai trăi destui Germani cari să cugete că țara lor nu se prăpădește dacă plătește pagubele ce le-a făcut altora și nu chiamă înapoi pe Wilhelm al II-lea ca să-i facă năprasne și mai mari.

Un om care înfățișază o idee e vrednic să întâlnească în fața lui altă idee înfățișată într'un om, dar cu aceleași arme pe care le-a întrebuințat el și în marginea legilor și moralei societății în care trăiește.

CE SE VEDE ÎN ARDEAL.

I.

O PRIVIRE GENERALĂ

AM ZĂBOVIT cu două din scrisorile pe care m'am făgăduit să vi le trimet. Timp de două săptămâni am străbătut Ardealul, dela un capăt până la altul, precum și Ținuturile vecine desfăcute din Ungaria veche, cu singurul scop de a încerca pace și bună voire între cameni dintre cari cei mai mulți se dușmănesc fără să știe de ce.

Am văzut multe—puține însă care să mă fi bucurat în adevăr. Și ce-am văzut voi spune—căci datorită fiecăruia e să spuie neted ce vede pentru a se putea face îndreptarea dorită—voi spune ici colo, după cum se potrivește știrile ce am adunat cu împrejurările din cutare și cutare loc.

D-voastră celor din America vă pot spune întâiu că, față de neamurile celelalte, dacă nu sîntem prea puțini, apoi desigur sîntem prea necărturari și prea săraci.

Te uiți la satul săsesc care e o frumuseță și o **tărie, o cetate**, sprijinit pe temelile lui de șapte sute de ani. Numai piatră, cărămidă, țiglă. Curtea e plină cu de toate cele. Omul, așa cam posac cum e, arată în trupul lui o îndestulare de care neamul nu i-a fost lipsit niciodată. Biserica lor e biserică, școala lor școală. Se vede bine că nimeni nu i-a prigonit, ci să s'au bucurat de ocrotirea tuturor.

Să mai vorbească de satele ungurești? Dar asupra lor a veghiat cu nesfârșită dragoste orice Guvern a fost la Pesta. Acolo au curs banii luați dela națiunile celelalte. Li s'a dat și ce n'au cerut, cî nu erau în stare a întrebunța. Ploaia de aur s'a revărsat asupra Secuimii unde lângă casa trufașă a vechiului domn de pămînt se ridică uriașele clădiri de ieri ale Statului.

Noi am trăit ca bradul bătut de toate furtunile și care hrana trebuia să și-o caute cine știe unde într'un petec de pămînt bun. Desprețuiți, huliți, urmăriți, bătuți... Milă nu i-a fost nimănui de noi, cari azi avem milă de toți. Și iată-ne,

prin minunea vremurilor, stăpâni în casa unde până acum am stat tot după uşă.

Stăpâni, dar **cu ce?** Stăpâni, dar **cum?** Aceasta e întrebarea.

II.

A CUI E AVEREA

Steagul românesc flutură de la un capăt al Ardealului la altul. Limba românească e în cinste. La prefectură, la comună, la căsărmi, la răserucea drumurilor, în officii, la judecătorii; ea e pretutindeni în cinste. Serbătorile naţionale sînt ale noastre. In limba noastră, cum şi cât o ştiu, vorbesc oamenii cari ieri nu ştiau în ce chip să-şi arăte mai mult scârba faţă de graiul unui popor robit şi oropsit.

E un lucru aşa de mare acesta, încât, privind la vechile cimitire, te miri cum nu se mişcă de bucurie ţerna de pe mormintele acelor cari nici n'au visat că va veni pentru ai lor un ceas de izbăvire.

Dar a fi stăpân trebuie să însemne a voi şi a putea să fii stăpîn.

Şi pentru aceasta se cer a fi cercetate mijloacele.

Un popor ajunge sus întâiu prin două însuşiri mari: trup zdravăn şi minte ageră. Pe acestea **le avem**. **Dar nu le-am câştigat noi**. Şi noi înşine trebuie să adăugim alte puteri, fără de care cel puternic slujeşte la cel şubred şi cel ager la cel care, cu minte mai puţină, ştie ce să facă dintr'însa.

Inainte de toate pentru ca Românul să fie cel d'întâiu în ţara lui se cere ca locuinţa, gospodăria, ogorul lui să fie cel puţin de o potrivă cu ale celui mai înaintat din neamurile care trăiesc pe acelaşi pământ cu dânsul. Şi se cere ca din agonisita lui să rămâie, să se păstreze, să sporească acea economie, capitalul, care e deocamdată pârghia prin care se mişcă lucrurile.

Astăzi însă **nu e aşa**. Sînt părţi ardelene şi ungureşti, prin munţii apuseni şi nu numai pe acolo, în care ţi se stînge inima văzând în ce hal se află cei de un neam cu tine. Dar, şi unde a fost pământ ca şi unde a lipsit stăpînul moşiei care-şi sugea robul, şi acolo vezi prea adese ori că al nostru nu ştie ce să facă din ce i-au dat împrejurările. Munceşte, asudă, se frînge, —iar folosul se duce, ca în părţile someşene, la cârciumarul,

evreu care iea bir dela fiecare ca să-i fure mințile și să-i învenineze trupul.

Băncile cele vechi s'au îngrijit prea mult de socotelile lor și n'au sfătuit îndeajuns poporul spre o economie modernă. Cele nouă nu sînt mai bune. Statul românesc nu înțelege unde trebuie să trudească din răsputeri pentru a se întări.

Poporul trebuie să se înnalțe pe el însuși. Altfel statul însuși e în primejdie.

III.

A CUI E CULTURA?

Ca să se mântuie și să se înnalțe poporul românesc în acest Ardeal care în chip așa de fericit a ajuns în mâinile sale, după vorba Evangheliei că se va umili cel trufaș, iar cel smerit se va ridica, se cuvine, nu numai să se îngrijească de averile materiale, ci, în rîndul întîiu, de **cele culturale**, fără care nu folosește nimic din bunurile lumii, ci tot sporul hrănește stricăciune și aduce slăbire.

Astăzi însă, cultura noastră în Ardeal e foarte săracă și mai ales, **cu mult prea puțină lume se împărtășește de dînsa.**

Du-te unde vrei: dela Brașov la Sibiiu, de la Sibiiu la Timișoara, — doar cu o esecpție la Caransebeș, la Lugoj, — de la Arad la Orade, fără a mai vorbi de locuri unde parcă nu s'ar vorbi limbă românească, precum e Sătmarul, și vei vedea pretutindeni mândrindu-se în geamuri, chemând la dînsa prin frumuseța tiparului, prin ieftinătatea prețului, ba chiar și prin alegerea materiilor, bine chibzuite, cartea maghiară, iar, unde sînt Sași, cartea germană. Cartea noastră abia e îngăduită de milă, și nu afli decît sau cartea de școală, de care nu poate scăpa nimeni, sau cartea scandaloasă pe care parcă ar tipări-o dușmanii noștri spre a ni face nenorocirea. Rar câte o librărie românească, și acolo te miri dacă găsești și o carte serioasă, o carte de îndrumare și de învățătură.

Dacă n'am fi luat școlile de Stat, învățătura copiilor români ar fi tot prin vechile bojdeuce întunecoase, umede, fără aier, lipsite de mobile. Dar în zidirile moștenite și abia prefăcute în amănunte nu ne simțim acasă la noi. Parcă din fie care colț ne pîndește cu ochi de ură acela pe care l-am înlocuit și ale cărui silinți toate tind a se întoarce la loc. Supt văpșeaua nouă găcești armele și simbolele stăpînirii trecute care

trăiește în inimile atâtoro din cei cari ne încunjoară. **Din temelie n'am ridicat în tot Ardealul un singur lăcaș de cultură în stilul nostru, după sufletul nostru, potrivit cu nevoile noastre.**

Palatele culturale, museele, bibliotecile, toate poartă aceeași stampilă. Până și țesăturile noastre măiestre sînt puse supt o rubrică maghiară. Niciun tablou, nicio statuie de un Român ardelean; nici măcar lucruri trimese din București. Nimic despre trecutul nostru pe acolo. La Arad o admirabilă colecție pomenește pe 1848 al lor. Pentru al nostru, fie și în Abrudul lui Avram Ianeu, nimic. Doar muzeul Asociației din Sibiiu dacă ține locul tuturor celorlalte.

E o rușine, o mare rușine—și mai ales, o și mai mare primejdie.

IV.

MIJLOACELE

E sigur că, așa cum sunt lucrurile în Ardeal, **nu mai merge.**

Intrebuințez cuvîntul în alt sens decît al acelora cari nu fac decît politică și politica însăși nu știu cum s'o facă. Nu merge nu pentru că X ar fi să vie în locul lui Y și în părțile câștigate să se simtă tot așa de puțin ca azi existența, în viața economică și culturală a poporului român, ci pentru că **nu e îngăduit ca acolo unde avem atâtea milioane de oameni voinici și deștepți ei să nu-și poată acoperi deplin locul la care-și au dreptul.**

Dar, dacă nu merge, atunci ce e de făcut?

Jalba la cârmuire? Aceia s'a dovedit și se va dovedi zădarnică. Statul și-l smulg partidele și odată ce-l capătă, ele se gîndesc în rîndul întăiu la dănsule. Rămâne societatea, carea a făcut și ține Statul, rămâne lumea muncitoare și plătitoare pe care se sprijină clădirea înaltă și greoaie a vieții administrative și se hrănește zbuciumul neconținut al vieții politice.

Să ne gîndim la ce au făcut și la ce fac Sașii. Să privim la ce au început a face, de cînd Statul li lipsește, Ungurii. Să răscolim foile lor, care iese cu grămada, toate bine făcute, în locuri unde noi nu suntem în stare a susține o singură biată foaie, care și aceia nu face alta decît să poarte în românește, pentru plăcerea unor Români, războiul cu alți Români. Să cer-

cetăm din ce se țin atâtea școli și asociații de cultură. Să se-
cotim cât dă pentru obștea lui fiecare din conlocuitorii de altă
nație. Să ne gândim măcar la ce era în stare să dea Românul
nostru însuși pentru biserica și școala lui până n'a intrat doro-
banțul în Ardeal și până nu i-a intrat în minte fiecăruia ideia
nenorocită că de-acum înaintea s'a încheiat cu jertfa, ba a în-
ceput pleșca din același sfînt budget fără fund.

Muncă și bună înțelegere.

Acesta e programul: mare și simplu. Să nu se mai certe
Românii pe partide și să nu mai înțețească până și în sate lupta
pe confesiuni. Când nu s'a isprăvit casa și în jurul ușilor
care nu se închid stau furii să prade nu e vreme să se sfădea-
scă nimeni după împărțirea odăilor care nici nu sînt încă de
locuit.

Înțeag'o aceasta toți cei cari nu sînt încă otrăviți și cari
au datoria de a scăpa de otravă și pe ceilalți! Să nu rupem
steagul pe care l-am avut veacuri întregi de-asupra capetelor
noastre și să nu ne ucidem noi pe noi în tranșeele încă ude de
sângele celor cari s'au jertfit pentru întregirea patriei.

LEUL ȘI SPECULA.

LEUUL a crescut în timpul din urmă. Fără pregătire, pe neașteptate.

Nu e o creștere normală, precum n'a fost normală nici scăderea, venită tocmai atunci când se putea aștepta o ridicare a valutei noastre.

De fapt, după războiu a început o stoarcere sălbatecă a unei țeri de cealaltă. Dacă ești învingător sau dacă ești învins, dacă ești bogat ori dacă ești sărac, dacă ești cinstit ori dacă nu, dacă e liniște la tine acasă ori de stă lumea să se omoare, n'are a face așa de mult. **Fiecare iea de la altul cât poate ca să se răstoarcă de ce iea altul de la dînsul.**

Noi am căzut în parte Parisului, ca un fel de pradă de războiu. Banherii de acolo hotărâse cum vor ei prețul monedei noastre. Nici nu e vorba de o hotărâre după cât se cere banul românesc și după cât se găsește. Adesea ori se cerea și nu se găsia, dar cursul scădea și mai departe. Dăunăzi, de când crește, i s'a schimbat valoarea pe piață de trei ori într'o zi. Cumpărăturile, vânzările sânt mai mult fictive.

Acum am făcut o consolidare a împrumutului flotant, printr'o înțelegere cu banherii englezi. Se aștepta un efect asupra valutei. El n'a venit. Dar iată că se anunță o recoltă de grâu bogată în România. Dacă valuta cea scăzută s'ar fi păstrat, Apusul dădea mai mulți lei. Indată valuta a crescut ca să se dea mai puțini. Și, în acest timp, înlăuntru banul se ieftenește neconținut.

Nu se vede mijlocul de Stat potrivit pentru a opri specula. Dar, 'dacă Statul nu poate face nimic, poate societatea. În mâna ei stau două lucruri: **Stabilirea prin Asociații de consum a prețului intern și, al doilea, îmbogățirea țerii, oricare ar fi valuta, prin producția sporită.** Deci mai puțină grijă la cursuri pe care nu le schimbăm noi și mai multă la munca noastră, pe care noi o hotărâm.

EDITURĂ ROMÂNESCĂ ÎN AMERICA.

VEȚI o tipografie la care noi, cei de acasă, râvnim de mult—și de pe vremea când războiul nu ni adusese atâtea pagube, pe care nu știm cum am face să le îndeplinim. Hârtie de cea mai bună calitate, frumoasă și trainică, literă bună, neconținut reînnoită, cerneală tare, bună orânduire a materialului. Ce scriem noi iea altă înfățișare în reproducerea d-voastră.

Știu că ziarul d-voastră se luptă cu oarecare greutate, dar văd că din fericire le poate birui fără a-și scădea formatul, fără a împuțina grija cu care e tipărit. Și, cu ochii la foaia larg desfășurată, care biruie orice gazete de la noi, mă gândesc la un lucru.

Și anume, **de ce n'ați face și oarecare editură?** Nu, mă rog, editură de cărți la modă, care se cer azi și mâne nu. Ci editura acelor cărți pe care sufletul omului le cere neconținut. Cartea religioasă, Biblia, cartea de înfățișare a Patriei, cu bucăți luate din toți scriitorii cari au descris-o cu iubire și cu talent, cartea de istorie a Românilor, în care vechiul graiu al cronicelor să se amestece cu cele mai inspirate glasuri ale istoricilor de mai târziu, Biblia literară, cuprinzând ce e mai bun, ca vers și proză, în tot ce au scris Românii. Credeți că nu s'ar vinde? Eu cred din potrivă. Și oare atâția copii de Român cari cresc pe-acolo, chiar dacă e să rămâie în America, n'au dreptul la această amintire a rasei din care se trag?

Dar mai e ceva.

Americanii ne cunosc puțin și ne cunosc rău. Și, zău, cu tot ce ni se pune în spinare, **merităm** a fi cunoscuți, oriunde, și acolo. Ce-ar fi oare dacă ați lua asupra d-voastră tipărirea în englezește a unor cărți de informație elementară, și ceva mai superioară pe alături, despre România și Români? Orice Român american și-ar simți datoria să le cumpere, dar v'ați putea sprijinii și pe un interes al publicului străin însuși, care arată atâta dragoste pentru ce e folositor și pentru ce e nou.

Voiam să scriu un articol. Și iată-mă-s făcând o propunere. Imi veți răspunde la dânsa? Și anume așa cum dorința mea de a-mi vedea neamul ajutat și apărat ar cere-o?

ȘCOALA DARULUI VOSTRU.

IN SFÂRȘIT din darul Românilor americani se va putea alcătui aici, la Vălenii-de Munte, școala la care mă gândesc de mult și din care sper să pot face un așezământ folositor pentru poporul nostru.

Cu prilejul venirii Reginei în mijlocul ascultătorilor cursurilor de vară, am pus-o supt ocrotirea ei, dându-i și numele aceleia care în cele mai grele timpuri din viața popoului nostru a păstrat neclintită credința că totuși vom ajunge la scopul dorit pentru care se grămădiseră jertfele scumpe ale atâtor mii de vieți omenești.

Am lămurit mai de aproape rostul viitoarei școli. Ea va cuprinde fete din toate ținuturile românești, care, în zilele acestea triste când nu mai știm ce defecte să ne găsim unii altora ca să ni scoatem ochii cu dânsule, în loc de a ne înțelege frățeste pentru a ne îndrepta unii pe alții, se vor deprinde a trăi în gândul că sântem un singur neam. Aceste absolvente de școală secundară nu vor adăugi învățatură nemestecată la atâta altă învățatură nemestecată care li apasă sufletul, nu vor fi supuse la altă silă după sila prin care au trecut, ci vor revisui cunoștințele pe care le-au primit fără convingere asupra **lucrurilor înseși**, care ele singure, și nu cartea, oricum: nu cartea singură poate da convingerea. Din aceste cunoștinți acum reale se va face o **unitate**, o **armonie** și din această **armonie** se va înălța o nouă **morală**, morală **activă**, morală de **misionare**.

Așa: școală de misionare se va chema fundația noastră.

Și ea va aminti generațiunilor viitoare pe acei cari au dat din banul lor muncit ca s'o întemeieze.

PARTID ȘI ȚARĂ.

UPTLELE de partid au pierdut la noi orice măsură, orice bunăcuviință. Ieșind din albia îngustă a intereselor de grupări, îngăduite și necesare în orice popor, ele amenință să înece întinsele terenuri pe care o lungă și grea muncă a făcut să răsară sămănăturile gospodăriei și culturii românești.

Fiecare-și aduce înnainte îndreptățirea pentru violențele de ton în ce spune și în ce scrie, pentru întetirile pe care le aruncă înfocate în inimile ușoare de aprins ale mulțimilor. Cărnuitorii de azi strigă că așa de neapărată era pentru binele României Mari venirea și păstrarea lor la putere, încât nu trebuie să li se iea în nume de rău că au întrebuițat și cele mai păcătoase mijloace ca să facă alegeri falsificate. Unii din aceia cari au suferit de pe urma silniciilor și înșelăciunilor răspund că față de asemenea nelegiuiri orice mijloc de pedeapsă este bun și nu se sfiesc să le întrebuițeze pe toate.

Dacă ar fi însă numai atâta! Dacă liberalii s'ar bate cu dușmanii liberalilor! Dar foarte repede terenul pe care stă fiecare din luptători s'a schimbat. Țărănistul nu se mai răpede la partidul de la Guvern, ci întetește pe țeran împotriva oricui nu poartă haină țărănească, parcă n'ai putea fi om de treabă în orice îmbrăcăminte! Iar naționalistul din Ardeal nu mai scutură pe singurii lui protivnici din Parlament și din funcții, ci are el ce are cu toți Românii, atâția foarte pricepuți și folositori, veniți cu caldă inimă de frate, cari au avut nenorocirea că s'au născut în Vechiul Regat, care ar fi, după socotința cui nu l-a văzut decât din anume locuri ale Bucureștilor, e speluncă a tuturor viciilor.

Puțini sunt aceia cari-și uită și de partid când e vorba de interesele țerii. Va veni însă o vreme care va recunoaște cât bine a ieșit din hotărîrea lor de a jertfi și egoismul lor firese de oameni politici.

UNIVERSITATEA DIN CLUJ

ACUMA câteva luni, contele Andrassy, unul din cei mai simpatici și culți reprezentanți ai șovinismului maghiar, a declarat înaintea opiniei publice străine, care nu știu **dacă** și **cât** l-o fi crezut, că noi am găsit la Cluj o școală înaltă cu profesori de merit mare și că noi am pus în loc niște învățători oarecari în stare doar ca să dea lecții ca la clasele primare.

Și acuma în urmă am văzut universitatea astfel batjocurită și mi-am putut da seama câtă răutate cuprind aceste născociri clevetitoare. Am intrat în laboratorii unde învățații noștri și cei francezi lucrează laolaltă. Am văzut cărțile ce s'au adus, am constatat roadele bogate ale ostenețelor ce se cheltuiesc, marele avânt spre cultură. Nu tăgăduiesc ceia ce Ungurii au făcut în mândria lor de a domina, dar am înțeles că nu mândria de a domina trezește și îndeamnă silințele noastre.

Studii însemnate asupra limbii au fost adunate într'un mare și felurit volum. Acuma altul se gătește pentru istoria Românilor. **La nici o universitate românească nu se poate vedea o colaborație mai spornică. Și puține universități străine pot face atâta ispravă.**

Nu, n'am trimes cârpaci la Cluj ci am dat și dăm din puținul ce-l avem ca să facem din școala înaltă de acolo o adevărată mândrie pentru neamul nostru.

O ÎNVIERE PRIMEJDIOASĂ.

USTAFA CHEMAL, care nu e mai ture decât d-ta și mine, ci e albanez curat, care se îmbracă și în burnus de arab, în care-i șade mai bine, stă, în clipa când scriu, înaintea Constantinopolului și, bătându-și joc de aliați cari prin miopia și lipsa lor de înțelegere au ajuns aici, se pregătește să puie la loc puterea otomană, care a fost și câtă a fost.

Mare rătăcire! In loc să fie mulțămît că a căpătat pentru nația turcească pământul în care ea se află acasă la dânsa, întinsa Asie Mică, odată înfloritoare, iar acuma pustiiată și sălbătăcită de însuși regimul turcesc, el visează de Statul lui Soliman-cel-Măreț, și privește cuceririle lui de azi numai ca un punct de plecare pentru îndeplinirea, cât mai grabnică, a celor mai mărețe visuri.

Nu le va îndeplini cu totul. Dar va rămânea în locurile pe care le-a câștigat sabia lui norocoasă față de lipsa de bună înțelegere și de oboseala armatei grecești, lucrată de politicianism și stoarsă de atâția ani de când e pe front.

Ce folos poate avea însă pentru lume această fulgerătoare izbândă?

Omenirea folosește numai de pe urma acelor popoare a căror creștere e firească și trainică, prin urmare și roditoare.

Dar turcii din vremea mai nouă, cari n'au moștenit însușirile politice ale înaintașilor, nu pot să dea decât zvâcniri, pe urma cărora vine iarăși amorteala obișnuită, toropeala în care zac de atâta vreme. Din ea nu-i ridică un om viteaz și îndrăzneț, ci i-ar putea ridica numai **cultura și disciplina suflatească ce iese totdeauna din cultură.**

Chiar dacă ar avea calități pe care nu le au, biruatorii de azi nu pot să facă altceva decât ce face șivoiul de primăvară: **să pustiască ce nu poate ținea pentru sine.**

De aceia civilizația omenească trebuie să plângă victoria lui Mustafa Chermal.

INCORONAREA REGELUI.

REGELE FERDINAND și-a pus pe frunte coroana de oțel scoasă din tunurile dela Plevna.

Orice ar crede cineva despre deosebitele forme de guvern—și eu cred, întâiu, că **forma cea mai bună e aceea pe care o întrupează un om bun**, și, al doilea, **aceea care zgândărește mai puține ambiții, deci monarhia**—, nu e Român cu iubire de neamul său și cu amintirea lucrurilor grozave prin care am trecut care să nu se simtă mișcat la aceeaștă veste.

Aici nu e vorba de vre-un rege din mila lui Dumnezeu singură, care să creadă că o nație s'a făcut și se ține pentru folosul și trufia goală a lui și a familiei lui. Nu e vorba de moștenitorul aceluia care cândva cu sabia a cucerit un popor și și-a câștigat astfel un "drept" asupra lui. Nu e vorba de un domnitor pe care străinul să-l fi pus asupra unei țări cucerite sau care să fi avut un asemenea început la capătul dintâiu al diastiei sale.

Nu, ci dinastia aceasta **noi am voit-o**. Am voit-o cu hotărâre și sinceritate, ca să se isprăvească lupta între neamurile boierești cari se dușmăniau pentru cea mai înaltă putere și făceau cu neputință orice cârmuire, cum partidele de azi fac cu neputință orice guvern trainic și muncitor. Și regele Ferdinand, care după o lege pe care noi am votat-o, avea dreptul lui la tron, și l-a mai câștigat odată **prin tot ce-a jertfit și suferit cu noi și pentru noi**.

Astfel ceia ce încoronăm astăzi nu e numai un om drept și bun, chinuit de gândul datoriilor sale față de țară și neam. Ci încoronăm chemarea noastră de-a fi cu toții laolaltă, încoronăm silințele noastre de veacuri ca să ajungem aici, încununăm durerile noastre fără nume și încoronăm speranțele noastre fără margini.

Se încoronează în el și prin el șirul nesfârșit de oameni viteji și cuminți a căror operă plămădită în lacrimi și sânge se desăvârșește acolo pe dealul din Alba Iulia, unde pământul e amestecat cu lacrimi de Domn și cu sânge de țeran frânt pe roată.

Și nouă înșine ni priim bine atunci când fără grijă nici de răsplătirea cuiva, dar nici de clewetirea altora, strigăm în ziua încoronării: "Trăiască Regele".

LEGĂTURILE MELE.

'AM ferit să vă vorbesc de rosturile mele politice, fiindcă hotărîrea mea era să ating în aceste scrisori numai lucrurile care ne unesc, nu și cele care ne desbină.

Dar, iată, unele împrejurări mă fac să calc data aceasta, numai data aceasta, îndatorirea ce mi-o luasem față de mine însumi și să vă lămuresc în două cuvinte ce sînt și înțeleg a fi eu în politica țerii noastre fără ca, ferească Dumnezeu, să îndemn pe cineva a se ținea de urmele mele, căci cugetul oricui este liber, precum îmi îngădui a ținea și eu cu totul liber cugetul meu. Dar nu vreau să se creadă că am tovărășii, pe care datoria mea mă împiedecă de a le avea.

Partidul meu e partidul **naționalist-democrat**.

Naționalist fiindcă înaintea mea **nimic nu e mai presus de nație**. Orice trebuie să-i jertfim noi, orice să îndurăm de la dânsa, chiar și cele mai grele jigniri, chiar și cele mai crude nedreptăți. Alții vor fi altfel dacă-i îngăduie conștiința lor; eu așa sînt și așa cer de la cei cari merg cu mine: Cine face altfel o fi al cui o fi, dar al meu nu e.

Și naționalist și de altceva. Eu țin la nația mea: pe aceia o iubesc, oricum să fie. Alte nații au față de mine, pe lângă datoria omului față de orice om, și legătura de simpatie pe care o stabilesc ele iubind și ajutând nația mea. Dar România n'o împart decât cu fiii ei, și între fiii ei mai dragi îmi sînt cei de un sânge cu mine. Pentru binele lor mai întăiu trăiesc și lupt.

Democrat e partidul meu pentru că și eu cred că poporul are dreptul să hotărască despre interesele lui. Dar **îi cer să se facă vrednic de aceasta**. Și nu mă folosese de neștiința-i pentru ca să-mi folosească mie și nu lui. Dar mai ales, căutând să întemeiez democrația pe cultură, fără care pui pe orb în fruntea cui suie muntele între prăpăstii, eu nu-l măgulesc ca să mă iubească, ci-l învăț chiar de i-ar cădea rău învățăturile mele prin care poate ajunge la mai bine. **Nu-l vreau sluga nimănui; nu mă pripesc a-i fi sluga lui**. Fiindcă aceasta înseamnă demagogie, nu democrație.

Cu atîta mi-am isprăvit mărturisirea. Cine spune și face altfel, departe de mine și spusa și fapta lui, chiar dacă și-ar zice democrat și ar ascunde că nu e naționalist!

INSULTE UNGUREȘTI.

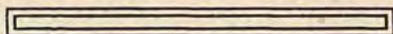
IN CAMERA DIN PESTA, unde oamenii tot mai cred că se poate întoarce ceia ce a fost odată, așezând pe apăsători din nou pe grumazul, abia liberat, al apăsătorilor, un deputat din părțile ungurești de dincoace de Tisa, s'a ridicat cu gură foarte mare împotriva stăpânirii românești pe locurile unde neamul nostru se află azi prin dreptul și prin jertfa lui.

D. Szilagyî—ca să-i zicem pe nume, și cu aceste necuviinți și-a făcut un nume—, a căutat să arate că încoronarea de la Alba-Iulia a fost, nu numai o ceremonie neizbutită, dar și o silință desperată a “Valahilor”—că altfel nu i-a plăcut să ni zică—de a întări o situație pe care o simțiau că li fuge de supt picioare. Ca-și cum noi am crede, ca Ungurii, că o mie de sfinți se ascund în metalul unei coroane și, dacă și-o pune Suveranul pe cap, apoi din clipa aceea putem să lăsăm toate în părăsire, căci Duhul Sfânt stă necurmat de-asupra noastră, păzindu-ne pentru sfințenia coroanei...

Și, crezând astfel despre cealaltă coroană, a Sfântului Ștefan, d. Szilagyî a spus că niciun tratat nu poate desface pe un Ungur de tainicile lui legături cu dânsa, așa încât Ungurii ardeleni nu sânt numai frați, ei adevărați cetățeni. Iar, pentru a-i face să se găsească din nou în același Stat cu frații lor, dumnealui, dl Szilagyî, plus aceea cari-l aplaudau furios, nu vor cruța niciun mijloc, din cer și de supt pământ, ca să aducă înapoi părțile pierdute ale Regatului milenar.

Guvernul a ascultat și a găsit bine să tacă. De aici răspunsul ministrului nostru de externe, interpelarea mea în Cameră, discuția asupra acestui lucru și întrebarea ce s'a făcut la Budapesta. De acolo se va răspunde ce se va răspunde. Nu ni pasă, ca popor. Vorbele lor n'au preț pentru cine li cunoaște inima.

Dar discursul domnului care iea Ardealul cu vârful ascuțit al limbii sale, a avut un efect: ni-a spus tuturor, în mijlocul vrajbelor noastre, că **la hotar e dușmanul care pândește.**

CEI BUNI LUCREAZĂ.

U ȘTIU pentru a câta oră trebuie să asigur, cu toată convingerea că nu ajut astfel pe nimeni decât pe acest popor al nostru, căruia i-se face rău și de aceia cari cred că-l ajută mai mult spre bine, că, din câte se spun rele despre țara de acasă, **o parte s'o creadă cineva ca s'o îndrepte iar alta să n'o creadă, fiindcă sunt vorbe spuse la mânie.**

De la partidele care se luptă pentru putere, și de care nu poate scăpa niciun neam, fiindcă nu e putere care să stâmpere ambiția și să înfrâneze lăcomia, **n'a venit, nu vine și nu va veni fericirea nației.** Chiar omul cu cele mai bune gânduri nu și le poate îndeplini pe toate când se sprijină pe devotamentul, cât este, dar și pe patimile, care multe sunt, ale partizanilor lui. D'apoi încă atunci când guvernantul e însuși stăpânit de acele patimi și vede totdeauna în rândul întâiu interesele, care parcă ar fi sfinte, ale partidului său...

Dar vezi că nu există numai partidele și ca pradă a lor, Statul. Există și **obștea cetățenilor**, există și **societatea**, în care sunt milioane de oameni, cari, chiar dacă votează pentru un partid ori pentru altul, **nu se hrănesc din mila partidului** și nu trăiesc cu gândul lui, chiar dacă toți ar fi înscrși în registrele cluburilor.

Despre aceștia se poate zice că, după ce au fost eroici în luptele și în grelele răbdări ale războiului, **după războiu ei se luptă tot așa de eroc cu toate piedecile pe care le scot înnaintea lor și vremile rele și oamenii încă mai răi.**

Uitați-vă la câmpiile arate cinstit, priviți la lumina târzie din căsuța meșterului cu copii mulți, întrebați ce îndură funcționarul care nu știe cum să împartă câteva pâni scumpe la zățtea guri, dați-vă samă de chinul din viața cărturarului care nu iea pe sfert leafa muncitorului cu mânilor, și veți înțelege **ce sfântă țară este și azi România.**

Și, atunci, orice Guvern ar avea azi puterea, ca să se ducă mâni și să vie unul mai bun ori și mai rău, să nu desperăm de țara noastră, pentru că **cei buni lucrează.**

AMERICA LA BOSFOR.

DE PATRU ani de zile, după ce a dat munți de aur și rîuri de sânge pentru dreptatea neamului amenințată de lacoma trufie nemțească, America se ține la o parte muștrând pe oricine că e “imperialist” și umblă să tulbure pacea scumpă a omenirii, și declarând că nu voințe să se lege cu nimeni și să ajute împotriva nimănui.

Ce greșală se cuprinde în această politică o arată împrejurările din urmă.

Adăugindu-se și neînțelegerile dintre francezi și englezi, de o parte, dintre francezi și italieni, de alta, turcii dela Angora, ajutați de bolșevicii din Moscova și, pe ascuns, de setea de revanșă a Germaniei, au pus stăpânire pe pământurile ocupate vremelnice de greci și acuma se gătesc a se așeza, îndată, orice s’ar întâmpla, la Constantinopol.

Pe unde trec, locuitorii creștini, greci și armeni, trebuie să-și aștepte moartea ori să se gătească de pribegie. El ca în vremea vechilor năvăliri nimicitoare. Turcii se vor stăpâni la ei acasă, cu neamul lor, cu legea lor, uitând că aceia pe cari vreau să-i stârpească sunt chiar vechii locuitori ai acelor ținuturi, aceia pe cari i-au îngenunchiat și adus în robie.

El cu puțință ca în orice suflet în adevăr omenesc să nu se miște un sentiment de milă pentru cei prigoniți, de mânie împotriva prigonitorilor? Și astfel America simte azi că **pacea nu se poate așeza pe lume decât înfrânând pe cei răi, și aceasta se face cu puterea.**

Deci vasele ei de războiu apar la Bosfor. Și apariția lor înseamnă că încă odată ea caută să plece cumpăna către dreptatea națională și către civilizația creștină.

SPIRIT BUN.

U VĂ potriviți, vă rog, la tot ce se spune rău despre lucrurile de acasă, chiar dacă s'ar întâmpla să fie bun gândul aceluia care le spune.

Ceia ce interesează într'o societate nu e atâta cum e Statul, cu administrația lui, și cum sunt partidele politice, adesea simple adunături de ambițioși, cari se îmbulzesc, se ghiontesc și-și sparg capetele ca să ajungă la putere, ci **cum e societatea însăși.**

Și societatea noastră e **cinstită și bună.** O pot spune după ce, acum în urmă, chemat de datoriile mele, am străbătut atâtea orașe din Muntenia, din Moldova, din Banat.

Pretutindeni este **iubire de cultură și sete de ideal.** Pretutindeni am găsit desgustul, mărturisit ori ba, al celor mai mulți față de politica, de ultima speță, care răspândește ură și întetire.

Credeți-mă că așa este.

Oamenii ar voi **puțină pace și bună orânduială.** Nu cer Statului să-i ajute, dar măcar să nu-i tulbure. Să se stâmpere odată oamenii fără altă treabă, cari nu fac alta decât să răspândească vrajba—că altă meserie nu au. Că, apoi, societatea, care, azi, **ridică mii de școli din truda ei,** știe ea ce să facă.

Indată ce vorbiam de ce poate să ne apropie, fețele se luminau. Era ca o solie de bine care venia în mijlocul întunecului conștiinței naționale; străbătut de furtunile patimilor.

Și nu se poate ca această voință a unui popor întreg să nu biruie gândurile vrăjmașe ale câtorva.

MOARTEA PĂRINTELUI LUCACIU.

MOARTEA părintelui Lucaciu lângă Șișeștii lui, unde s'a înmormântat, va fi adus aminte Românilor americani de vizita pe care li-a făcut-o el acum câți-va ani.

Știu bine că toți avem greșelile noastre, și el însuși, D-zeu să-l ierte, va fi avut pe ale lui. N'am lipsit—căci viața e o luptă—să le însemnăm și noi, la timp, pe acelea. Pcate că atunci se putea face în America, pe alte căi, cu alte mijloace și mai mult. Dar aici mă opresc numai asupra gândului pe care l-a avut el de a merge între acești frați înstrăinați așa de departe ca să li-se spuie că **România duce o luptă pe viață și pe moarte și că este loc supt steagurile ei și pentru cei de peste ocean.**

Nu s'a putut face după dorința lui. Greutăți mari au răsărit în cale. Statele Unite aveau firește grijă ca oamenii de-acolo, din orice neam, să între în marea oștire pe care voiau s'o trimeată în Europa pentru biruința dreptății. El, popa pribeag, s'a întors, astfel, fără nici o ispravă.

Dar că s'a cerut în acele clipe și ajutorul vostru, fraților, a fost un gând frumos și bun. Acela care s'a lăsat călăuzit de dânsul a făcut o faptă care i-se va ținea în samă. Și azi, când se spun vorbele de recunoaștere cu privire la dânsul, am voit să se fi spus, chiar acolo, între voi, și aceasta.

UNIȚI ȘI NEUNIȚI.

DE UN timp se poartă aici acasă lupte, de care am fi fost bine să ne scutim, între Români ortodocși și cei uniți.

Adecă își închipuie unii oameni, mai ales dintre aceia din urmă, cari cred că se mai poate, în zilele noastre, smomi omul dela legea lui pentru a-l câștiga la alta, numai pentru că o seamă de teologi hotărăsc altfel de cât alții în rosturile bisericești. Și, iată, pe o vreme când de alte propagande avem nevoie, se pierde trudă cu propovăduiri deșerte și îndemnuri neînțelepte ca acestea.

Cine crede după datina părinților lui nu trebuie tulburat în credința lui. E mare lucru că, în haosul nebun de acuma, o are și pe aceia. Zguduindu-i-o se poate întâmpla să-și lase Biserica lui și să nu mai meargă la nici una.

Pe vremuri unii din Români s'au unit cu catolicismul. Nu cu cel roman, că acela a venit mai târziu, ci cu cel unguresc și nemțesc. Au făcut-o cu gând bun; doar vor scăpa din robia trupului. Și, chiar dacă n'au ajuns la aceia, au rămas în legătura făgăduită. Ce rău ne face nouă aceia? Dar, dacă azi, când dreptul nostru n'avem a-l cere dela vlădiei ungurești și dela Sfântul Părinte din Roma, ne-am apuca de schimbat temeiturile religioase ale celor mai mulți Români, numai cuminiți nu ni-ar zice nimeni că suntem.

Acolo, în America, unde sunt două biserici, meargă fie care la a lui. Unde e una singură, aceia e biserica românească, iar preotul să slujească și pentru cei cari nu iau tainele dela dânsul. Dar, mai ales măcar între străini să nu spunem o singură vorbă rea, noi despre noi, numai pentru că greutățile vremii au făcut să nu mai fim de-o lege.

TULBURĂRILE DIN ROMÂNIA.

VEȚI FI aflat la timp despre tulburările ce s'au produs în mai multe orașe din România: întâiu la Cluj, apoi la Iași și în sfârșit la București, în numele studențimii universitare, mai mult decât de această studențime însăși.

Faptele de lovire și stricăciune pe care ori ce om luminat și blând trebuie să le înfierceze au fost ținute de rău, foarte aspru, de toți oamenii având o conștiință și o răspundere, dar ele trebuie și explicate Românilor din depărtare, cari pot fi întrebați și muștrați pentru ele și e nevoie să știe ce să răspundă.

Dela o ceartă la Cluj pentru cadavrele pe care le taie studenții dela medicină—și se dădeau numai de ale creștinilor—studenții români, **uniți și cu sași și unguri**, au ajuns la ieșirea în stradă, cu toate greșelile ce se pot lega de dânsa, ca distrugerea unei tipografii unde se tipărea un ziar neplăcut acestor tineri. La Iași a fost mai rău. La București s'a întâmplat și o mică încăierare cu armata.

Dar opinia publică aproape întreagă, deplângând rătăcirea tineretului atâtat și rău sfătuit, **a fost contra acestor porniri și isprăvi**. În Cameră s'au ținut de rău făptașii, și Senatul universității din București a închis școala, din care veniseră cereri ce nu se pot primi și mișcări ce nu se pot admite. Atâta s'a recunoscut în favoarea studenților români: că, fiind săraci, **au dreptul**, în interesul culturii românești, **la mai multă îngrijire din partea statului**. Și aceasta li-se va da.

Atâta s'a petrecut, și nimic mai mult.

DESCĂLECAREA ARDELENILOR.

ARTIDUL național ardelean a luat hotărârea de a primi în sânul său, cu anume condiții pe care nu le cunoaștem, pe membrii partidului pe care-l conducea, dar nu tocmai de aproape, în timpul din urmă, Take Ionescu.

Tot odată dl Iuliu Maniu a venit în București, unde a fost primit de noii săi prieteni.

Aici, eu n'am să discut dacă bine ori rău a făcut dl Maniu alegându-și tovarăși de care va rămânea legat de-acuma, în bine și rău. În ori ce partid sunt oameni de treabă, mai mulți ori mai puțini. Alt ceva mă interesează și voiese a vă împărtăși ce cred în această privință.

S'a vorbit de rău regionalismul. Eu n'am crezut nici odată că e mare păcat să te ții în locul unde cunoști și unde te pricepi. Am criticat numai vorbele urâte care s'au zis, în unele momente din Ardeal contra Vechiului Regat, țară de suferință și de jertfă, pentru sine și pentru toți Români.

Acum, acest regionalism se chiamă că s'a înlăturat. Să fie oare așa? Eu cred că nu. Regionalismul cel rău se poate înlătura prin altceva de cât prin asemenea legături politice între partide. Anume **prin cunoașterea de ori ce român a românimii întregi**, cunoașterea din care singură poate ieși **iubirea trebuitoare**.

Pe aceasta însă o așteptăm și după descălecarea la București a Ardelenilor.

CONTRA EVREILOR?

O DATA ce ne-a ajutat soarta să fim împreună într-o singură țară, mare și frumoasă, cu cele mai ispititoare zări înaintea noastră, mulți își zic: ce bine ar fi dacă această țară ar fi a unui singur neam, a neamului nostru!

Firească dorință! Și eu o am în fundul sufletului meu. Dar, cât despre aceia, eu am ochi să văd că mai sunt și alții aici și am suflet ca să înțeleg și dreptul lor de a trăi pe acest pământ, de unde, nu numai că nu se cade a-i izgoni cu sila, dar **nici măcar a i face să se simtă nenorociți pe dânsul.**

Iată însă că mai sunt și altfel de oameni.

Și, de oare ce ei văd că în Italia Mussolini a răsbătut pornind cu puterea împotriva acelor cari n'aveau păreri lui —sau aveau păreri care duceau la distrugerea patriei— se gândesc că s'ar putea face aceasta și la noi.

Dar nu împotriva Românilor răi, cari se cer a fi înfrânați, ci împotriva celor de alt sânge și de altă lege. Iar dintre ei aleg numai pe Evrei, cari, adecă, ne-ar iubi mai puțin de cât o samă din Unguri, cari nu se împacă, ferit-a Dumnezeu, cu stăpânirea noastră în Ardeal.

Și astfel tineretul din școlile înalte a pornit la războiu. Piară și țara, facă-se nația de răs, dar Evreii să nu fie primiți pe bănci alături de dânsii, ba chiar din armată să-i scoatem. Că așa e hotărârea studenților, pe cari noi n'am avea de cât datoria de-a o aduce la îndeplinire.

S'a auzit de sigur și în America de asemenea pretenții. Dar ceia ce trebuie să se știe e că **nici un om serios nu se unește cu dânsule, că, de ori unde a trebuit, asemenea păreri au fost condamnate.** Recunoscând tot ce datorim pentru pregătirea studențimii, i s'a spus că **ea n'are ordine de dat în țara unde se pregătește pentru a fi cetățeni conștienți.**

Aceasta trebuie s'o spuneți d-voastră și Americanilor.

SĂ NU NE SĂLBĂTĂCIM.

REMEA noastră a adus multe schimbări. Idei nouă au pătruns în sufletele oamenilor, în locul celor vechi de care fără zdrunci ne-am despărțit. Simțiri necunoscute se zbat cu putere în inimile noastre. Așezămintele trebuie să se prefacă pentru a trăi. Și se cer și moravuri nouă pentru ca să putem trăi și mai departe împreună, om cu om, clasă cu clasă, popor cu popor.

Se vor mira urmașii de încercările prin care a trebuit să trecem, de durerile care ne-au străbătut, de înfrânările la care am fost supuși și de ținta la care, peste toate greutățile, am ajuns.

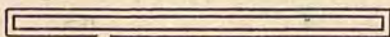
Dar e bine ca ei să poată adăugi și aceasta: Toate lucrurile cele neauzite și neașteptate **au fost**, dar, cât despre aceia **oamenii de atunci au avut atâta minte câtă se cere ca să nu se sălbătăcească.**

Dacă ni-am ieși din fire fie care, dacă nu ne vom încăpea în piele de trufie, dacă lăcomia noastră nu va mai avea margini, atunci vom privi în ori ce om care ne stă în cale, cu ce are, cu ce vrea, cu ce poate—după dreptul lui omenesc și cetățenesc, de-o potrivă cu al nostru—ca pe un dușman. Și-l vom acoperi de vorbe rele, îl vom copleși cu ocări, vom căuta să-i facem viața amară.

Aceasta înseamnă că ne vom fi sălbătăcit, dând înapoi societatea însăși din care facem parte.

A fi drept, blând, cuviincios, e o datorie ori când. Dar e datoria cea mai mare atunci când o prefacere hotărâtoare se petrece. Căci legile nu mai au aceiași putere, așezămintele nu se bucură de același respect, poruncile nu se aduc bucuroși și cu credință la îndeplinire. Și ce rămâne, este numai sufletul cel bun al omului.

Pe acela să nu-l pierdem. Căci ce ni-ar mai rămânea alta în zbuciumul Iadului de azi?

ZĂRI TULBURI.

UM ERA de așteptat, Germania care a stricat liniștea lumii, amenințând popoarele cu cea mai aspră robie, nu vrea să ție samă de făgăduielile pecetluite prin tratatul de pace. Sărăcindu-se cu voie, cu patimă, batjocurindu-și moneta, ascunzându-și averea, ea declară că nu e în stare să plătească.

Dacă Anglia a crezut că se poate trece peste această călcare de cuvânt, Franța nu e așa de bogată ca s'o facă și ea.

Astfel s'a hotărât să iea singură ceia ce nu i-se dă de bună voie. Și trupele ei și ale Belgiei au ocupat tot locul până la capătul marelui basîn carbonifer, iar inginerii iau toate măsurile pentru ca plata să se facă, în bani și în cărbuni.

Gubernul englez și cel american au hotărât să se ție la o parte. Capitaliștii Angliei, între cari sunt și atâția Germani, se înțeleg chiar cu acei răi platnici din Germania și ar fi bucueroși să vadă că iese la capăt o acțiune făcută fără dânșii și împotriva sfatului lor. Multă lume însă de acolo judecă altfel: Franța nu iea de cât ce i-se cuvine, și ce zile ar fi apucat, în schimb, învinșii Germaniei?

Lumea-și împarte judecata. Dar ori cine are și el de apărât urmările păcii trebuie să aplaude la silințele Franciei.

Și între aceia suntem noi.

LINIȘTE ȘI HOTĂRÎRE.

FRANȚA trece azi printr'o mare și grea încercare. Va izbuti ori ba ocupația militară din basinul Ruhrului să silească pe Germani a-se ținea de cuvânt, acesta e un lucru pe care cetitorii îl vor fi știind în clipa când cetesc rândurile de față, dar Francezii nu-l știu azi și sufletele lor se strâng de îndoială.

Așa fiind însă, cu câtă liniște e întovărășită hotărârea pe care au luat-o și care rămâne neschimbată!

În loc să-și piardă firea ca alte neamuri—ca Germanii înșiși, cari dau din colț în colț cu manifestățiile lor zgomotoase și brutale, încercând să ucidă pe membrii comisiei de control aliate din Berlin—Francezii își caută de rosturile lor obișnuite.

Popor harnic au fost ei totdeauna, dar nici odată hărnicia lor, bine chibzuită, împărțită cu socoteală, folosită până la capăt, n'a fost mai ușoară de văzut și mai vrednică de admirat de cât astăzi.

Câți-va comuniști s'au mișcat, mergând la dușmani ca să le aducă o mângâiere zădarnică și făgăduieli care nu se pot ținea. Ei au fost arestați. Nimeni nu s'a dat în vânt pentru aceasta. O singură adunare a fost îndată împrăștiată. Și, ca în ori ce altă zi, lumea și-a căutat și mai departe de treabă.

Cu aceasta se pot face lucrurile mari! Franța o dovedește.

Și, începând cu aceiași hotărâre, încunjurată de o liniște ca aceasta, le-am putea face și noi.

ENESCU ÎN AMERICA.

ROMÂNII din America au avut o mare bucurie și o mândrie neobișnuită.

Cel mai mare compositor al nostru și în același timp unul dintre cei mai distinși din lume, G. Enescu, a dat o serie de concerte care i-au atras și acolo admirația generală.

A face lauda lui pentru cei cari nu l-au putut auzi e lucru zădarnic și e pretențios a-l lăuda pentru aceia cari au stat supt farmecul arcușului lui. Musica are mai puțin de cât alte întrupări ale frumuseții nevoia tălmăcirilor teoretice.

Dar ceia ce nu știți d-voastră e felul cum acest fiu ales al neamului său și-a făcut datoria în timpul războiului și al nenorocirilor din care a ieșit biruința dela sfârșit și întregirea Statului român.

Răniții au avut luni întregi ca mângăietor prin acel cântec care, după vechea poveste, mișcă, la danț și pietrele nesimțitoare, pe Enescu. În timpul când neamul lui suferia, o clipă nu s'a gândit el că s'ar putea despărți de durerile lui. S'au putut vedea ostașii duși pe sus la masa de operații de mâinile gingașe și tari prin care arcușul ajunge să scoată sunetele minunate.

Pe urma lui Enescu va rămânea în America o statornică urmă de stimă pentru poporul care l'a născut și de care n'a vrut să se despartă nici odată.

RELE ADÂNCI.

M VĂZUT undeva, în Ținuturile recâștigate, un sat de toată frumsețea.

Casă de zid lângă casă de zid, câte șapte odăi în șir, mobile scumpe și, dincolo, la câmp, ogoare de pământ negru care tot era frământat cu cea mai sfântă sudoare omenească, vărsată acolo din generație în generație.

Și ce oameni frumoși și zdraveni! Ce deșteptăciune și hotărâre în priviri! Femeile erau printre cele mai mândre ale lumii, și de cât galbenii grei de la grumaz strălucia mai mult fața lor albă de domnițe.

Dar, pe când corurile cântau și se înălțau cuvintele pline de simțire, ceva lipsia în săli, în case, pe străzi: bucuria copiilor cari se joacă.

Fiind atâta avere, pentru a nu împărți moșia, se îngăduie doar un copil, doi.

Și, în tren, un Fancez îmi vorbea despre satele din Auvergne la el, în care țăranii fără copii merg ca muncitori la orașe, iar casele vechi se dărâmă una după alta, ca niște morminte vechi.

A-și jertfi în nașteri trupul femeia, a înfrunța bărbatul sarcina, iată prin ce se poate ținea nația în ce are astăzi și prin ce se poate întinde mâni în locurile pierdute.

Să se gândească la aceasta și Românii din America!

ROMÂNIA ȘI ACȚIUNEA FRANCEZĂ.

FRANȚA, care și-a sprijinit toată gospodăria de bani pe plata cinstită a despăgubirilor făgăduite de Germani—și ea însăși după 1871 a plătit **înnainte** de termin despăgubirile impuse atunci de Germania învingătoare, numai să-și vadă pământul scutit cât mai iute de povara armatei de ocupație—, a fost silită să treacă dincolo de hotarul stabilit pentru ocupația ei în teritoriul renan pentru a-și lua ea însăși, din cărbunii districtului Ruhr, ceia ce nu voiau să deie de bună voie cei îndatoriți la aceasta.

Știu că în America s'a arătat atunci o deosebită prietenie țerii care a jertfit mai mult de cât ori care alta pentru ea să nu fim cu toții prizonieri ai Germaniei, stăpână pe uscat și pe mare. Astfel poporul din Statele Unite a dat din nou dovada că **nu se lasă călăuzit numai de chibzuiala, uneori urâtă, a intereselor materiale, ci că ține samă de hotărâtorul motiv moral în judecata lucrurilor.**

La noi, afară de Sașii ardeleni, cari-și apără rasa, n'a fost un singur glas contra Franceiei, cu toate că dorința de păcate e atotputernică în sufletele noastre. S'a văzut astfel că noi nu uităm față de nimeni, cu atât mai puțin față de o nație așa de aproape înrudită ca nația franceză, datoriile noastre de recunoștință. Dar în această atitudine generală a fost și dorința ca **tratatele să nu fie atinse de nimeni întru nimic.**

Și noi am fost prădați și sărăciți. Abia dacă ni s'a dat ceva din multul care ni se luase de dușmani. Și acuma Dobrogea-și plângă suferințele de pe urma Bulgarilor. Nu puteam reface ținuturile pe care s'a înstăpânit, pe așa de lungă vreme năvălitorul.

Dar glasul nostru era prea slab ca să fie auzit unde se hotărăște azi soarta lumii, mijloacele noastre neîndestulătoare ca să putem ajunge la scopurile noastre. Începe cineva care poate lucra el singur pentru aceleași scopuri? **Aceasta înseamnă punerea pe tapet a chestiei întregi.**

Franța va sfărma împotrivirea turbată ce i se opune. O nădăjduim, o credem. Dar ea va fi lucrat și pentru noi. Era firesc ca măcar simpatiile noastre s'o sprijine în greaua ei sarcină.

SE PUSTIEȘTE ȚARA...

AM FĂCUT, acum în urmă, un drum în Banat. Nu voiu spune care au fost anume satele pe care le-am cercetat—și se va vedea de ce—, dar dela început îmi voiu arăta recunoștința pentru felul în adevăr frățese în care am fost întâmpinat de toți, fără deosebire dacă erau neuniți ori uniți și—vai!“liberali” sau numai “naționali”.

Am mai spus însă și aiurea că, după ce am văzut marile case de zid, cu câte șapte odăi, grajdurile în care se înșirau la iesle armăsari de rasă, buni ca să-i călărească un rege—și unul din săteni și făgăduia să-l “cinstească” Regelui când va trece pe acolo—țesăturile măiestre, ogoarele de pământ negru făcut prin munca îndărătnică a omului, din tată în fiu, și îngărășate cu sudoare și sânge, iar mai ales după ce am văzut Români zdraveni ca stejarul și Românce care ar fi putut sta în scaun de domnițe, am plecat cu durere în inimă.

În casele acelea nu erau copii. Ori abia dacă rătăcia câte unul, câte doi, cocoliți și alintați ca niște păsări rare, prin acele locuinți de oameni bogați, unde ar fi putut zbura o ceață întreagă de Românași pe umerii cărora să se poată sprijini o țară primejduită ca a noastră.

În margene, geamurile mărunte ale căsuțelor țigănești erau pline de capete oacheșe cu părul creț. **Domnii de mâne în țara Românească Liberată.**

Orașele nu mai dau copii. Viața grea, și, pe lângă nevoile mari, poftele și nărvurile și mai mari. Fie care vrea să trăiască pentru sine. De ce ar purta grija, ar suferi mucenicia copiilor? Sunt așa de frumoase femeile sterpe, așa de curate casele singure!

Am făcut războiu, am întins hotare, am creat o țară mare. Bune toate, dar **pentru cine?**

Fraților din toate părțile, **pentru cine?**

CONSTITUȚIA.

ÂND VĂ scriu astăzi, lumea politică din țară se frământă cu privire la Constituția pe care vrea s'o deie, după socotința și interesele lor, printr'un Parlament ales de sigur în silă, partidul liberal.

Că era ori ba de nevoie o Constituție nouă, în privința aceasta părerile sânt împărțite. Eu cred că puteam merge și cu cea veche, la care s'ar fi adaus fără zgomot mare ceia ce iese din împrejurările noi în care trăim astăzi. În alte țeri, ca în Italia, când s'a făcut unitatea națională, s'a întins peste provinciile celelalte constituția Statului care a îndeplinit opera de unire. Dar părerea că trebuie un așezământ nou-nouț a biruit, și Regele a primit-o, socotind adunările de astăzi ca fiind în stare s'o voteze.

Împotriva votării acestei Constituții "liberale" se ridică însă partidele celelalte. Nici unul nu se învoiește a lua parte la votarea ei. Se va vedea cine primește măcar s'o discute—și aceasta, îngăduind fie cărui partid să-și arăte înaintea țerii părerile-i statornice asupra întrebărilor celor mari ale vremii, e o datorie. Unele din alcătuirile noastre politice merg chiar așa de departe în cât spun că nu vor recunoaște nici Constituția, nici legile votate de aceste Camere, ei vor pune în loc altele, nimicind și încuviințarea Regelui.

Nu e nimic mai frumos decât grija de legalitate pusă, firește, în concordanță cu interesele covârșitoare, ale ființei înscși și înaintării patriei. Dar această grijă, stricată cât de tare, să nu ascundă altceva: **setea de putere**. Fiind că, odată ce acest interes apare, n'au nici un preț pânzele cât de scumpe, cu a căror strălucire acoperă setea de a stăpâni.

Și, când te uiți bine, în dosul tuturor acestor vorbe mari, e tot lozinca veche, care ne-a nenorocit din neam în neam: "scoală-te să șed eu".

TINERET FĂRĂ ASTÂMPĂR.

UPĂ RĂZBOIU se părea că tineretul nostru nu mai are nici dorința, nici puțința de a-se mișca. Studenții nu se vedeau de cât unul câte unul la cursuri și la examene. Societățile lor, care odată avuseseră un mare rost, se îngrijiau doar de baluri după ultima și păcătoasa modă care ni-a venit din Apus. Și, de sigur, această liniște, pe care n'o străbătea nici o pornire de sentimente, nici o luptă de idei, nu era un semn bun pentru viitor. Cu un tineret molău o nație n'are nădejdi mari pentru a doua zi.

Iată însă că de-odată studenții se trezesc. Intră în războiu cu colegii lor evrei, pe cari-i socot prea mulți și prea îmbulzicioși (aici este și puținică dreptate...), iar mai ales prea Evrei, în privința națională (și aici este foarte multă dreptate). Nu se mulțămesc cu atâta: ard gazete, strică tipografii, țin întruniri. Și, pentru ca să înecunune această "activitate", la care s'au legat cu jurământ, înaintea preoților, ei se dau de partea câtor-va profesori, interesați să-i întrebuințeze pentru scopurile lor, și se ieau la trântă cu cea mai mare parte a învățătorilor celor adevărați, cari, cu munca și jertfa lor, i-au iubit, sfătuit și ajutat. Nici o lămurire, nici un îndemn din partea acestora nu izbutește să le deschidă ochii.

Se îndreaptă lucrurile spre potolire? **Pe alocuri pare că da.** Când însă **pretutindeni și în adevăr** va fi așa, **nu trebuie ca tinerii să se întoarcă iar la starea unor ascultători fără o judecată a lor, privind pasiv și unele îndrumări și altele.**

Să se înlătore zarva fără rost, dușmăniile cu vădiri grosolane, legăturile tainice care pot duce la mari greșeli, împotrivirea dârză la gândurile cele mai prielnice, dar să rămâie o viață, o viață vie, care să știe ce vrea, dar și **de ce** vrea și pe ce căi poate să lucreze.

Așa va spori puterea unui neam care în țara lui însăși are să se păstreze **înnaintând.**

NU VĂ SPERIAȚI.

IN VEȘTI din țară care ar putea să sperie pe cine-va. În Parlamentul țerii, ales cum se știe, prin vădită și repetată silnicie, se petrec lucruri de acelea care nu sânt în obiceiurile noastre și care, nădăjduim, nu vor rămânea după zilele triste de azi.

Parlamentul, ori cum s'ar fi ales, nu este țara însăși. Țara, după o toamnă care a împiedecat sămănăturile, după o iarnă copleșită de zăpezi și în mijlocul grozavelor revărsări de ape, are alte griji de cât a ambițiilor care se frământă, a urilor care se ciocnesc, a dușmăniilor, cu vinovați de amândouă părțile, care sfășie neamul abia unit.

Țara aceasta a văzut multe. Poate nicăiri nu s'au petrecut pe sama unui popor câte s'au petrecut aici pe sama noastră. Urme de răni vor rămânea veșnic pe trupul nostru național. Dacă ar fi numai durerile din ultimii ani, și încă ar fi umplut paharul. Ce-i sânt celor cari au stat pe alocuri sute de ani supt dușmanii străini, celor cari au îndurat ultimele grosolării nemțești, încercările de războiu civil ce se fac astăzi?

Nu vă speriați! Țara e sănătoasă, și ajunge.

“COLABORAȚIA LATINĂ”.

DELA RĂZBOIU încoace Germanii și tovarășii lor, cari și-au bătut joc atâta vreme de Țara Românească, ne-au prins dragi.

Ne seriu, caută a ne vorbi, poftesc studenții noștri la școlile lor, trimit cărțile lor cele mai nouă, ne îmbie de-a dreptul ori prin mijlocitori mărfurile lor, bune și rele.

Unii cumpără, **mulți** cumpără. Dar sunt și de aceia pe cari această dragoste nouă după atâta ură îi îngrijorează — și o răsping.

O răsping fiind-că vânzarea înseamnă câștig, iar prin câștigul ce capătă în lume un neam, o țară se întărește.

De aceia ne-am strâns cei cari gândim așa pentru a-ne întovărăși în vederea unei colaborații **cu popoarele latine singure.**

Noi și ei suntem legați prin nevoia de-a apăra roadele războiului. Cu Francezii, cu Italienii, cu Belgienii trebuie să ne găsim alături. Alături în pace, precum am fost alături în războiu.

Și legăturile economice și culturale sunt cele mai tari.

Pe temeiul lor am făcut și vom întări “colaborația latină”.

TURBURĂRI.

VI SE VORBEȘTE prin ziarele care ajung la D-voastră nu numai de tulburările ce ar fi în țară, ci de mișcări revoluționare, de fuga din București a Regelui, de adăpostirea la una din fiicele ei a Reginei.

Nu credeți nimic din aceste vești, împrăștiate cu socoteală de partid care poate să fie bună, dar cu un patriotism care de sigur că nu e îndestulător, de către doritorii de putere, ori dacă au drept și pricepere, ori dacă nu le au—căci nu de aceasta e vorba aici.

Tulburări sunt. Une-ori pare că n'ar fi de cât tulburări. Dar nu de acelea care să puie în primejdie țara și să amenințe pe stăpânitorul ei.

Ceia ce e mai rău de cât tulburările **din afară** e însă altceva: tulburarea **din lăuntru**, de care suferă țara noastră.

După războiu s'au schimbat sufletele: s'au făcut aspre și rele. Cer bani, cer măguliri de mândrie, cer stăpânire. Unul nu se lasă înaintea altuia, unul nu se dă în lături înaintea celui mai vechiu și și mai destoinic de cât dânsul.

Asta e suferința cea mare.

Când ea nu va fi, nici tulburările cele din afară nu se vor mai întâlni. Căci **sufletul omenesc învrăjbește și tot sufletul omenesc poate să împace.**

CREȘTERE PROASTĂ.

SE ZVONEȘTE prin ziarele lumii că s'a pornit la noi războiul împotriva Evreilor. Și cine poate adăugi, în dauna noastră, la această veste, o și face. Căci de dragoste multă nici nu ne-am învrednicit, nici nu ne învrednicim în țerile străine.

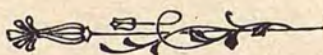
E adevărat că mai mulți Evrei au fost batjocuriți pe stradă și amenințați. Au fost câte-va bătăi. S'au luat măsuri contra tulburărilor, și se făgăduiește că se vor mai lua. Să credem.

Să credem, pentru că **așa nu e bine**. Un popor are dreptul să ție locul întâiu în casa lui. Dar **acel loc să și-l poată și acoperi**. Prin munca lui, prin priceperea lui, prin economia lui, și chiar **prin omenia lui**, care-i hotărăște un loc de cinste în judecata altor popoare. Cu bățul și cu lenea, cu destrăbălarea și cu ura unuia împotriva celuilalt nu se ajunge la nimic de cât la pierderea numelui celui bun. Dar, când auziți de prigoniri ca acestea, să nu faceți răspunzători pe oamenii în vrâstă cari știu și **ce fac și de ce fac**. Făptașii sunt mai mult copiii, tineri din școli, până la Universitate.

Își vor fi iubind țara și vor fi dorind cu inimă caldă binele neamului lor. Dar vezi, întrebuintează pentru aceasta **mijloacele unei creșteri proaste**.

Și aceasta e o urmare a războiului, când omul, între atâtea griji și nenorociri, a crescut ca buruiana. Și iață urmările.

Puterea trebuie să le împiedece azi, dar **școala trebuie să le facă mâne cu neputință**.

NU SUNTEM AȘA DE RĂI.

ACĂ AR lua cineva numai ziarele noastre, de al căror cuprins se sperie omul, ar crede că în România nu sunt de cât fiare sălbatice gata să se sfășie, că n'a încăput în alt neam atâta ură câtă desparte aci, pe partide, pe oameni chiar în acest nenorocit neam al nostru. Tot scrisul zilnic se țese numai din bănuieli, din învinuiri, din ocări și din osânde.

Aici, la Paris, cu ochii la munca spornică a unui mare popor **orându**it, mă doare inima când străbat cu ochii cuprinsul pachetului de hârtie tipărită care-mi vine din țară. Dar gândul se chibzuește pe urmă și întreabă: **Suntem noi oare așa de răi?** Adecă nu așa precum ne zugrăvesc protivnicii, dar în pornirea chiar a unora contra celorlalți este atâta răutate câtă se pare?

Eu cred că nu, și mă mângăiu cu aceasta. Afurisit lucru e și scrisul. El nu-ți poate da gândul de cât cu multă greutate. Numai cine se pricepe și a făcut multe încercări poate s'o facă. Altfel, nedepins a-ți cântări cuvântul, iei pe cel mai tare, așa cum un cumpărător fără înțelegere, iea dintr'o prăvălie ce-i bate la ochi mai mult. Și iată că din nedestoinicia scrisului se pornește patima urii.

Pe cei cari se împrășcă astfel îi cunosc. De și iscălesc toate păcătoșaniile unii pe sama celorlalți, ei se întâlnesc în lume și stau de vorbă. Dacă ar crede tot ce pun pe hârtie, n'ar face-o.

Așa fiind oare nu e mai bine să ai pe dracul pe buze ca noi de cât, ca alții, meșteri în a se ascunde, să-l ai numai în fundul inimii?

LOCURI NEACOPERITE.

M AUZIT adese ori Români din America judecând cu asprime starea de lucruri din toată România Mare după războiu și încheind criticile lor, pe care mă grăbesc, de și cu durere, să le recunosc ca îndreptățite, cu hotărârea nestrămutată de a rămânea acolo, în țara unde omul își află locul și, dacă-l ocupă cu cinste, are și tot folosul de pe urma îndeletnicirilor sale, trăind apoi și ca om liber între oamenii liberi.

Totdeauna li-am răspuns însă cu ceia ce voiu însemna și aici, la ceasul când de acasă vin știrile cele mai urâte, de înțetită dușmănie, cu care oamenii își pierd un timp pe care l-ar putea întrebuința altfel.

Da, lucrurile noastre nu pot mulțâmi. Nu ne pot mulțâmi în rândul întâiu pe noi.

Dar pentru a le îndrepta—căci n'avem două țeri de pierdut și două neamuri de îngropat—**nimeni nu va alerga dacă vom lipsi noi înșine.**

În ajutorul colibeii strămoșești, plină de întunerec și năpădită de toate jigăniile, spurcată de toate târătoarele ce au pătruns într'ânsa, înăbușită de toate miasele grele ale păcatelor, să vie cei mai buni dintre noi!

Și cei mai buni sunt acei cari, pe lângă bunătatea lor din naștere, neapărată, **au văzut cum trăiește bine alt neam în altă țară.**

Aceia sunteți însă D-voastră.

Acasă sunt locuri neacoperite. Ale celor cari, în străinătatea unde se află, nu trebuie să uite că datoria lor e de a le acoperi, și cât mai iute.

CE CREDE STRĂINĂTATEA DESPRE NOI

DE CÂND mă aflu în străinătate, îmi pot da sama de ce crede lumea din afară despre noi.

Nu toți știu că suntem un neam de atâtea milioane, că nu ne lipsește nici una din însușirile prin care se pot ridica oamenii și pot ajunge fericiți, că avem o țară mare, binecuvântată cu toate darurile lui Dumnezeu, că, de și la loc greu, dela noi se deschid drumuri de negoț în toate părțile lumii.

Nu le știu acestea și fiind că e greu de călătorit până la noi, dar și pentru altceva.

Ori care Stat nou sau Stat mărit își dă osteneala să se afle pretutindeni ce stăpânește, ce înseamnă, și ce poate. Ce nu se face pentru aceasta? Cărți, reviste, gazete, cuvântări în toate locurile și la toate prilejurile. Apoi agenți de comerț, consulat unde se muncеște toată ziua, călătorii, expoziții sta-tornice și expoziții ambulante, care se poartă din loc în loc. Câți oameni au, îi scot la luptă pentru binele comun. Și când e vorba de această propagandă isteată, harnică, folositoare, nu se mai scoate banul.

La noi banul care se cântărește mai mult e acela care se capătă pentru a se da lupta cu dușmanii noștri în străinătate, și puțini din cei cari pot fi folositori sunt puși în poziție să ajute.

În schimb, când politicianii se bat între dânșii pentru putere, ei întind mâna spre pâră către străinătate, care păstrează, cum e firesc, în mintea ei socotită ori ce vorbă rea pe care o spunem noi despre noi. Așa se făcea odată la Țarigrad, cu rogojina aprinsă în cap, așa se face acuma în presa din toate colțurile lumii, a cărei părere despre noi înseamnă ceva.

Și astfel, după câțiva răi și neastâmpărați, ne crede cineva un neam fără destoinicia de a scoate din țara aceasta minunată tot ce ar putea să deie, și un Stat gata de cădere la cea dintâiu izbutire vrăjmașă.

Câți putem ajuta, să ajutăm! Căci ori ce țară se ține pe lume, nu numai cu ce este, ci și cu faima pe care-o are.

Și noi suntem vrednici de o faimă mai bună de cât cea de astăzi!

RECUNOȘTINȚA POLITICĂ.

ADESE ori am auzit în viața mea publică și am cetit în studiile mele aceste cuvinte: Să ne facem fie care interesul; încolo, e vreme pierdută. Cine se poate încrede în recunoștința poporului!

Și ajunseseam a crede și noi că așa este. Mi se pare chiar că, fără a lăuda egoismul național, am primit, cu tristeță, convingerea că el și numai el călăuzește lumea.

Din ce în ce mai mult, după uriașele zguduirii ale războiului celui mare, am putut însă să-mi schimb părerea.

Iată un exemplu.

Sunt la Praga în momentul când poporul cehoslovac face o întâmpinare fără păreche, cum nici un Suveran de pe lume n'ar putea s'o aibă, mareșalului Foch, câștigătorul biruinței pentru toți luptătorii în numele Dreptului. El vine din Polonia, unde a fost încunjurat de aclamațiile unui întreg popor, și găsește aici un întreg popor în picioare pentru a-l aclama.

Guvernul a făcut tot ce se poate face pentru ca primirea să fie măreață. Dar, alături, e pornirea călduroasă a mulțimilor. Afară de niscaiva comuniști toată lumea s'a pus în mișcare pentru a serbători pe eroul francez. Luptând el a înțeles a servi patria lui. Dar binele s'a răsfânt asupra atâtor altor țeri. Și ele nu uită. La cel dintâiu prilej iubirea lor pornește, furtunoasă.

Diplomația poate uita: ea are une ori datoria să uite. Dar sufletele națiunilor sunt bune păstrătoare ale serviciilor care li s'au adus, oricare ar fi fost mobilul de unde au plecat.

ȚARĂ AȘEZATĂ.

INVITAȚIE a Universității din Praga m'a adus în țara prietenă care e Republica cehoslovacă. Și cred că e bine să spun Românilor din America înfățișarea de astăzi a acestei frumoase țeri desrobite.

După trei veacuri de apăsare grea, această lume harnică s'a trezit la o nouă viață. Cu câtă bătaie de inimă au așteptat ceasul libertății! Câtă teamă răsăria în sufletele lor la fie care biruință a Germanilor sprijinitori ai tiraniei austriace!! Sunt lucruri pe care, după nădejdlile și suferințele noastre, le știm așa de bine și noi!

Dar, a doua zi după fericitul ceas al izbăvirii, nimeni nu s'a culcat pe moalea perină a neatârării. Din câteva cete de gimnastici, **socolii**, s'a făcut o oaste; dintr'un număr, nu prea mare, de tineri inimoși s'a alcătuit o administrație, o diplomație; școala de toate treptele a fost luată din cătușele germanismului de împrumut și de impunere. O viață economică nouă s'a format de pe o zi pe alta.

Și aici sunt multe, prea multe partide. Și aici ele nu se luptă totdeauna cu armele cele mai bune. Și aici vor fi suflete rele și suflete slabe. Dar ceia ce se desface din tot ce vezi e liniștitor: aceasta e o **țară așezată**.

Să începem și noi prin aceasta, că apoi celelalte vin dela sine!

PRIETENII ADEVĂRATE.

IN CELE câteva zile de când mă aflu în Praga am putut să descoper atâta iubire nefățărită pentru noi, atâtea prietenii adevărate mi-au răsărit înnainte, am văzut pe ai noștri de aici, — între cari doamne măritate în această nație — așa de mult încunjurați de simpatie pentru originea lor românească, în cât, uitând năcazurile de unde am venit și unde mă voiu întoarce, cu dorința să le alin, mi s'a înnălțat sufletul.

Da, în Cehoslovacia, suntem iubiți. Iubiți pentru treutul nostru de luptă comună contra apăsării, pentru greutatea biruinții căpătate, pentru primejdia ce apasă și azi asupra capetelor noastre fiind că ni-am reluat dreptul. Și poate că suntem iubiți și pentru că suntem un neam bun și dulce în vorba noastră.

Dar asemenea iubiri impun și datorii.

Tocmai pentru că o frumoasă icoană a noastră se găsește în inimi prietene trebuie să ne ferim de a o strica prin faptele noastre.

A fi cum trebuie, de sigur, e întâiu o datorie către noi înșine. N'am prea îndeplinit-o. Dar, când o îndreptare ni se cere prin toată această caldă iubire către noi, am fi din cale afară de nesimțitori dacă n'am încerca să merităm sentimente, în care este atâta încredere în viitorul nostru.

NU E CHIAR AȘA DE RĂU.

AM AVUT o jumătate de ceas la mine pe unul din oamenii D-voastră. Un Român din părțile acum adăugite: om chibzuit, cu gând temeinic și vorbă puțină.

Am discutat multe lucruri din cele care se întâmpină astăzi. Unele erau mai urâte, altele mai frumoase, ca ori ce adunare de oameni, fie care cum l-a făcut Dumnezeu și cum l-au crescut părinții. Dar, la urmă, fără să-l fi îndemnat eu, prietenul american, stând pe gânduri o clipă, a spus: mai la urmă aici nu e chiar așa de rău.... Ai noștri din America se potrivesc la tot ce li se spune și mai sporesc ceva dela dâșii....

Așa este.

Nu lipsese aici oamenii curați și oamenii de ispravă. Și nu numai la popor, ci și la cei cari conduc dint'un partid ori din altul. Numai cât pe dâșii nu-i vezi nici în stradă, nici la petreceri, și, când fac o serie de lucruri bune, nu se vorbește de dâșele cât de un singur lucru rău pe care l-ar fi făcut ceilalți.

Ori ce om are dreptul să judece pe alți oameni. Dar numai după ce a văzut el. Iar, până atunci, e bine să nu dea crezare urii care înnegrește adevărul.

ÎMPREJURĂRILE BULGĂREȘTI.

BULGARII au prins iar să se sfășie între dânșii. Pe Stamboulinski tiranul cel temut de ieri, vreau să-l nimicescă dușmanii politici cari și cu ajutorul regelui Boris, s'au organizat multă vreme pe ascuns și, înșelând supravegherea strașnicului om neadormit, de care tremurau toți, i-au smuls — încă nu știu dacă definitiv — puterea din mână. Deocamdată sânge bulgăresc curge, vărsat de mână bulgărească.

Unii din gazetarii noștri cred că e pentru noi în aceasta o învățătură: și la noi ar fi tiranie — și nu zic că n'o fi așa puțintică — și deci și noi ar trebui să facem așa.

Eu cred că este altă învățătură, și iată care.

Să nu înrăim urmările apăsării prin urmările, și mai grozave, ale revoluției.

Pentru că sunt și alte mijloace de îndreptare. Cel mai bun guvern se face rău între oameni răi și cel mai rău încă se îmbunătățește între oameni buni. E ca apa curată care se tulbură prin pământul necurat și care se filtrează prin nisipul fără stricăciune.

Să ne gândim la tot răul care este în alții, dar înnainte de toate răul din noi să-l fi nimicit!

Nu țara ta e munca ta, ci munca ta oriunde, a țerii tale trebuie să fie.

ONOAREA SOLDATULUI.

U CEA mai mare cinste a fost așezat în Parcul Carol din București trupul sfârtecat al unuia dintre sutele de mii de ostași cari, fără fală pentru dâșii, și-au închinat viața pentru mântuirea de dușmani a țerii și pentru aducerea la libertate a neamului întreg.

Prin lumea dela noi, bătută de atâtea furtuni și mâncată de atâtea nevoi, tot mai grele, a trecut un fiqr de evlavie pentru mucenicul cel fără nume.

A fost frumoasă pompa care s'a desfășurat, luând parte la dânsa Regele, Regina, prinții și cei din fruntea Statului. A fost înălțătoare trecerea oștilor și fluturarea steagurilor. Așa s'a făcut pretutindeni, așa se cuvenia să se facă, și așa s'a făcut deci și la noi.

Dar lucrul cel mai mare e altul.

Atâta ne-am despărțit între noi, atâta ne-am îndușmănit și atâta ne-am urât, atâta rău ni-am făcut unii altora după războiu, de-am ajuns a crede că nu suntem din aceeași nație, ci că puteri oarbe, neștiute ne-au trimis aici, ca pe un pământ oare care, ca să-l îngrășăm cu sângele ce ni l-am vărsat între noi.

Și iată că, văzând că **unul singur** poate înfățișa ceia ce am făcut noi mai înalt și mai nobil de atâtea zeci de ani, am înțeles din nou, am simțit adânc că **ne ținem de un singur neam.**

Dacă n'ai luat cu tine, plecând, țara ta, nici pe tine nu te-ai luat.

CTITORI NOI.

ISERICILE se dărâmă, cucuvaile plâng în turnurile pe jumătate căzute ale mănăstirilor, școala se oploșește unde poate, iar în spitalele, ale căror moșii s'au împărțit la țerani, bolnavii sufăr de foame și de frig.

Ctitorii de pe vremuri largi dăruitori din averile moștenite ori câștigate, au înălțat ziduri și au asigurat venituri. Pe unele vremea le roade, pe altele le cere nevoia.

Și nimeni dintre ai noștri, îmbogățiți de o clipă, storeători ai Statului și înșelători ai săracilor, nu se ridică pentru a păstra măcar ce este, necum să mai adauge binefaceri noi la cele vechi.

Ba mă înșel. Iată, în țara unde mucezesec în bogăția și huzurul lor poate o mie de oameni foarte avuți și atâția cari au totuși peste trebuințele lor, un bancher evreu, care s'a cerut îngropat în alt pământ, la Viena, și care și-a păstrat străine amândouă numele, Jacques Elias, dă șase sute de milioane pentru însănătoșarea trupului și luminarea minții ori cărui locuitor al acestei țeri.

Nu s'a înroșit nici un obraz de palma strașnică pe care din mormântul lui a tras nobleței și bogăției românești acest străin?

Și, ori unde e ban mult și lipsese moștenitorii de aproape, nu s'a mișcat în suflet pornirea bună care e fiica muștrărilor? Îi întreb pe toți cei cari de mult au uitat a da.

Culege bani din țerile mai fericite, dar mai ales culege taina fericirii lor.

PORTUL ROMÂNESC ÎN AMERICA.

M AFLAT cu o deosebită mulțămire de drumul ce-l face prin America D-na Bocu, căutând a face cunoscut din oraș în oraș acea mare ispravă de frumseță care e pentru neamul nostru portul poporului.

E o faptă de folos, care se putea face de mult și acuma, când se vede ce ușor se poate face și ce roade aduce, ar trebui repetată cât de des.

Ba mai mult de cât atâta. Dacă totuși e greu să vie cineva cu lada de mândrețe peste apa cea mare, ușor ar fi ca, acolo în America, să se facă de societățile românești un mare atelier pentru fabricația acestor ii, acestor fote, acestor marame și năfrâmi.

Ar fi bine pentru că, la petreceri, s'ar dovedi astfel ce simț ales pentru cele frumoase are, din naștere, poporul nostru. Dar și pentru altceva. Pentru amintirea vie a țării de naștere pe care ar hrăni-o acest minunat și gingaș vestmânt. Și apoi și pentru câștigul ce s'ar aduce școlii, bisericii, casei de ajutor prin vânzarea fabricatelor în stil românesc.

Va zice câte unul: cu aceasta nu speriem noi pe nimeni în țara tuturor minunilor. De speriat, nu poate fi vorba, dar de prețuirea celorlalți locuitori ai acestei nemărginite țări, de sigur. Și iată de ce. În vremea noastră de mașini ascultătoare, în ori ce loc se poate face, cu aceiași mașină, după același lucru. Dar trebuie să fii un popor deștept și priceput ca să faci cu mâna și fără model ceea ce n'a făcut nimeni până la Dumneata.

Și de sute de ani, poporul românesc dela sate aceasta o face.

AJUTOR STRĂIN.

MINISTRUL de finanțe al României s'a dus în apusul Europei ca să îndemne pe capitaliștii de acolo să-și puie banul, munca și mintea în această țară a tuturor binecuvântărilor, dar și a tuturor zăbăvilor, care e România.

Că o fi fost ori n'o fi fost totdeauna de această părere dl Vintilă Brătianu, aceasta n'o voiu discuta aici. Dar călătoria D-sale mă îndeamnă să spun câte-va cuvinte asupra chestiei înseși pentru care a fost întreprinsă.

Da, avem nevoie de ajutor străin, de ajutor **adevărat**, de ajutor **cinstit**, de ajutor **frățesc**, ca între **oameni**. Cu asemenea ajutor, am folosi noi, cei ajutați, ar folosi ei cari ne-ar ajuta, toată lumea ar folosi. Americanii ar găsi de sigur aici atâția oameni buni cu cari s'ar putea înțelege ca să facă atâtea lucruri de folos.

Dar este și alt ajutor străin, care n'aduce de fapt nimic, care nu se poartă cinstit cu cei de casă, și care nu-i privește ca pe niște ființi omenеști, care au nevoile lor, dar care au și **mândria** lor fiind că au **dreptul** lor.

Am pățit-o prea adesea cu asemenea oameni și de aceea ne ferim oare cum și de alții până ajungem a-i cunoaște.

Nu este România ura străinului cum s'a crezut. Aceasta e un lucru pe care trebuie să-l spuneți des și să-l spuneți tare, acolo, în America.

CĂLĂTORIA D-LUI VINTILĂ BRĂTIANU

MINISTRUL de finanțe al României călătorește în în Apus, când seriu aceste rânduri.

Scopul călătoriei sale e să e să se înțeleagă cu împrumutătorii franceși și italieni ai Statului român și ai negustorilor noștri. Dar el vrea și nădăjduiește ceva mai mult, mai mult chiar decât un împrumut: anume să îndrepte către bogățiile României unite pe care n'avem nici banii nici, adesea, toată priceperea pentru a le exploata, capitalurile în căutare de teren ale Europei apusene.

Partidul liberal, care e acum la putere, a avut ambiția, frumoasă în motivele ei, de a drege țara cu ce are ea, ca bani și oameni. **Dar nu e vorba numai de a drege, ci și de a duce înainte.** Și s'a văzut că nici pentru refacere n'ajung mijloacele noastre, mai ales că mai tot ce s'ar putea găsi, ori se ascunde, în nădejdea unor vremi mai bune, ori se întrebuințează la speculă.

Atunci și acest partid se gândește la ajutorul străinilor prieteni.

E păcat că America nu e între aceia cărora li se poate vorbi. E acolo tot ce ni-ar trebui nouă, și nu putem să ne credem amenințați de cine știe ce planuri politice americane.

Dar acolo dăinuiește părerea că Europa are ceva de ispășit și trebuie lăsată a suferi de pe urma greșelilor ei. Ea nu va muri pentru această părăsire, dar anume legături morale, care se puteau înoda, vor rămânea pierdute.

Și popoarele trăiesc și prin ce lasă în sufletele altora.

REGELE ROMÂNIEI ÎN POLONIA.

REGELE FERDINAND a făcut o călătorie în Polonia, întovărășit de Regina care știe să ajute așa de mult cu inteligența și grația ei opera grea a soțului său.

Au fost primiți la Varșovia de un președinte de Republică asupra căruia până acum în urmă soarta n'a revărsat toate darurile ei și de un președinte al consiliului de ministri, care cu toate că de mult, și pe vremea austriacă, apăra ca deputat interesele poporului său, a rămas, nu numai la înfățișare, dar și în gând și inimă, adevărata înfățișare a țeranului polon.

Altă dată, când se întâlneau căpeteniile de Stat, lumea se gândia cu îngrijorare în ce parte vor porni fulgerele războaielor. Și păcile pe care le întăriau prin întâlnirea lor nu erau decât consfințirea unei vechi apăsări.

Astăzi cât de mult s'au schimbat lucrurile! Un adevărat gând de pace, dar de pace sprijinită pe drept însuflețește pe biruitorii războiului, întemeietori și întregitori de țară. Și astfel zile ca acelea de la Varșovia nu înseamnă altceva decât că la orice încercare a tulburătorilor din Rusia care se zice socialistă, dar freamătă de vuietul armelor, atacul va găsi două oștiri alături, dar un singur gând de apărare.

De aceia doritorii de liniște au salutat cu bucurie această întâmplare.

MOARTEA PREȘ. AMERICEEI ȘI ROMÂNIA

E ȘI LEGĂTURILE noastre cu puternica Republică Americană nu sunt acelea ale unei înțelegeri politice, de și Statele Unite țin a sta de-o parte față de toate miseriile și suferințele acestei biete Europe eroice, care și-a stors vinele pentru dreptatea lumii, am simțit cu toții durere pentru încetarea din viață, în plină putere, a președintelui american Harding.

Orice om care s'a ridicat așa ca dânsul, prin talent și virtute merită iubire în viață, părere de rău la moarte. Mai e însă și alteeva.

În lumea cutreierată de patimi cumplite și gata de încăierări sângeroase trebuie să fim recunoscători oricui prin situația pe care și-a câștigat-o, prin locul ce umple în lume, e o cheazășie de pace. Și Harding era una. Gândul lui, puterea țerii lui o împunea.

Că el vedea în abținerea țerii lui un mijloc de a împăciui pe oamenii de la noi, ni-a părut rău. Dar ținta sa, aceia era frumoasă.

Dorim urmașului său ca, păstrând-o, să întrebuințeze celălalt mijloc: **al intervenției active pentru cine are dreptatea.**

ADUNAREA DE LA SINAIA.

A SINAIA, în orașul de reședință pentru vară a regelui României, s'au adunat cu ministrul de externe al regatului român aceia ai Cehoslovaciei și ai Iugoslaviei pentru a se chibzui asupra împrejurărilor nouă răsărite în preajma noastră.

N'a putut să fie vorba de porniri nouă din partea noastră a Românilor. Noi ni-am luat — și cu câtă trudă! — dreptul nostru la pământul jertfei și muncii noastre. Numai nebunii ar putea să dorească mai mult. Nu ne gândim măcar să întindem asupra altora ocrotirea noastră, să ne arătăm mai mari față de alții mai mici. Trăim cum putem pe locul unde nu ne-au adus vânturile lumii. Căutăm să ne învrednicim de norocul pe care l-am avut, — l-am avut pentru că l-am și plătit.

Tot așa judecă, neapărat, și aliații noștri. Legătura pe care o avem cu dânșii nici n'are alt scop.

Dar între vecinii noștri sânt atâția cari vreau să strice faptă îndeplinită, să așeze din nou sila de-asupra și nedreptatea în scaun. Ei cred, cum zicea odată un ministru italian, că apele se pot întoarce din nou către munte.

Zi de zi, ei se zbat. Și orice mișcare a lor trebuie să aducă una a noastră. **Nu pregătim revărsări de ape, dar întărim zăgazurile.**

Și strașnic va trebui să fie acela care va fi în stare să le rupă, după tot ce grămădim în dosul lor.

ÎNVINUIRI ȘI CLEVETIRI.

INTRE MULTE lucruri care se scriu despre țara noastră de către călători cari, pentru un scop sau altul, îi străbat meleagurile este și câte o parte de adevăr, dar o strivesc învinuirile neîntemeiate și clevetirile grosolane cu care se simt datori atâția dintre dânșii.

În orice loc sânt multe lucruri rele; dar și atâtea bune. Dacă ești om cu socoteală, cauți și pe unele și pe altele, pe urmă le pui la cântar și, când judeci despre un popor străin, pe care abia l-ai zărit în treacăt, spui că ți se pare că ai înțeles așa-și-așa, dar, dacă ai greșit, să nu ți se ia în nume de rău.

Dar ce să-și bată capul cu de-acestea colindătorii lumii! La ei, judecata e răpede, și dintr'o nimica ți se taie capul.

Se mai întâmplase așa cu un drumeț din speța asta. Se plângea de nu știu ce neajunsuri pentru care ne-ar fi trimis în focul Gheenii. Dar, cum îi pomeniam despre aceasta unui prieten care călătorește și el, am auzit de la dânsul ceia ce urmează:

— O fi așa, dar iată și eu mă întorc dintr'o călătorie. Undeva un vameș m'a oprit pentru că din greșeală nu se pusese viza pentru care plătisem. Voia să mă trimeată înapoi, la vre-o două zile de drum. Dar cu trei minute înaintea de plecarea trenului m'a luat de-o parte și mi-a cerut o sumă bunicică, pe care i-am și dat-o. Pe urmă am mers mai departe.

— Și unde era asta?

În chiar țara călătorului cu plângerea. Dar este o deosebire: eu am răbdat, am plătit, și nu m'am plâns. Poate că Românii vor fi vinovați și pentru asta.

O VIZITA AMERICANĂ.

DUPĂ NU ȘTIU ce îndemnuri ale ministrului român de Finanțe câțiva trimiși ai capitaliștilor americani se află în țară când scriu aceste rânduri.

E un lucru mai cuminte decât toate întrebările prin scris, toate tăieturile de prin gazete fără cinste și răspundere, toate scotocirile oamenilor cari au numai interes să ne coboare în ochii tuturor.

Așa cum e, cu câte lipsuri îndură, cu câte păcate duce, România câștigă să fie cunoscută. Și e o datorie să n'o osânțești până n'ai cercetat-o însuși.

Nu știu pe unde i-or fi ducând agenții ministrului. De sigur că pe la bogățiile noastre, care sânt mari și necăutate. Aceasta ea să înțeleagă acei capitaliști că banii puși într'o asemenea țară nu se pierd.

Ar fi păcat însă dacă nu li s'ar înfățișa și alteceva.

Aici nu sânt numai mine de aur, puțuri de petrol, zăcăminte de minerale, gaz methan, câmpii rodnice și nesfârșite păduri; **mai sânt și oameni.**

Pe acești oameni trebuie să-i cunoască visitorii. Și anume pe cei mulți și buni, cari n'au adesea nici nume, nici situație, dar țin pe umerii lor tot ce este între hotarele acestei țeri. Din singura lor vedere Americanii se vor putea încredința că, oricum să fie guvernul, **aceasta e o țară de muncă și, totodată, pe o vreme când atâtea nații nebunesc în fiecare zi, o țară de înțelepciune.**

Și mai bune garanții pentru o plasare de capital decât aceasta nu pot să fie.

CHESTIA RUHR ȘI ATITUDINEA ROMÂNIEI.

I SUPT NOUL ei președinte, d. Coolidge, Statele Unite ale Americii de Nord rămân hotărât protivnice oricărui amestec în afacerile Europei, care ar fi apucat un drum pe care Americanii nu'l pot urma. Principiul rămâne același: întâiu să se pocăiască acest biet Continent vechiu, care cu toate acestea are oarecare merit pentru cultura lumii întregi, și, pe urmă Continentul cel nou se va amesteca și-și va aduce ajutorul.

România, se știe, judecă altfel chestia așezării Franciei în Ținutul udat de râul Ruhr și cred că e bine ca frații din America să știe de ce facem noi așa.

Nimeni n'a poftit pe Germani la războiu. Aveau tot ce poate să aibă o nație, și nu le a ajuns. Marfa lor, cartea lor în-trau oriunde, și li s'a părut că tot ar mai trebui ceva. Li s'a năzărit că pot lua în stăpânire lumea.

Și au pornit la războiu. La ce războiu! Niciodată nu s'a batjocurit știința așa de mult ca să ajungă descoperirile și cele mai mari — mijloace neuzite de a nimici și a ucide. Bombe din aier, gazuri înnăbușitoare, toate au fost întrebuințate. Movilele milioanei de morți se ridică până la ceruri din voia Germaniei.

Învinsă fiind, a făgăduit să plătească. Dar tot ce poate iscodi mintea omenească s'a întrebuințat ca să scadă plata din care trebie să se puie la loc țeri întregi făcute una cu pământul. Atunci, ca orice creditor la nevoie, Franța și-a luat che-zășie. Atâta a voit în Ruhr, dar de ce a voit, se ține. Deie-i Germania **altă** chezășie, și Francezii ies din provincia ocupată.

El drept? De sigur că e drept. Dar cine a pățit și el aseme-nea lucruri ca Franța prădată le înțelege mai bine, și sprijină răsplata, chiar dacă n'ar avea însuși un folos din aceasta. Și, dacă America nu știe ce înseamnă să-ți vezi străinul stăpân în casă, **noi știm**.

De aceia, mai ales de aceia, noi stăm alături de Franța.

VEȘTI BUNE.

U POATE fi o mai bună mângâiere pentru cine a fost adus să-și părăsească țara, decât veștile că acasă lucrurile merg totuși bine, mai bine.

Dacă așa este în România — și voi arăta că așa este, — se cade ca Românii din America s'o știe cu atât mai mult cu cât din nou se începe războiul de minciuni, din toate părțile, împotriva unui popor al cărui păcat e numai că după sute și mii de ani în suferință și-a ajuns și el la dreptul lui. Se zice că vine Andrassy însuși ca să ne batjocurească peste ocean de-a dreptul cu vorba, neajungând vicleșugul scrisului.

Că se poartă bine sau rău cei de sus, aceasta are însemnătate de sigur. Dar nu în purtarea lor stă temeiul lucrului ci în ce fac ceilalți, milioanele de oameni muncitori.

În această privință însă se pot da veștile cele bune. Muncitorimea, care se ținea acum doi ani, numai de urlete pe stradă și desprețuia munca, s'a întors la dânsa. Pretutindeni o vezi trudindu-se și **agonisind**. Ar rămânea numai ca folosul să nu se piardă pe la cârciume de care e plină țara și tot se mai înmulțese, cu lege, sau fără lege.

Dar ce bucură mai mult e lucrul țeranului. Împroprietărit acuma, el s'a aruncat cu lăcomie asupra pământului pe care-l știe că e al lui. Cu toată toamna rea, care a împiedecat sămănatul grâului, tot cuprinsul României s'a umplut de roadă. Porumbul s'a întins și până în văile de supt munte, și a dat o recoltă deosebit de frumoasă.

Nu e însă numai atâta. Câștigul se întrebuintează bine. Oamenii mănâncă mai bine și se îmbracă mai seump decât noi, cărturarii și funcționarii. Iar casele lor se măresc și se înfrumusețează, după datinele cele vechi, de ți-e mai mare bucuria să le vezi.

, Trecem încă prin vremi grele, dar zori fericite încep a se zugrăvi pe cerul ursitelor noastre.

Și am vrut s'o știți.

AVEM OAMENI.

FOST LA NOI acuma în urmă un vechiu și bun prieten de la care am avut mult bine și care, de sigur, că ne iubește și acuma, Scoțianul Seton Watson. A fost, a cercetat și la plecare ni-a lăsat părerile lui despre starea în care se găsește astăzi țara noastră, stare decât eare, de sigur, s'ar putea și una mai bună.

Unele dintre aceste păreri pot să nu fie cu totul întemeiate. De și ne cunoaște bine și vorbește și limba noastră, iubitul oaspete are prieteni prin ochii căroră, firește, vede. Și prietenii au și ei năcazurile lor, iar, când le spun, uită măsura dincolo de care nu poți trece nici față de străinul cel mai cu priință față de tine și ai tăi.

Dar **un** lucru, în cele pe care le-a spus, e adevărat. Cu sfințenie adevărat. Și anume că **avem oameni și nu-i punem la lucru.**

Știu bine că fiecare partid întrebuițează oamenii lui. Nu-i poți cere să-și facă rău întrebuițând pe ai protivnicului. Dar, iată, este ceva care se uită. **Prietenii politici se întrebuițează într'o țară cu socoteală numai la trebile politice.**

Încolo vorba englezească e cea bună: "fiecare om la locul lui."

Dacă am face așa în câteva luni s'ar schimba toată fața României. Căci puterile sânt. Nu poți privi o clipă în jurul tău fără să le descoperi. Dar, dacă nu le întrebuițezi, trece vremea când ele pot fi de folos. Și, încă mai rău, sufletul omului dat de-o parte se înnăcrește. Acela care la lucru ar putea să fie de toată isprava ajunge să fie un cârtitor împotriva celor cari fac mai prost ceia ce el însuși era în stare a face mai bine. Și aceasta, cu încurajarea celor răi și cu descurajarea celor buni, strică întreg rostul moral al unei societăți, rost fără care ea nu poate trăi.

America n'a făcut așa și tot poporul ei uriaș se datorește faptului că înaintea muncii cinstite și talentului adevărat toate drumurile sânt deschise.

Dar, când se va face aceasta și la noi, vom uimi lumea.

CE POATE ROMÂNUL.

U ODATA ni s'a spus cu durere că Românii din America, întrebuițați în fabrici, îndeplinesc sarcinile cele mai grele și cele mai umilite, în care li se istovese puterile și li se cășunează boli strașnice și bătrânețe înnainte de vreme. Poate că numai de aceia prin acele locuri e nevoie și de Români.

Dar și aici la noi, prin părțile luate de la Unguri, e tot așa. Arăta cineva dăunăzi ce mucenicie sufăr Românii la Reșița, în România Mare, cum, lângă muncitorii străini puși la lucruri ușoare și curate ai noștri își frig ochii la focul cumplit și li se usucă vlaga trupului de arșită, cum cămașa lor arsă e numai zdrențe și, cum, cu preț mare, abia-i îngăduie cei de alt neam să-și odihnească oasele în cele mai ticăloase bordeie, pe scândurile goale.

Dar va zice cineva: ce vreți dacă Românu' e vrednic numai de astfel de treabă de Negri din vremea robiei. Dacă el nu se ridică mai sus în ramurile muncii....

Și nu e așa.

Mă întorc de la Baia-de-Aramă, și în marginea târgului iată ce am văzut.

Un meșter de-ai noștri, cari nu învățase niciodată mecnica, punea în mișcare cu puterea unei roți făcute de dânsul fără lagăre un întreg atelier unde practica nu mai puțin de douăsprezece meserii cu un singur ajutor. Și mai cunosc, la Bogdănești în Suceava, și aiurea alții cari-i seamănă.

Am putea face și altceva decât ce facem, cu nimicirea noastră. Și cred că n'ar fi rău dacă orice emigrant ar trebui să treacă întâiu printr'o pregătire industrială acasă și pentru cei cari n'o au, acolo li s'ar întemeia o școală care să-i ajute a se ridica mai sus în scara muncii.

Căci, dacă putem mai mult, e păcat să rămânem unde sântem.

ROMÂNI AMERICANI ȘI ALTFEL DE “ROMÂNI” DIN AMERICA.

IN AMERICA, pe lângă Români țerani ori meșteșugari pe cari nevoile vieții lor i-au strămutat în acele locuri îndepărtate, unde atâția au rămas statornic, se mai află mii de oameni cari au plecat din România, fără să fie Români de sânge, cari n’au apucat vremea încetățenirii în massă a Evreilor născuți aici în țară și prin orașele unde s’au mutat **ne vorbesc de rău.**

Rău fac.

Se poate întâmpla ca vorba lor să se prindă la oameni cari nu-i știu pe ei ce sunt și nu ne știu nici pe noi. Se poate întâmpla să izbutească în clevetirile lor, să facă a se privi rău țara unde s’au născut. Dar totuși **rău fac.**

Întâiu, pentru că **nu e adevărat ce spun.** România e o țară bună! **Uneori și pentru ai ei cei vechi, tot deauna pentru cei noi, străinii.**

Al doilea, pentru că nu jignind un popor, poți să-i schimbi firea, ci mai mult arătându-i iubirea care face pe ori cine să se coboare înduioșat în conștiința lui.

Și al treilea pentru că, dacă un număr de Evrei s’au dus în America, de atâtea ori mai mulți au rămas. **Și trag ponosul cei de acasă,** cari pot să fie nevinovați.

Am crezut bine să dau această învățătură și această înștiințare.

O învățătură pe care ți-o dă unul de-ai tăi cântărește-o odată și de zece ori aceia pe care ți-o dă străinul.
www.dacoromanica.ro

FASCISM ROMÂNESC.

SUNT CÂTEVA zile de când guvernul românesc s'a simțit dator să cerceteze prin hârtiile câtor-va oameni neastâmpărați cari credeau că atâta ne mai rămâne: să facem din câți-va săraci cu duhul cari se cred însă tari în labă domnii și stăpânii Țerii Românești.

Prin străinătate s'a zvonit că fasciștii aceștia, antisemiți ori chiar și fără antisemitism de cel cu ciomagul, ar fi fost mulți și bine organizați, că ar avea între ei și ofițeri, ba chiar generali și că mai-mai să se întâmple buclucul.

Este o parte de adevăr, dar este și una de închipuire.

Adevărat este că multă lume zburdă la noi. Zburdă chiar dacă nu-i lipsește nimic. O samă de oameni au ajuns la păreri despre sine care sânt cu totul neîntemeiate. Cred că e destul să unelțești și să dai o lovitură ca să poți cârmui o țară și pe asemenea vremi. Și iată se apucă de planuri și sânt gata de comedii.

Dar nu e adevărat că i-ar lua în samă prea multă lume, orice nume și orice rost, orice titlu ar avea.

Poporul românesc e un popor cuminte. Nu poate fi cruțat pe vremea asta de nebunie, de a-și avea nebunii săi. **Dar nu se iea după dânșii.**

Și în aceasta stă asigurarea viitorului nostru.

Banul muncit nu trebuie să se coboare unde merge banul moștenirii și al hrăpirilor.

PRICINI DE TULBURARE ÎN ROMÂNIA.

I. ANTISEMITISMUL.

IN ȚARĂ s'au întâmplat acuma în urmă anume lucruri pe care jurnalele, bucuroase să aibă de răspândit vești strașnice, vi le vor fi adus la cunoștință, cu sau fără dușmănie față de noi, crescute cât li-a fost prin putință.

România ar sta adecă în cea mai mare primejdie pentru că, așa de pe o zi pe alta, s'au alcătuit două cete puternice de răsturnare, și anume "Liga Apărării Naționale" a antisemiților și "Fascia Națională română" a următorilor dlui Mussolini, om la locul lui în țara lui și în împrejurările de-acolo.

Să le cercetăm pe amândouă aceste întovărășiri.

În România veche, orașele Moldovei erau — și au rămas — pline de Evrei, veniți de ieri de alaltăieri și cari în mare parte vorbesc "idiș", adecă o nemțească stricată. Ei au negoțul și chiar meseriile, casele sânt mai mult ale lor. Adevărat este că multă dragoste nu ni-au arătat până acum. Iar de la războiu încoace s'au adaus sute de mii de Evrei din Basarabia, și din Bucovina și părțile ce-au fost ungurești alte câteva sute de mii cari n'au nicio legătură cu neamul nostru și, pe lângă aceasta, se simt domni ai acelor locuri. Fără să jignesc pe niciunul din Evreii cari ne înțeleg și ne iubesc, așa sânt lucrurile.

Ce-i de făcut? Evreul care vrea să rămâie între noi ca prieten trebuie să se schimbe, precum cred că se poate schimba. Contra acelu care rămânând înțelege a ni fi dușman ne vom apăra. Dar în marginile legilor și fără a ne atinge de dreptul lui.

Câțiva oameni de rea-credință, uniți cu alții cărora nu li lipsește nimica alt decât capul, cred însă că se poate îndrepta răul, alcătuiindu-se în cete de spart geamurile și capetele, făgăduind prostia că, ajungând neputința lor la Guvern, ei pun pe Evrei, buni și răi, în corăbii și-i trec în — Africa.

Între antisemiții Ligei nu e un singur om cu care să poți sta de vorbă, iar astfel de oameni **pot tulbura o clipă, dar nu și schimba.**

II. FASCIȘTII.

Italia stătea să se desfacă. Mișcarea comunistă, înțețită de Rușii Sovietelor, împiedeca lucrul în fabrici și ajunsese a face din țerani dușmanii oricărui proprietar. Zilnic se auzia de bătăi și de omoruri.

Atunci s'a ridicat un om, Mussolini, și cu o energie de fier a luat apărarea, prin silă împotriva silei, a țerii și a Statului. Se încercaseră toate leacurile fără folos; el a lucrat cu acela care sămăna cu boala. Dar nu fiindcă-i plăcea, ci tocmai pentru că voia ca asemenea lucruri să nu mai fie.

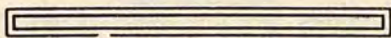
La noi câțiva oameni neunoscuți, mânați de o încredere oarbă într'înșii, de o patimă bolnavă de a ajunge sus și înșelați de credința că ei, neștiutori de nimic și fără nici o pregătire, vor face mai mult de cât toți oamenii politici pe cari vor să-i nimiciească împreună, s'au apucat, după închipuirea lor, să facă același lucru ca omul de stat italian.

Numai cât pentru aceasta **totul lipsește**.

Nici nu este aici un comunism amenințător. Nici nu stă lucrul în fabrici. Nici nu se frământă șatele. Nici nu s'a făcut apel la cei mai buni oameni ai acestei țeri. Nici nu se găsește între cei cari ar voi să ne îndrepte pe altă cale un om de inteligența, voința și patriotismul lui Mussolini.

Așa fiind, fasciștii se amestecă mai mult cu antisemiții, cari și ei n'au altă țintă de cât să ajungă prin silă la conducerea țerii. Și, pe când fasciștii italieni răspundeau prin violență la violență, imitatorii lor dela noi întrebuintează violența, fără să fi fost provocați la aceasta; pe când aceia n'au pentru dânsa ca atare nici o plăcere, aceștia își găsesc mulțămirea în amenințări, în lovituri și încercări de omor.

Adunați din ce are mai neserios lumea de după războiu și ei ca și antisemiții pot face rău țerii, dar nu să ajungă vredată a o stăpâni.

Cel mai bogat a e acela care întrece totdeauna cu ce are tot ce a dorit.

ȘCOALA NOASTRĂ.

ORBIND de școală de “misionare naționale și morale” pe care am întemeiat-o la Vălenii-de-Munte, în muncelele Prahovei, în marginea Teleajenului, am spus vorbind către cei din țară: “școala mea”. Pentru că în afară de conducere, la care mă voiu împărtași, ea înființează un fel al meu de a gândi cu privire la creșterea fetelor: acela de a le pune înaintea realităților, înaintea lucrurilor lumii pentru ca singure să tragă din ele învățătură și, apoi, a le deprinde cu gândul că nimeni nu are dreptul de a ști ceva pentru dânsul singur.

Vorbind către D-voastră însă, trebuie să spun: școala noastră. Căci fondul cel d'întâiu cu care s'a refăcut o frumoasă clădire boierească veche, fără a schimba nimic din farmecul ei, de care noi azi, cu mintea amestecată, nu mai suntem în stare, vine dela încordarea mușchilor D-voastră, dela răsufierea D-voastră ostenită, dela sudoarea care v'a curs pe frunte. Din ce-ați avut din ce n'ați avut, ați luat cu inimă largă pentru neamul D-voastră și mi-ați întins mie prinos curat aproape trei sute de mii de lei.

A mai adaus două sute de mii ministrul Muncii, și ministrul școlilor a dat întreținerea pentru cele zece — douăsprezece fete.

Școala este astăzi. Vor înțelege oamenii măcar cu vremea rostul ei. Vom trece peste greutatețile dela început. Ea va folosi **României morale**, care trebuie să se facă după ce **România materială**, cu atâtea jertfe grele, s'a făcut.

Atunci veți vedea mai bine de cât din cuvintele mele de mulțămire ce bună ispravă ați făcut.

SCHIMBĂRI FĂRĂ SCHIMBARE.

CEIA CE SE petrece la noi în marginile înguste ale partidelor care se războiesc pentru putere, — din nenorocire numai pentru putere — nu merită un interes deosebit din partea Românilor cari, din România veche și din Ținuturile care i s'au unit, au plecat peste mări și țeri ca să-și câștige traiul prin singura lor muncă și să-și întemeieze viitorul prin singura lor economie.

Totuși unele lămuriri vă pot fi de folos, dacă vin dintr'un izvor sigur și fără gândul de a vă trage de o parte sau de alta, gând care-mi este și care mi-a fost totdeauna străin.

Guvernul liberal a schimbat pe unii dintre miniștrii săi, buni — răi, nu eu o să v'o spun, și a pus în loc alții pe cari șeful partidului care cârmuiește i-a crezut înconjurați de mai mulți prieteni în Camere.

S'ar fi putut schimba toți și, mai mult decât atâta, alt partid ar fi putut să vină în locul acestuia, și tot nu s'ar fi înlăturat relele mari de care suferim. Zic și aceia că oricâte reforme, din cele mai bune, s'ar fi făcut, România încă n'ar ajunge ceia ce trebuie și ceia ce poate să fie.

Pentru a săvârși minunea cea mare, care e atât de ușoară, se cere un lucru. Era să zic: schimbarea sufletului ei, dar nici așa n'ar fi adevărat, ci altceva: **chemarea sufletului ei.**

Nația are un suflet care doarme: un suflet curat și bun, pe lângă care trece un Guvern după altul fără a-și da seama că în el sânt puterile care pot preface totul.

Acestui suflet **trebuie să i se vorbească însă tot prin suflet, printr'un suflet tot așa de curat și tot așa de bun.**

Atunci ar fi **schimbarea.** Până atunci sânt numai **schimbări**, dar fără schimbare.

UN ÎMPRUMUT.

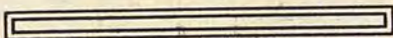
LEUL ROMÂNESC se urcă. Unii zic că din cauza marilor cumpărături de lei pe care le face Ministeriul de Finanțe. Se poate să fie și așa. Faptul rămâne însă. Când scriu eu, leul se urcă spre zece bani francezi. Dacă unora, cari făceau speculă cu căderea lui, le pare rău, sunt atâția cari se bucură. Și au dreptate și pentru țară, căci, ori ce s'ar zice, **vaza unei țeri se socotește, nu numai după valuta ei, de sigur, dar în mare parte după aceasta,** care e lucrul ce se vede de toată lumea, și fără nici o greutate.

E vorba și de un împrumut, și anume în Franța, de care financiar ne-am legat strâns **prea strâns** poate. Ni s'ar da cinci sute de milioane de franci, cu care mare ispravă n'am face, dar în cele din lăuntru ale noastre ne vom ajuta mult. Și ca garanție se îmbie de România partea statului asupra producției petrolului.

Așa sânt lucrurile, de multă vreme, că împrumut fără garanție nu se poate. Aceasta care se dă e mai bună decât altele. Dar, în legătură cu dânsa e și o altă chestie.

S'a muncit prea puțin în țară de la războiu încoace. Ni-ciun împrumut nu poate pune la loc ceia ce s'a pierdut. Ci numai muncă nouă în locul muncii care a întârziat. Strângând toate puterile, unindu-le, îndemnându-le, se poate ajunge la un capăt. Și acest capăt, adunarea mijloacelor ieșite din truda râvnitoare a tuturor, poate ușura și plata împrumutului pe care-l facem.

Exemplul Americii, unde munca face și reface, ar putea să ni fie de ajutor în avântul cel nou care neapărat ni se cere.

Cât de bun să fie străinul, o casă cu dânsul nu prea te poate cuprinde pe o viață întreagă.

CAMP ȘI MUNCA.

UPĂ UN vechiu drept al săteanului nostru, pentru isprava pe care a făcut-o în războiu, dar și în vederea interesului țerii, care covârșește ori ce, fie și dreptul cel mai sfânt și interesul cel mai îndreptățit, s'a împărțit între săteni cea mai mare parte din pământul țerii.

A trecut câtăva vreme de atunci, și azi toată lumea se plânge că nu merge așa, că agricultorul mic nu dă pentru exportul în străinătate ceia ce dădea agricultura mare, că țărinile rămân goale și banul țerii a ajuns mai pe nimic în străinătate.

O spun și de aceia, între cari mă număr, cari au fost pentru expropriere și a căror inimă n'a fost niciodată nesimțitoare la durerile săracilor acestui neam.

Și, spuind-o, cei cu priință pentru țară judecă așa, — fără a se gândi măcar că s'ar putea întoarce înapoi ceia ce odată s'a făcut sau că măcar ni-ar folosi să ajutăm a se ridica altă proprietate mare.

Omul are, din afară, câmpul; **din lăuntrul lui acuma trebuie să dea munca.**

Dar nu orice fel de muncă, așa numai pentru gospodăria lui, care de sigur are prețul ei, dar mai mare preț decât toate gospodăriile are gospodăria țerii înseși.

Ea este azi în seama țăranului. El nu trebuie să uite că, peste prețul pe care-l va plăti, îl apasă această **datorie patriotice și națională.**

Să-l ajute cine trebuie. Să-l ajute cu vite, cu unelte, cu credit. **Cine-l ajută pe dânsul, pe sine se ajută.** Dar voia de lucru în afară de interesul personal, aceia **o cerem de la dânsul.**

Numai atunci, câmp și muncă fiind împreună, ni vom face datoria față de noi și față de omenire.

CE AȘTEPTĂM DELA CEI ÎNTORȘI.

MULȚI ROMÂNI cari și-au făcut o stare în America rămân acolo. Legături care nu se mai pot desface îi țin acolo. Interese mai mari de cât dorul de-acasă 'i opresc pe loc. Atâția au și pricine de nemulțămire cu țara care-i fac să nu se gândească la drumul întorsului.

Dar sânt și de aceia cari, adunând economiile lor pornesc spre vatra de unde cândva au plecat. Mintea poate judeca între o țară și alta care e mai înaintată, mai dreaptă și mai bună, dar inima, ea știe numai pe aceia care ți-a fost și-ți este mai dragă.

Ce fac cei întorși? Adesea se apucă de speculă ca să crească repede agonisita de până atunci. Câte unul se bagă în industrie. Am văzut și pe "Americanul" care și-a durat o casă mare și face mai mult pe "boierul".

Nu e însă ceia ce așteptăm de la frații cari s'au împărtășit câtva timp de-o civilizație mai înaltă.

Iată în toamna asta de secetă stă câmpul din Muntenia mai mult gol. Porumbiști părăsite, fânețe tăiate, pășune de vite. Nu se poate ara? Cu vite slabe, nu. Dar cine le-a avut bune și a prins ceasul potrivit, a arat.

Acolo, în America, nu stă țarina fără îngrijire. Ea dă tot ce poate da. Ce grădini sânt ogoarele! Ce-ar fi dacă acei cari le-au văzut ar face și aici tot așa?

Întreb și eu: ar fi așa de greu și ar fi așa de rău?

ȘCOLILE MERG.

NU SE PUTEA lăuda România cea veche cu școlile ei. La țară erau puține. Cu toată truda unui ministru ca Haret, a câtor-va prefecți buni ca dd. Costescu și Săveanu, atâtea sate n'aveau casa învățaturii și bieții dascăli se băgau prin toate cocioabele prăpădind sănătatea lor și a copiilor. În anume din ele te înăbușai cum le călcai pragul.

La orașe localuri de școli secundare erau. Unele chiar foarte frumoase. Dar ce era frumos pe dinafară adesea era stricat înăuntru. Atâtea obiceiuri rele în cuprinsul acestor trainice ziduri.

Iar la Universități grija îndreptățită, ca Românii de sânge să rămâie stăpâni în țara care e a lor mai mult decât a ori cui altuia, se rătăcise pe căile bătăii cu cei de altă religie și de aici urmasse închiderea școlilor înalte și pierderea unui timp așa de scump.

Azi, vești mai bune se pot da de pe acest tărîm. Ministrul Anghelescu a cerut sătenilor să ajute școala făcută pentru copiii lor. Și, oamenii au pus mîna în pungă și au dat. Au dat din bielșug și acolo unde înaintea era înjghebarea păcătoasă pe care o scutura vîntul se înalță zdravenii păreți de cărămidă. Cu miile s'au făcut localuri în tot cuprinsul țerii.

La studenții cei noi am găsit dor de muncă și pricepere. Aceasta înseamnă că profesorii de liceu își dau osteneala și mai mult, au în suflétel lor avântul care singur poate înălța și alte suflete.

Iar, pînă acuma, în Universități n'au mai fost scandalurile de anul trecut.

Școlile merg: e unul din lucrurile cele mai îmbucurătoare ce vi se pot spune.

SĂ NE SPUNEM DURERILE?

AMENI cu o mare iubire de neam, dovedită prin atâtea fapte țesute în viața lor, oameni ale căror nume fac să tresalte inimile celor cari le cetesc, ajutători harnici în viața statului nostru, cred, când aici la noi li se face o nedreptate, când simt că țara suferă de pe urma acelei nedreptăți, că e bine să vi se aducă aceasta la cunoștința dvoastră, și anume fără nicio cruțare, spui lucrurile așa cum sânt.

Să mă iertați dacă socot că nu e bine.

Fiecare din noi avem sarcina de a ni ajuta neamul acolo unde sântem. Fiecare sântem soldați puși la postul nostru, cu arma sau cu unealta în mână. Unde ne aflăm, acolo e datoria noastră. Și această datorie e așa de mare, așa de grea, încât nu ni lasă vreme să ne tânguim. Și simțul de puterea noastră trebuie să fie atât de tare încât să nu ni treacă măcar gândul că trebuie să strigăm după ajutorul fratelui care la locul său are altceva de făcut decât să ne audă tânguindu-ne **pentru greșele care nu sânt ale lui, ci ale noastre sânt.**

Se dă o bătălie. E altceva viața decât o nesfârșită și veșnic primejdioasă bătălie? Nu știe fiecare soldat cum să se ferească mai bine și cum să ochească mai sigur. Gândul lui e să nu se piardă izbânda printr'însul. Comanda o are cine a fost pus pentru aceasta: alt glas nu trebuie să se audă. Strigă cei cari cad, și numai după ce s'a isprăvit toată lupta se aud îndelung și dureros tânguirile răniților cari nu se pot ridica.

Să-mi dați voie să nu fiu printre aceștia.

MUNCA A PORNIT.

OAMNA frumoasă, dar nesimțitoare la nevoile de hrană ale țerii, ne îngrijorase pe toți. Pământul cel mai bun din lumea întreagă stătea acoperit de rămășițele recoltei trecute sau năpădit de buruienile puștiului: oamenii băteau drumurile cu cărașia, plângându-se că plugul nu răsbate în țerna învârtoșată.

Ce să mai încerci sfaturi când neputința lucrului, mai ales pentru cei fără mijloace multe, stătea de față? Începusem a ne gândi, ca pe vremea lipsurilor războiului, la drămăluirea pâinii de toate zilele.

Dar ploile au venit. Întâiu au căzut în grâнарul Basarabiei, în văile ferite ale Moldovei. Apoi și-a avut partea șesul muntean.

Veștile vin de pretutindeni că sătenii au lucrat brazda lor. Se spune că în multe locuri sămănăturile s'au făcut. Numai în cele unde nu crește grâul se așteaptă primăvara cu lucrul pentru porumb.

Acuma, după un alt rînd de ploi, anul se mîntuie cu zăpadă groasă pe vreme caldă încă, fără teamă de îngheț. Cine a apucat să samene își are la adăpost de ger sămînța coborîtă în brazdă.

Să nădăjduim că greșelile făcute cu împrumărirea — și s'au dovedit prea multe — se vor îndrepta, că procesele, cu zecile de mii, care se îmbulzesc la Comisiile de apel, se vor isprăvi la vreme, că se va ști cine e stăpân pe ogor, și că un nou an va aduce alinare unor suferinți care dăinuiesc de prea multă vreme.

Pe maica ta dacă ai ajuns s'o lași singură să judece aspru după spusa pîrîșilor, chiar dacă ai avea și frați răi.

ROMÂNII ȘI SCHIMBAREA DIN GRECIA.

REGELE GRECIEI a fost poftit de șefii guvernului de ofițeri să plece dintr'o țară, care era puțintel și a lui, supt cuvânt că, fiind acolo, ar putea înrâuri asupra hotărârii Adunării Constituante dacă trebuie păstrată narhia ori proclamată republica.

Unele ziare străine au spus cu acest prilej că rău au făcut Românii luând partea lui Gheorghe al II-lea și stând împotriva unui popor care nu mai vrea să aibă rege și care a făcut mare lucru că nu l-a omorât sau izgonit fără alte forme ca pe atâția din înaintașii săi.

Adevărul e însă acesta.

Pe noi ne-a durut inima de soarta aspră, cu totul nemeritată, pe care a avut-o domnița noastră Elisabeta, pe care soarta a așezat-o pe tronul primejduit al Greciei. Cât privește pe Grecii înșii, ei au și de la noi toată voia să-și schimbe regii, și, la urmă și forma de guvern. Îi privește pe dânșii și ei între ei vor împărți ori paguba ori folosul hotărârii lor.

Atâta ni se mai pare nouă că și Monarhia și Republica au preț cât are și poporul care trăiește într'o formă ori în alta. Dacă banchierul Zaharov ori d. Venizelos ajung președinți de Republică, însușirile lor, ale lor rămân: nici nu se face Grecia mai bogată cu cel d'întăiu și nici cu cel de — al doilea — mai cuminte.

Cine va trăi, va vedea.

GRANIȚA BANATULUI.

S'A VORBIT mult, cu durere adevărată și, uneori, și cu ceva patimă prefăcută, de granița cea nouă a Banatului, tăiat în două bucăți prin voința marilor noștri prieteni din Apus și după cererea Sîrbilor, cari adevărat, aveau de apărat pe ai lor de acolo și o vechie orînduire bisericească și culturală.

Guvernul aducea o hotărnicie care cuprindea doar un schimb de sate, și nu unul din cele mai bune. Opoziția, în frunte cu "naționali" din Ardeal, i-au aruncat în față că prin acest act se consfințește un hotar, care lasă de-o parte atâta românmime, de-acum răzleață și supusă prigonirilor din partea unor stăpâni cari, făcând așa, nu înțeleg, înmăinte de toate, interesul lor, al Sîrbilor.

S'a căutat vina pentru această despărțire de pământ și de suflete, de pe urma căreia pătimim. Și n'a fost greu să se vadă că vina a fost a amânduror celor din Vechiul Regat: liberalii d-lui I. I. Brătianu și conservatorii lui Take Ionescu, cari și cu acest prilej s'au mâncat frățește, de nici dușmanii nu și-ar fi putut face mai mult rău, lor și țerii, care aceasta e cu totul nevinovată.

Lucrând ca fii ai aceluiași neam măcar în chestii așa de mari, ar fi putut ajunge la un hotar mult mai bun. Dar apucăturile vechi nu se dreg ușor.

Și mai mare ni e frica nu cumva ele să se ivească din nou și după această pățanie pe care o trage un popor întreg.

ADUNAREA DE LA BELGRAD.

DUPĂ ÎNVOIALA ce este între miniștrii cari înfățișează cele trei State din “Mica Înțelegere”, s’a ținut, data aceasta, la Belgrad adunarea lor.

În America nu se va fi vorbit de aceasta ori, cine știe!, cum s’a făcut de multe ori, se va fi crezut că acolo se pregătesc tainice planuri și mai ales din acelea pe care Americanii le privesc cu neliniște și supărare ca și cum printr’însele s’ar amenința pacea lumii, dorită de noi mai mult decât de oricari alții.

De fapt la Belgrad se vor fi dat mai mult sfaturi între prieteni uniți pentru un scop, pentru **unul singur: păstrarea tratatelor care ni asigură partea luată după drept de fiecare din noi de la răposata monarhie austro-ungară.**

Ce sfaturi am fi putut da noi, gata să primim, firește, și noi sfaturi și să le urmăm dacă sânt de folos, putem găci. Și iată care ar fi anume.

Să nu se mai încordeze relațiile dintre Iugoslavi și Italieni, fiindcă din partea noastră nu s’ar putea sprijini prin nimic pornirile contra Italiei. S’a făcut.

Să nu se grăbească prea mult, din partea Cehoslovacilor, relațiile cu acea Rusie a sovietelor pe care trebuie s’o cunoști bine ca să nu dai de pocinog tocmai a doua zi după prietenie.

Și, mai ales, să nu se uite în legăturile cu Franța sau cu oricine altul că în această tovărășie sântem și noi și că, orice ar socoti ceilalți, nu sântem aplecați a ne recunoaște cei din urmă.

Dacă s’a spus așa, bine s’a făcut. Dacă nu, la cel d’întăiu prilej, să se spuie!

PRIETENIE ȘI SCHIMB DE BANI.

LIUDATE mai sânt și lucrurile de pe lumea aceasta îndată ce se amestecă necruțătorul interes osebit al fiecăruia! A doua zi după frăția, după “unirea în cuget” și frăția de luptă a marelui războiu, acest blăstăm al omenirii iese în lumină deplină îndată ce e vorba de punga cuiva care nu e și punga celuilalt.

Se tot vorbește de învinșii războiului, dar în socoteala lor se uită a se trece și **cei învinși, tot mai învinși, prin sărăcire**, eroii cu cununa de lauri pe frunte și cu zdrențe pe trupul flămând.

Între aceia se știe că sântem noi. De când ne zbatem ca să ieșim din strînsoare, și nu izbutim! Cărăm aur de unde putem și cum putem, ne oprim de la scoaterea hârtiei, facem economii de ni scrișcă măseaua, lăsăm pe funcționari fără hrană, trenurile fără păcură; ne canonim ca 'n Iad. Și totuși banul nostru nu face nici cât al Bulgarilor ieșiți din două revoluții, nici cât al Grecilor la cari revoluțiile nu se mai numără, căci sînt pe drum să aibă câte una în fiecare zi...

Dar iată că Francesii stau s'o pată ca și noi. Țară bogată, țară muncitoare, țară econoamă, Franța dă dovadă de o liniște desăvârșită: Vinde mai mult decât cumpără, are în Vistierie aur cât să-și acopere hârțiile și sprijină cu jertfa ei militară pacea lumii. Iar, cât despre aceia, francul scade.

Cine face jocul acesta, proastă treabă face. Se va vedea mâne. Se va vedea în clipa când, la ridicarea din nou a primejdiilor înlăturate azi n'o să sară în tranșee bancherii, ci soldații. Și soldați n'are orice țară. Iar acelea, cari-i au n'o să-i trimeată în apărarea cui le-a adus la sapă de lemn.

Cu băutura te faci nebun pentru o clipă ca să uiți că ai putea fi cuminte totdeauna.

STRĂINII LA LUCRU ÎN ROMÂNIA.

Este de lucru în România.

O țară în care războiul a făcut atâta stricăciune. O țară în care sînt de făcut atâtea legături între ținuturile până acum răzlete și împărțite. O țară în care silinți uriașe trebuie cheltuite ca să ne ridicăm prin noi la locul care ni se cuvine după întinderea pământului și numărul locuitorilor.

Dar mulți Români lipsiau. Și mai mulți — încă mai rău — erau acolo, dar lipsiau de la datoria lor de muncă. Se deprinseseră din vremea războiului cu lenea, cu vagabondarea, cu samsarlîcul și speculații nesănătoase. Alții se băgau la funcții rău plătite și creșteau numărul celor cari se plîng că nu li ajung mijloacele, și pentru că nu știu să le caute.

Atunci străinii au găsit că așa, cu trenurile ei care merg rău, banul ei care a scăzut, cu bacșișul, cât este, România este o țară bună.

Și au venit... De unde n'au venit? De la Rușii muritori de foame, de la Nemții fără lucru acas, de la Ungurii strâmtorați la dânșii. S'a umplut țara de străini.

Așa de mulți au ajuns încât ieau pâinea din gura alor noștri, cari încep să se plîngă. Și astfel Guvernul a fost silit să iea măsuri ca meșteri de anume feluri să nu mai poată veni la noi să se așeze.

Era și vremea. Bucureștii nu mai samănă a oraș românesc și potopul coprinde și alte orașe.

Și acum față de străinii odată așezați trebuie să apărăm dreptul muncii românești, — dar aceia muncă să fie!

Și fii sigur că, dacă înțelepciunea e pe buzele tuturor e numai în mintea câtorva: pe aceia să-i ascuți.

LUPTA PENTRU PREȚUL BANULUI.

FRANȚA duce acuma un mare războiu plin de învățăminte. Ea își apără banul.

Pentru motive politice, ca s'o silească să aibă altă purtare față de Germani, buni la stricăciune, răi la despăgubire, anume bancheri și câți-va oameni politici întovărășiți cu dâșii fac tot ceia ce pot ca să aducă scăderea francului. Aruncă moneda franceză cu grămada pe piață și răspândește zvonurile cele mai rele cu privire la viitorul ei.

La cea d'intâiu veste o țară întreagă, simțind ce i-se pregătește, s'a mișcat. S'au luat măsurile cele mai strașnice. În mintea ori cui a intrat acest gând: că binele tuturorora atârnă dela prețul banului bătut de Statul francez.

Cu acest prilej unii dela noi, din România, s'au lăudat că și ei au făcut tot așa, și au adus înnainte echilibrarea bugetului care e așa de înșurubat în cât nu poate merge gospodăria țerii — ceia ce e și mai rău — și opreliștea pusă înmulțirii banului de hârtie.

O fi și așa. Dar la noi a lipsit un lucru, pe lângă simțul răpede al primejdiei ce ne amenința și pe care am lăsat-o să ne cuprindă.

A lipsit **înțelegerea între partide**, măcar între acelea care **puteau** să se înțeleagă. Și a lipsit, și din vina unora și din vina altora, **acea înțelegere între Guvern și popor** prin care singură se pot face bine și la timp lucrurile mari.

ROMÂNII ȘI AUSTRIA CEA NOUĂ.

M AVUT la București un oaspete neobișnuit. Ne-a cercetat Seipel, cancelarul Austriei celei nouă.

A fost primit cu prietenia noastră îndătinată. Dar și cu o căldură pe care n'o cheltuim cu oricine.. Acela sta pentru că acest preot modest și muncitor, **a făcut, se poate zice, o țară.**

Rare ori a primit cineva o sarcină mai grea decât a lui. Seipel a moștenit o capitală fără țară de potrivea ei și care zilnic se cufunda în sărăcie, iar sărăcia e mama desnădejzii, și desnădejdea a răscoalei. Nici cu tot ajutorul străinătății, câtă mai voia să ajute, nu credea cineva ca Austria să se mai poată ridica. Cu miile de coroane se socotia pâinea de toate zilele, când era.

Omul a făcut cu țara lui ce era obișnuit a face cu însăși gospodăria lui. A socotit, a chibzuit, s'a întins după măsura plăpomei lui. Și a dat celor de acasă încredere în puterile lor, celor din afară încredere în cuvântul lui.

Căci oriunde lucrul cel mare e acesta: **ce se înstăpânește în sufletul omului.** Bancherii și politicianii n'o știau: popa catolic o știa din scriptura lui.

Acuma umblă prin vecini și încheie legături. Fără ifosuri mărețe. Nu se dă drept ce nu e și nu înfățișează țara lui cum o vede oricine că nu poate fi. **Spune cu prietenie adevărul.**

În multe feluri s'a spus ce e politica. Sânt nații nenorocite că a noastră, care cred că e violenție și înșelare. Îzbânda cancelarului Seipel arată oricui că aceste două lucruri ajung: **adevărul în fond, prietenia în formă.**

E ROMÂNIA ȚARĂ SĂRACĂ

CINE TRĂIEȘTE și muncește în America, având prilejul să asemene dolarul, respectat de toată lumea ca împăratul banilor, cu bietul nostru leu jigărit, și năpărlit, fiindcă alții au tot dat în el și noi nu l-am știut apăra, poate ajunge la credința, umilitoare pentru el, că țara de unde a plecat și de care totuși îl leagă limba ca și sângele, amintirile ca și înrudirile și prietenii, e o țară săracă.

Străinii cari trec pe la noi și cari au totuși ochi ca să ne vadă toate neajunsurile, mari, și suferințele adevărate, nu sînt de aceeași părere. N'are decît să se uite cineva împrejur ca să vadă tot ce acopere acest pămînt binecuvîntat și ce poate ieși dintr'însul.

Dar atunci, de ce banul nostru n'are preț, de ce fiecare se plînge că viața e grea, de ce Statul n'are cu ce-și face datoria?

Pentru că adausul la bogăția unei țări care e munca omului lipsește prea mult.

Și cei din Vechiul Regat și cei din țările alipite nu au înaintea ochilor ca îndreptariu pe muncitorul bueros de truda lui, ce pe "ciocoiul", pe "baronul", pe "groful", pe "cinovnicul" trântor.

Pe aceia i-au văzut, după aceia se icau. Li se pare că așa trebuie să fie omul când îi e mai bine.

Dar de aici iese o datorie mare pentru frații din America. **Ei văd altceva:** munca încununată de bogăție. Fac și ei ca și ceilalți americani. Și dacă e așa, oare n'a venit vremea să alerge aici ca să învețe pe aceia cari **nu pot, fiindcă nu știu?**

CĂDEREA BANULUI FRANCEZ.

RANȚA prietenă e îngrijorată de căderea banului ei. S'a speriat întâiu, dar îndată și-a dat sama de cine-i dă lovitură și **de-ce**. Spun cu bucurie că America, nu pare să aibă un amestec în acest atac împotriva unei țeri care pentru cât a dat lumii și pentru cât a jertfit în ultimul războiu e vrednică de admirația și de iubirea tuturor. De sigur că bancherii din New York n'au aceleași păreri politice pe care le păstrează cu îndărătnicie patriotică d. Poincare, ministrul președinte al Francei. Dar ei nu se coboară la intrigile urâte, la pornirile pătimașe, de ură și de lăcomie pe care le arată bancherii altor țeri, mai apropiate.

Dacă lucrurile acestea le-ar face numai bancherii pe sama lor, încă s'ar putea înțelege. Sânt printre ei atâția oameni fără niciun Dumnezeu. Dar Statele înseși care nu iubesc pe Franceși s'au pus în slujba acestor jăfuitori ai muncii omenști.

Ele nu știu ce-și pregătesc lor înseși.

Cine crede că prin războiu s'au rupt toate legăturile dintre oamenii cari muncesc fiecare pe locul lor, se înșeală. Oricât de adânc s'ar fi tras hotarele după războiu și oricât sânge omenesc ar fi curs în ele, **sântem tot membrii aceleiași mari familii**. Cel puțin câți ne ținem de sfânta noastră rasă albă. Așa încât nu poți da într'unul fără să te simți de la o vreme tu însuși.

Cei ce și-au ales acum ca țintă, pentru a o sărăci, bogata Franță, nu-și dau samă că se primejduiește **încrederea oricui în orice ban**. Și, când se va ajunge acolo, făptașii nelegiurii își vor da samă ce nenorocire au adus **asupra lumii întregi**.

ROMÂNII ȘI AMINTIREA LUI WILSON.

A FLU că moartea marelui om al Americii care a fost președintele Wilson a dat prilej Germaniei să arăte că și dincolo de mormânt își urmărește dușmanii, cari, de altfel, nu s'au îmbulzit de sine, ci ea, Germania, și i-a căutat cu lumânarea. În Franța, unde eram, s'a aflat cu indignare că ambasadorul german de la Washington n'a vrut să ridice steagul de doliu și că a trebuit ca populația să se miște împotriva lui ca să-și înțeleagă datoria de om și de oaspete al unei țeri străine.

Nu știu ce semne de durere vor fi dat Românilor aflători în America. Dar, oricât ar fi uitat — dacă au uitat — cârmuitorii României să-și arăte recunoștința față de cel care s'a dus, în inimile poporului românesc a fost atâta simțire pentru moartea lui Wilson ca pentru pierderea unuia din cei mai buni oameni ai noștri.

Când am intrat în războiu, punând în joc tot ce aveam, tot ce ni-au lăsat veacuri de muncă și de suferință, ni s'au făcut făgăduieli mari și ni s'a pus în mână un tratat care le asigura. Dar noi știm că în cursul războiului nu odată a fost vorba ca pacea să se facă fără ca de dreptul nostru să fie măcar o vorbă. Nu ne supărăm pe nimeni, căci fiecare-și are nevoile lui la care se gândește mai întâiu, dar **știm**. Și, dacă America nu intra în luptă, Nemții câștigau războiul, iar, dacă ea n'ar fi hotărît, prin gura lui Wilson, că fiecare neam are drept la pământul lui, noi n'am avea țara cea mare și frumoasă în care trăim.

De aceia n'am fi noi neamul care iartă mai mult răul și ține minte mai mult binele, dacă nu ni-am fi luat îndatorirea de-a păstra numele lui Wilson între cele care sânt mai scumpe inimii noastre.

AVERILE STATULUI ȘI ÎNTOVĂRĂȘIREA CAPITALULUI PRIVAT.

BOGĂȚILE Statului român, care sânt uriașe, nu s'au învrednicit până acum de căutarea cuvenită. Cele care au fost exploatare n'au dat folosul ce se putea aștepta de la ele. Ba uneori chiar s'a ajuns la pagubă, ceia ce este neiertat.

Vina e a partidelor politice, care-și caută numai de lupta între ele, prin orice mijloace, și întrebuintează agenți electorali unde ar trebui oameni cu pricepere și cu priință sau nu plătesc în deajuns funcționarii cari, la rîndul lor, nu-și prea pierd firea cu împlinirea datoriei ce-i apasă. Nu-i adevărat că Statul **prin sine** e rău gospodar; el **ajunge** a fi rău, când nu e neatîrnat și liber, ci e legat de întovărășirile intereselor particulare.

Acuma Guvernul liberal aduce o lege prin care particularii sânt chemați să ajute, împărțind câștigul cu Statul.

Măsura ar fi bună acolo unde lăcomia de partid nu se bagă în toate. Altfel e însă la noi. Și de-aceia gîndul liberalilor e bănuț și opoziția se gătește de o luptă îndîrjită, nădăjduind să ajungă la răsturnarea cîrmuirii de azi.

Nu o **cîrmuire** trebuie dărîmată însă, ci altceva: năravurile care fac din Stat, cu bogățiile lui, o pradă a partidelor.

Numai atunci bogățiile care sânt ale tuturor vor și folosi tuturor.

CĂRȚI ROMÂNEȘTI ÎN AMERICA

M VĂZUT că la Biblioteca din Cleveland ținându-se sama de numărul și de avântul spre cultură al Românilor din oraș, s'au adus câteva volume de literatură în limba noastră.

Azi pentru ai noștri, mâne și pentru alții.

Căci să nu pierdem din vedere un lucru, noi cari, dintre toate națiile lumii, avem mai puțină prețuire de noi înșine și sântem aplecați a crede că locul nostru e în urma tuturor: "va veni vremea și nu e departe", când în toată lumea se va înțelege folosul și frumuseța—fie și folosul întâiu, iar frumuseța pe urmă—a limbii noastre românești.

Soră bună cu limbile romanice din Apus, având din vechea și nobila comoară latină elemente foarte prețioase, luate din graiul, viu și vioiu, plin de culoare și de înțelepciune simplă, al poporului, ea n'a avut parte doar de împrejurări prielnice pentru ca să dea, așa sprintenă și zimbitoare, dar și mândră, iute, gata de harță cum este, scrieri care să poată sta alături de tot ce a dat mai bun Apusul. Abia de vre-un veac dacă s'a întehit viața noastră sufletească și oamenii de mare pricepere nu mai mor de bătrâneță prin sate fără să fi ajuns a pune mâna pe un alfabet, și avem o literatură care, numai să fie mai bine îndreptată spre scopuri folositoare, ni-ar face teată cinstea dacă și alții ar putea s'o cunoască.

Traduceri din românește s'au făcut câteva după războiu. Câteva, bune, în limba germană erau și mai de 'nainte. In cea francesă am dat și eu, cu un prieten din Franța, o alegere a bucăților care mi s'au părut mai frumoase și în acelaș timp mai potrivite ca să se cunoască țara noastră, neamul nostru, trecutul nostru și sufletul nostru: cârticica a fost bine primită, și poate să fie nevoia și de a treia tipărire a ei. Iar în englezește acolo, în America și în Anglia s'a dat câte ceva, dacă nu din poesia românească, măcar din poveștile poporului și din nuvelele cărturarilor.

Tălmăcim noi, cești de aice, cari n'avem multe legături în străinătate. Ar trebui să facă însă asemenea lucrări Români din străinătate. Prin foiletoanele gazetelor străine s'ar

putea strecura când și când vre-o probă de literatură românească. Nu ni-ar fi spre rușine. În țerile mari se simte totdeauna o plăcere deosebită când se aude un glas cu care publicul nu e obișnuit, și, între sutele de glasuri ale națiilor, a noastră are un răsunet așa de limpede încât nu se poate să nu încânte sufletele ascultătorilor.

Deci, până se vor găsi mai mulți cari să cunoască limba însăși, și pe această cale a traducerilor să statornicim locul nostru în conștiința lumii.

După cât știu, sunt destui cari ar putea începe.

FINANȚE ROMÂNEȘTI

MPREJURĂRILE războiului, care a fost așa de crud pentru România, ca și risipa care de sigur s'a făcut peste samă, în timpul războiului și după aceea, de câți s'au găsit la cârma țerii, au făcut ca starea finanțelor românești să fie mult mai rea de cum puteau să dorească și dușmanii noștri cei mai învierșunați. În străinătate leul nostru a tot scăzut și, în acelaș timp, deși nu plătiam cuponul la datoria noastră extrenă și lăsam, fără grijă, să se împlinească termenul pentru bonurile noastre de tesaur, ceea ce ni distrugea creditul și făcea să scadă și mai mult moneta noastră, deși sporiam fără nici o socoteală banul nostru de hârtie, atunci când Tesaurul nostru era la bolșevicii din Moscova, cari-l cheltuiau pentru nevoile lor, totuși Statul nu se ținea de îndatoririle lui și nu se apuca să refacă o țară zdrențuită: abia dacă-și plătia regulat funcționarii.

Acum câteva luni ministrul de Finanțe Titulescu a fost cel d'întâiu care a îndrăznit să iea măsuri energice pentru o îndreptare. A venit cu un proiect de lege în care erau puși să contribuie la refacere și cei cu averi mai însemnate, mai ales dacă le câștigaseră prin anume învîrtituri pe vremea războiului, când alții își vărsau sângele pentru alt scop decât pentru ca acești domni să-și facă averi nouă. Pentru această reformă s'a arătat multă simpatie în opinia publică luminată, și chiar adversari politici au votat-o.

Dar în aplicarea ei s'au ivit mari greutăți, care fuseseră prevăzute. Ministrul de Finanțe se luase prea mult după exemple din Franța, unde și contribuabilul, dar mai ales agentul fiscal, sunt deprinși cu socoteli amănunțite și complicate. La noi unii se speriau, iar ceilalți nu arătau nici o pricepere. Era vădit deci chiar fără împotrivirea celor cari nu erau aplecați să deie, că legea va fi pusă de o parte.

Așa făgăduiseră liberalii, cari îndată după aceea au venit la putere, și așa a făcut acela care de fapt e conducătorul lor, d. Vintilă Brătianu, care a luat Ministeriul de Finanțe.

Din legea d-lui Titulescu, se aplică numai două categorii, două “cedule”, celelalte nefiind desființate, dar amânate.

Cu birurile vechi și cu aceste “cedule” d. Brătianu nădăjduiește să puie țara pe picioare supt raportul finanțelor. Se razimă pe economii și a tăiat mult din cheltuielile zădarnice, iar, pe lângă aceasta, și din cele care aveau rost și puteau aduce spor, — și în aceasta a greșit. Nu prin ciuntirea unui trup poți să-l ajuți, împuținând nevoile lui, ci întărindu-l și făcându-l astfel în stare să-și câștige tot ceia ce-i trebuie.

Mare îndatorire a luat asupra-și noul ministru de Finanțe: se va vedea dacă e în stare a o îndeplini. Dar, chiar de ar face-o într’adevăr, ajutat de Banca Națională, care e în mâna partidului său, și încă un mare rol e păstrat urmașului său: aceea de a crește însăși puterea de muncă și de producție a țării, care de câteva luni arată un uimitor avânt în toate prvințele.

Numai așa se vor putea drege definitiv și finanțele românești.

UN TESTAMENT NOBIL

E O VREME, în Ardeal, mulți oameni cari nu cunosc “Vechiul Regat” nici în prezentul lui, cu atât mai puțin în marele trecut plin de jertfe cu care se poate mândri, își fac o plăcere să vorbească despre tuitor despre tot ce se află într’însul, oameni și lucruri. Și uite, e o faptă rea și pentru că “REGĂȚENII” NU POT RĂSPUNDE: să se laude nu-i lasă obrazul, să ocărească ei pe Ardeleni, cu tot așa de puțină dreptate, NU-I LASĂ INIMA.

Dar iată că din când în când chiar de acolo din ce numim Ardeal, cu Banat cu tot, vine răspunsul.

Un om de bine, medic într’un oraș bănățean, unde era de baștină, a făcut testament care nu samănă cu celelalte. Prin el se lasă o sumă destul de însemnată ca să se întreție la școală un număr de copii. Ar fi destul de frumos și atâta. Dar donatorul a însemnat anume CARI să fie acei copii. PĂRINȚII LOR TREBUIE SĂ FI LUPTAT IN ARMATA VECHII ROMÂNII PENTRU DESROBIREA FRĂȚILOR LOR.

Faptul a trecut aproape fără nicio pomenire și laudă. Nu trebuie să-l lăsăm însă a se pierde. El arată că pe lângă gurile care spun cuvinte nesocotite sunt inimile care simt pentru cei prin jertfa căroră trăim în țara deplină și liberă.

CUM SE SFÎRȘEȘTE SILA

UNT OAMENI cari-și închipuie că, luând toroipănul și lovind în dreapta și în stânga ori legând cu lanțuri grele pe acei cari sunt de altă părere, târându-i la moarte, ca în Rusia Sovietelor (a Sfaturilor adevă; ce mai “sfaturi!”), unde se împușcă vlădiciei pentru că și-au apărat de jaf bisericile, se ajunge la lucruri mari, frumoase și trainice.

Zilnic se vede însă adevărul vechiului cuvânt de Evanghelie pe care-l pomenia mai ieri Mitropolitul Tihon, că “acel ce a ridicat sabia, de sabia va peri”.

În Bulgaria după războiu s'a ridicat prin silă și prin silă s'a ținut puterea Ministeriului Stambolishi. El era, se chia-mă, țeran, se sprijinia pe țerani și era cu priință numai țeranilor. Vai și-amar de ceilalți! Supt cuvânt că toată lumea trebuie să muncească—și așa este!—el trimetea la atelierele Statului pe femeile și fetele protivnicilor politici. Supt cuvânt că judecă păcatele care s'au făcut mânând țara în războaie nenocite, a tras înaintea tribunalelor pe toți protivnicii politici. A făcut din bietul rege tânăr o păpușă pe care o scotea din cutie și o punea în cutie, jucând-o când și cum voia el. A declarat că partidul țărănesc, AL LUI—căci alte partide țărănești erau înăbușite—nu va pleca de la putere decât atunci când va voi el, niciodată și încă un an pe deasupra.

Acuma iată ce se întâmplă de la un capăt la altul. Deși a cerut și ajutorul comuniștilor, Stambolishi tiranul se frământă de moarte să-și apere stăpânirea și puterea. Miniștrii stau încuiați în casă, cu pază la ușă. Iar la câteva zile este o ciocnire cu opoziția, lăsând morți și răniți pe stradă. Poate când vor sosi aceste rânduri stăpânirea fără margini și fără frâu a oamenilor violenței să se fi sfârșit.

Numai adânc înrădăcinat în dreptate și legalitate poate trăi liniștit și isprăvi la ceasul SĂU un regim politic.

APENDICE.

Titlul Articolului *Pagina* *Data publicării*
în "America"

1921

Cuvânt Înainte	5.....	12 Dec.
America, Conștiința Lumei Întregi	9.....	15 Dec
Cât prețuește Țara noastră	7.....	28 Dec..
O Aniversare	6.....	30 Dec.

1922

Cartea noastră cea de toate zilele	10.....	20 Jan.
Criza Politică din România I.	12.....	24 Jan.
Criza Politică din România II.	13.....	25 Jan.
Nevoia de Asociație	15.....	20 Jan.
Opera Culturală a Prințului Carol	17.....	6 Feb.
Orașele României Mari și României	18.....	7 Feb.
În ce stă Mântuirea	19.....	9 Feb.
Musee și Cultură	21.....	10 Feb.
Certe între Români	23.....	14 Feb.
O carte pe care n'o aveți și una pe care n'o avem	25.....	17 Feb.
Greșala Ardelenilor	27.....	3 Mar.
O Căsătorie Princiară	29.....	9 Mar.
Din Mijlocul Sătenilor Noștri	31.....	15 Mar.
Cărți Românești în America	135.....	23 Mar.
Alegeri?	33.....	27 Mar.
Amintirea Cărții	35.....	30 Mar
Poporul are Voință	37.....	11 Apr.
Naționalitățile se plâng	39.....	15 Apr.
Răspuns la o Scrisoare Publică	41.....	26 Apr.
Școala de Viață	42.....	29 Apr.
România La Genoa	43.....	2 Mai,
Cicerin ne Insultă	44.....	4 Mai,
Cuvântarea Unui Ungur	45.....	13 Mai,
Finanțe Românești	137.....	17 Mai,

<i>Titlul Articolului</i>	<i>Pagina</i>	<i>Data publicării în "America"</i>
Neam Cuminte	46	1 Iunie
Adunarea Ligei Culturale	47	3 Iunie
Prin Bănatul Sârbesc	48	14 Iunie
Socoteli Încurcate	49	17 Iunie
America de-o parte	50	26 Iunie
Românii și Dinastia Lor	51	28 Iunie
O pierdere a Neamului Nostru: Moartea lui T. Ionescu	52	15 Iulie
Politica Omorului	54	20 Iulie
Ce se Vede în Ardeal I.	55	16 August
Ce se Vede în Ardeal II.	56	18 August
Ce se Vede în Ardeal III.	57	21 August
Ce se Vede în Ardeal IV.	58	22 August
Leul Și Specula	60	7 Sept.
Editură Românească în America ..	61	13 Sept.
Școala Darului Vostru	62	21 Sept.
Partid și Țară	63	25 Sept.
Un Testament Nobil	139	9 Oct.
Universitatea din Cluj	64	11 Oct.
Cum se Sfârșește Sila	140	17 Oct.
O Înviere Primejdioasă	65	19 Oct.
Incoronarea Regelui	66	6 Nov.
Legăturile Mele	67	7 Nov.
Insulte Ungurești	68	17 Nov.
Cei Buni Lucrează	69	21 Nov.
America la Bosfor	70	5 Dec.
Spirit Bun	71	6 Dec.

1923

Moartea Părintelui Lucaciu	72	3 Jan.
Uniți și Neuniți	73	4 Jan.
Turburările din România	74	11 Jan.
Descălecarea Ardelenilor	75	15 Jan.
Contra Evreilor?	76	26 Jan.
Să nu ne sălbătăcim	77	30 Jan.
Zări Tulburi	78	8 Feb.
Liniște și Hotărâre	79	10 Feb.
Ionescu în America	80	24 Feb.

<i>Titlul Articolului</i>	<i>Pagina</i>	<i>Data publicării in "America"</i>
Rele Adânci	81.....	27 Feb.
România și Acțiunea Franceză	82.....	8 Mar.
Se Pustiește Țara	83.....	12 Mar.
Constituția	84.....	28 Mar.
Tineret Fără Astâmpăr	85.....	3 Apr.
Nu vă Speriați	86.....	11 Apr.
Colaborația Latină	87.....	14 Apr.
Turburări	88.....	1 Mai
Creștere Proastă	89.....	3 Mai
Nu Suntem Așa de Răi	90.....	7 Mai
Locurile Neacoperite	91.....	9 Mai
Ce crede Străinătatea Despre Noi	92.....	17 Mai
Recunoștința Politică	93.....	1 Iunie
Țară Așezată	94.....	5 Iunie
Prietenii Adevărate	95.....	6 Iunie
Nu e Chiar Așa de Rău	96.....	7 Iulie
Împrejurările Bulgărești	97.....	10 Iulie
Onoarea Soldatului	98.....	11 Iulie
Ctitori Noi	99.....	12 Iulie
Portul Românesc în America	100.....	21 Iulie
Ajutor Străin	101.....	23 Iulie
Călătoria Domnului Vintilă Brătianu ..	102.....	8 August
Regele României în Polonia	103.....	9 August
Moartea Președintelui Americii și România	104.....	28 August
Adunarea de la Sinaia	105.....	5 Sept.
Invinuiri și Clevetiri	106.....	7 Sept.
O Vizită Americană	107.....	8 Sept.
Chestia Ruhr și Atitudinea României ..	108.....	20 Sept.
Vești Bune	109.....	22 Sept.
Avem Oameni	110.....	2 Oct.
Ce Poate Românul	111.....	3 Oct.
Români Americani și Altfel de Români din America	112.....	30 Oct.
Fascism Românesc	113.....	1 Nov.
Pricini de Turburare în Românie I....	114.....	2 Nov.
Pricini de Turburare în România II....	115.....	6 Nov.

<i>Titlul Articolului</i>	<i>Pagina</i>	<i>Data publicării în "America"</i>
Școala Noastră	116	26 Nov.
Schimbări Fără Schimbare	117	27 Nov.
Un Împrumut	118	8 Dec.
Câmp și Muncă	119	10 Dec.
Ce Așteptăm de la Cei Intorși	120	26 Dec.
Școlile Merg	121	29 Dec.

1924

Să ni spunem Durerile	122	12 Ianuarie.
Munca a Pornit	123	14 Ian.
Românii și Schimbările din Grecia	124	29 Ian.
Granița Bănătului	125	30 Ian.
Adunarea de la Belgrad	126	1. Feb.
Prietenie și Schimb de Bani	127	2 Feb.
Străinii la Lucru în România	128	16 Feb.
Lupta pentru prețul Banului	129	23 Feb.
România și Austria Cea Nouă	130	10 Martie
E România Țară Săracă	131	13 Martie
Căderea Banului Francez	132	20 Martie
Românii și Amintirea lui Wilson	133	21 Martie
Averile Statului și Intovărășirea Capitalu- lui Privat	134	9 Apr.

